

Europese Onderzoek Lobby

Een onderzoek naar de meest effectieve framing lobbystrategie voor het beleidsterrein Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie in de Europese Unie.

Naam Student	Marleen Dijkhoff
Studentnummer	3532496
Eerste lezer	Sebastiaan Princen
Datum	6 november 2014

Voorwoord

In de Europese wijk in Brussel staat alles in het teken van netwerken; oftewel de juiste mensen kennen. Elke avond is er op een andere plek een bijeenkomst waar medewerkers van politici, ambtenaren van de Europese Commissie en lobbyisten elkaar vinden. Op donderdagavond is dit fenomeen het meest beeldend wanneer auto's worden omgeleid omdat op het plein voor het Europees Parlement geen leeg stukje gras of terras is te vinden. Voor mij was dit toen ik in februari aankwam een ongrijpbare wereld. Ik, als luide flapuit, wilde graag meer leren over de besluitvorming in de Europese Unie en de manier waarop organisaties hiermee omgingen. In deze wereld moet je, in mijn ogen, altijd goed opletten wat je zegt, hoe je het zegt en tegen wie je het zegt. De lobbywereld fascineerde me en daarom dat ik graag voor mijn masteronderzoek, hierin wilde duiken. Niet vanaf de zijlijn in mijn kamer in Utrecht maar midden in Brussel bij Neth-ER. Neth-ER is een jonge, dynamische en gezellige organisatie die de representatie is van het Nederlandse kennisveld in Brussel. Hier heb ik de kans gekregen om mee te lopen en in contact te komen met mijn casussen. Ik ben daar iedereen heel erg dankbaar voor en daarom schrijf ik deze scriptie niet alleen voor mijzelf maar ook voor Neth-ER en al hun collega's.

Ik wil graag in mijn voorwoord nog een aantal mensen bedanken. Als eerste wederom mijn stagebegeleidster bij Neth-ER, Charlotte Geerdink en haar collega's. Daarnaast mijn docent Sebastiaan Princen die ondanks dat ik erg onpraktisch in Brussel zat toch vaak met me heeft afgesproken en me heeft geholpen mijn doelen aan te houden. Dan heb ik nog een paar geweldige vrienden, Sabine de Roo, Karin Rozendal, Stèphan Meijer, Sandra Muis en Rutger de Jong die allemaal een stuk van mijn scriptie hebben nagekeken en daar ben ik ze erg dankbaar voor.

Marleen Dijkhoff
November 2014

Inhoud

Voorwoord	2
1. Inleiding	4
2. Theoretisch kader	8
2.1 Lobby	8
2.2 Framing in verschillende disciplines	9
2.3 Voorwaarden van framing effect	13
2.4 Conclusie	17
3. Methodologie	18
3.1 Operationalisatie	19
3.2 Meetmethode	22
4. Context	24
4.1 Geschiedenis.....	24
4.2 Regelgeving	26
5. Full Cost-lobby analyse.....	29
5.1 Tijdlijn	29
5.2 Lobbyorganisaties.....	31
5.3 Impact.....	44
5.4 Conclusie succes Full Cost-lobby	47
6. SSH-lobby analyse	50
6.1 Tijdlijn	50
6.2 Lobbyorganisaties.....	51
6.3 Impact.....	64
6.3.4 Uitkomst van de onderhandelingen.....	66
6.4 Conclusie lobbysucces SSH	66
7. Conclusie	69
7.1 Framing lobbystrategieën	69
7.2 Lobbysucces.....	70
7.3 Framing effect	71
8. Discussie	74
9. Bronnenlijst	80
Bijlage 1 Nederlandse interview vragenlijst.....	86
Bijlage 2: Engelse versie beleidsmakers interview	87

1. Inleiding

Eind 2013 is het nieuwe Europese onderzoeksprogramma, Horizon 2020, door het Europees Parlement (Parlement) en de Raad van ministers (Raad) aangenomen (Neth-ER, 2013 a). Ondanks het budget van 72 miljard euro en het grote belang voor de Europese onderzoekswereld, werd dit akkoord niet besproken in de Nederlandse media. Achter de schermen was dit wel anders; voorafgaand aan het akkoord voerden politici en belangenorganisaties een stevige lobby om de aangekondigde bezuinigingen voor het budget tegen te houden. Parallel aan de laatste onderhandelingen over het Europese onderzoeksprogramma liepen namelijk de onderhandelingen over het meerjarig financieel kader (MFK). De vooruitzichten zagen er in januari 2013 niet goed uit, het Concurrentievermogen budget (waaruit Horizon 2020 wordt gefinancierd) stond onder druk. Alle aandacht ging naar het geld voor de nieuwe lidstaten en het landbouwbeleid (Science Guide, 2013). In november 2013 kon de Europese onderzoekswereld weer rustig ademen, het MFK akkoord was gesloten. Ondanks dat het budget van het MFK was gekrompen heeft het onderzoeksprogramma horizon 2020 30% meer budget gekregen dan het voorgaande programma (Neth-ER, 2013 b). Hiermee komen we uit bij de puzzel van dit onderzoek. Hoe komt het dat onderzoek lobbyisten het voor elkaar krijgen om zulke grote veranderingen te bewerkstelligen terwijl hun onderwerp zo weinig media-aandacht krijgt?

Binnen de Europese Unie zijn er naast beleidsmakers en politici ook lobbyisten nauw betrokken bij het besluitvormingsproces. Deze lobbyisten werken voor organisaties met verschillende achtergronden. Zo zijn er lobbyisten voor grote, private bedrijven maar eveneens voor publieke organisaties, consumentenorganisaties etc. Al deze organisaties proberen hun belangen te behartigen in het Europese speelveld. Lobbyisten binnen het beleidsterrein Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie (hierna te noemen Onderzoek) bevinden zich echter niet altijd in een makkelijke positie. Uit de Europese verdragen komt naar voren dat onderzoek niet één van de kerntaken van de EU is, zoals vrijheid, welvaart en veiligheid dat wel zijn. Er is wel bepaald dat er een gedeelde verantwoordelijkheid is voor onderzoek (Rijksoverheid, n.d.; VWEU, 2012). Aan deze gedeelde verantwoordelijkheid is alleen een multi-interpretabele uitleg te geven wat de discussie en de meningsverschillen over het onderwerp voedt. Dit is één van de redenen waarom onderzoekslobbyisten extra hun best moeten doen om onderwerpen op de Europese agenda te krijgen. Wanneer het echter eenmaal op de agenda staat is het ook niet altijd makkelijk om als onderzoekslobbyist duidelijk je mening naar voren te brengen. In tegenstelling tot andere beleidsterreinen is onderzoek niet een onderwerp waar mensen 'zwart' of 'wit' over denken. Dit is wel het geval bij het beleidsterrein Volksgezondheid. Hier worden onderhandelingen over tabaksreguleringen gevoerd, waarbij de (belangen van) gezondheidsorganisaties lijnrecht tegenover de tabaksindustrie staan. Het beleidsterrein Onderzoek is hierdoor meer een 'grijs'- gebied, alle betrokkenen zien het belang in van onderzoek en willen dat graag stimuleren. Enkel de mate, de manier waarop en ideale verdeling van instrumenten kan verschillen.

Een ander punt dat onderzoekslobbyisten anders maakt dan hun collega's is de sector die ze vertegenwoordigen. Een groot gedeelte van deze lobbyisten is afkomstig uit de publieke of de semipublieke sector. Dit komt omdat Europese investeringen zijn bedoeld om maatschappelijke uitdagingen aan te pakken en daarom worden vooral publieke onderwijs- en onderzoeksinstituten gefinancierd. Er wordt wel regelmatig samengewerkt met private organisaties om Europees

gefinancierde projecten tot een succes te maken maar er mag niet worden gestreefd naar financiële winst.

Het budget en de manier waarop er wordt gelobbyd staat voor deze lobbyisten onder een vergrootglas. Het is niet de bedoeling dat deze (semi)publieke belangenbehartigers achterkamertjes akkoorden sluiten en grote bedragen uitgeven. Doormiddel van (discrete) mondelinge en schriftelijke betogingen proberen zij beleidsmakers en politici over te halen naar hun standpunt. Om het gewenste effect te behalen, brengen lobbyisten de visie die zij willen uitdragen in een pakkende boodschap. Een dergelijke boodschap in een bepaalde context plaatsen voor de ontvanger wordt framing genoemd (Druckman en Chong, 2007, p. 104). Door framing kan de ontvanger een mening vormen over het onderwerp en kunnen feiten en verhalen in een context (een frame) worden geplaatst.

Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat politici frames kunnen overnemen van media, burgers en andere politici (Riker, 1996; Edwards en Wood, 1999; Druckman, Jacobs en Ostermeier, 2004; Gamson, 1992; Druckman en Nelson, 2003; Walsh, 2003). Frames worden echter niet altijd overgenomen. Om iemand daadwerkelijk anders over een onderwerp te laten denken is er een cognitieve verandering nodig. Per situatie verschilt aan welke voorwaarden een frame moet voldoen om deze verandering te bewerkstelligen. Het gebruik van deze voorwaarden kunnen toegepast worden als strategie in een lobby.

In dit onderzoek zal worden gekeken welke framing strategieën een positief effect hebben op het effectief overnemen van een frame. Hierbij wordt er in het bijzonder ingezoomd op lobbyisten van (semi)publieke organisaties binnen het Europese beleidsterrein Onderzoek. Deze lobbyisten moeten goed opletten hoe zij hun standpunt verwoorden. Ze zullen op een discrete manier en alleen met woorden hun boodschap mogen brengen, omdat er financiële en maatschappelijke druk ligt op de organisaties. Dit resulteert in de volgende hoofdvraag:

Wat is / zijn effectieve framing lobbystrategieën voor (semi)publieke organisaties, actief op het beleidsterrein Onderzoek van de Europese Unie?

1.1 Deelvragen

Om deze hoofdvraag goed te kunnen beantwoorden wordt deze uitgesplitst in drie deelvragen. De eerste deelvraag is explorierend en gericht op de verschillende lobbystrategieën die men kan inzetten bij het construeren van een frame bij lobbyen als (semi)publieke organisatie binnen het beleidsterrein Onderzoek. Hiervoor wordt vanuit verschillende disciplines gekeken welke framing lobbystrategieën er mogelijk zijn. Wanneer duidelijk is welke strategieën de theorie onderscheidt, zal worden onderzocht hoe deze terug te zien zijn in de praktijk.

Dit resulteert in de volgende, eerste deelvraag:

Welke framing lobbystrategieën zijn er te onderscheiden?

De tweede deelvraag is een toetsende deelvraag, waarmee wordt gekeken of de lobby's van organisaties succesvol zijn geweest. In het theoretisch kader zal worden toegelicht hoe lobbysucces kan worden geconstateerd.

Dit resulteert in de volgende, tweede deelvraag:

In hoeverre is elke lobby succesvol geweest?

De derde deelvraag heeft een link tussen de eerste en de tweede deelvraag. Door de kijken naar de gebruikte theoretische strategieën en dit te plaatsen in verhouding tot het succes van een lobby, kan er worden bepaald in hoeverre het geconstateerde effect kan worden toegeschreven aan framing.

Dit resulteert in de laatste, derde deelvraag:

In hoeverre is het succes van een lobby toe te schrijven aan framing?

Deze drie deelvragen staan samen in dienst van de beantwoording van de hoofdvraag. Deze vragen zijn de rode draad door het gehele onderzoek. Wanneer deze drie vragen beantwoord zijn, wordt in de conclusie hiermee de hoofdvraag beantwoord.

1.2 Doelstelling

Dit onderzoek probeert inzicht te bieden in de effectiviteit van verschillende framing lobbystrategieën die worden gebruikt door lobbyisten van (semi)publieke organisaties in het beleidsterrein Onderzoek van de Europese Unie. Dit onderzoek heeft hierdoor zowel een wetenschappelijke als een maatschappelijke relevantie.

De wetenschappelijke relevantie van dit onderzoek ligt onder andere in de bijdrage die het levert aan de literatuur over lobbyen. Politicoloog Frank Baumgartner gaf in 2007 aan dat er meer aandacht zou moeten worden besteed aan een systematische manier van framing onderzoek. Hij zegt dat er wel onderzoek wordt gedaan naar framing maar niet naar het effect van een frame. *“It is clear that advocates frame issues, but it is equally clear that they typically fail. What determines the ability of an advocate to affect the eventual frame of an issue?”* (Baumgartner, 2007, p.487). In dit onderzoek zal er worden geprobeerd om, binnen de context van dit onderzoek, een antwoord te geven op deze vraag. In dit onderzoek zal er namelijk worden gekeken welke frames er door lobbyisten worden gebruikt en hoe deze zijn opgebouwd. Als laatste wordt gekeken welke frames de meeste invloed

hebben gehad op beleidsmakers en politici. Op deze manier is te zien hoe men het beste een frame kan vormgeven en uitdragen om lobbysucces te behalen.

De framing lobbystrategieën (de onafhankelijke variabelen) die in dit onderzoek centraal staan, vinden hun oorsprong in de literatuur over framing. Er is literatuuronderzoek gedaan om vanuit verschillende onderzoekdisciplines framing variabelen vorm te geven die door lobbyisten kunnen worden ingezet als lobbystrategie. Aan het eind van de analyse en de conclusies zal worden gekeken of deze variabelen daadwerkelijk een invloed hebben gehad. Hierna wordt een terugkoppeling gedaan waardoor de literatuur over framing wordt verrijkt.

Tevens kan de toegepaste methodiek van dit onderzoek in de toekomst worden gebruikt om Baumgartner' (2007) vraag nog beter te beantwoorden. Dit onderzoek zal namelijk inzicht bieden in hoe (semi)publieke organisaties frames vormgeven en uitdragen maar de methodiek die hiervoor wordt gebruikt kan in vele andere onderzoeken worden toegepast. Voordat dit gebeurd kunnen lessen worden getrokken uit dit onderzoek waarna de methodiek van het mogelijke vervolgonderzoek verbeterd kan worden.

Dit onderzoek heeft daarnaast maatschappelijke relevantie. Lezers van dit onderzoek, die niet bekend zijn met lobbyen binnen de onderzoeksector op Europees niveau, krijgen inzicht in het wetgevingsproces en daarbij behorende lobbyprocessen. Daarnaast kunnen lobbyisten, politici en belangstellenden lessen trekken uit wat het effect is van bepaalde lobbystrategieën binnen dit beleidsterrein. Dit is een waardevolle bijdrage omdat er weinig bekend is over hoe (semi)publieke organisaties lobbyen en wat het effect hiervan is. Daarnaast is het beleidsterrein Onderzoek een interessant onderzoeksonderwerp omdat het vrij weinig in de media komt maar wel een grote impact heeft op de maatschappij. Lobbyisten van andere beleidsterreinen, die hetzelfde gevoel hebben kunnen daardoor eveneens leren van dit onderzoek.

Het beleidsterrein Onderzoek, is een terrein waar geen grote tegenstellingen zijn te vinden. Binnen de Europese lobbywereld zijn er nog meer terreinen en wetten waar geen grote tegenstellingen over heersen waardoor lobbyisten het wellicht moeilijk vinden om aandacht te krijgen voor hun standpunt(en). Wat voor politici en beleidsmakers een nuanceverschil lijkt, kan voor individuen een grote impact hebben. Lobbyisten van belangenorganisaties kunnen daarom leren van dit onderzoek hoe je met framing je boodschap alsnog duidelijk kan neerzetten.

Als laatste probeert dit onderzoek een ander geluid te laten horen over lobbyen. Wanneer de meeste mensen aan lobbyen denken, komen er al snel achterkamertjes praktijken en groot geldverdieners voorbij. Dit is echter lang niet altijd de waarheid. In Brussel worden lobbyisten als belangrijke bronnen van informatie gezien. Zij kunnen beleidsmakers en politici de benodigde achtergrond informatie geven en vertellen wat het effect is van een bepaald beleidsvoorstel. Hierdoor is lobbyist geen vies woord en wordt ingezien dat eigenlijk iedereen in een bepaalde mate een lobbyist is doordat iedereen opkomt voor bepaalde belangen, al dan niet eigen belangen. In dit onderzoek wordt er openlijk gesproken met lobbyisten en belobbyden om een beeld te vormen van hoe dit proces eruit ziet. Hierbij gaat het voornamelijk om de schriftelijke en mondelinge betogen die lobbyisten uitdragen. Hiermee draagt dit onderzoek bij aan de discussie lobbyisten en in het algemeen over hoe Europese wetgeving tot stand komt.

2. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk zal worden nader gesproken over de theoretische onderbouwing van dit onderzoek. In de inleiding is al kort aangehaald dat dit onderzoek zal gaan over framing en het gebruik van framing lobbystrategieën. Hiervoor zal het als eerste duidelijk moeten worden wat er in deze context onder lobby, en met name, lobbysucces wordt verstaan. Daarna zal er worden overgegaan naar het centrale theoretische concept framing. Er wordt gekeken wat een frame en framing is en wat succesvol reframing is. Het hoofdstuk wordt afgesloten met zes framing lobbystrategieën die kunnen zorgen voor reframing.

2.1 Lobby

Lobbyen werd in de jaren '60 door Milbrath omschreven als *“The stimulation and transmission of communication, by someone else than a citizen acting on his own behalf, directed to a governmental decision maker with the hope of influencing his decision”* (Milbrath, 1963, p.7-8). Sindsdien is de definitie van lobbyen grotendeels hetzelfde gebleven (Van Schendelen, 1993). Auteurs hebben wel accentverschillen aangebracht om in hun eigen definitie een bepaald element van het lobbyen uit te lichten. Hiermee kan bijvoorbeeld worden bedoeld op het element van interactie zoals Zeigler en Baer (1969) doen. Daarnaast zijn er verschillende perspectieven op het werk van lobbyisten waardoor enkele auteurs het zullen beschrijven als informeel informatie uitwisselen met formele gezagdragers. Andere auteurs zullen echter lobbyen meer omschrijven als het informeel pogen formele gezagdragers te beïnvloeden (Van Schendelen, 1993, p. 11).

Binnen de Europese Commissie wordt er waarde gehecht aan de informatie van derden. Lobbyisten kunnen bijvoorbeeld voor beleidsmakers het inzichtelijk maken welke uitwerking, het ontworpen beleid zou kunnen hebben. Dit is een reden dat er een groot aantal organisaties actief zijn in het behartigen van de belangen van bepaalde groeperingen in de EU. Volgens het officiële transparantie register van de Europese Unie waren er in 2012 5.500 individuele lobbyisten actief. Dit register is echter vrijwillig en het daadwerkelijke aantal lobbyisten wordt geschat op 15.000 tot 25.000 (Brusselnieuws, 2012). Deze verschillende organisaties hebben elk een eigen achtergrond en achterban. Er zijn private, publieke en maatschappelijke organisaties. Hierbij kan gedacht worden aan grote bedrijven als Philips en Google, koepelorganisaties zoals Neth-ER en het Huis van de Nederlanders Provinciën (HNP) maar ook milieu organisaties als Greenpeace etc.

2.1.1 Lobbysucces

Elke lobbyorganisatie heeft per dossier een haar eigen doel. Dit kan zijn dat ze graag informatie aan willen bieden of dat ze trachten een meerderheid te krijgen voor een bepaald onderzoek. Doordat elk van deze organisaties een ander doel heeft met het lobbyen is het lastig om te definiëren wat lobbysucces inhoudt. Daarnaast kan er niet eenduidig één factor worden aangewezen die de invloed van lobbyisten vaststelt (Dür, 2005).

In een onderzoek van Mahony (2007) wordt lobbysucces gemeten aan de hand van het niet halen, gedeeltelijk halen of volledig behalen van de doelstellingen van de lobbyorganisatie. Hierdoor is het mogelijk om verschillende tactieken van lobbyen te onderzoeken doordat de organisatie zelf de schaal aangeeft waarop succes wordt gemeten. Zo kan een organisatie een informatieve lobby proberen in te zetten. Dit is het overdragen van informatie die een organisatie heeft aan beleidsmakers, die zij kunnen gebruiken bij het ontwerpen van beleid. Dit kan gebeuren op een manier dat *outside lobby* wordt genoemd, hiermee wordt bedoeld op het handelen van een

organisatie die vanaf de zijlijn invloed probeert uit te oefenen. Dit is bijvoorbeeld door het organiseren van evenementen of demonstraties zodat niet alleen de publieke opinie wordt aangepast maar eveneens die van politici (Kollman, 1998).

Een andere manier van lobbyen is via een *inside lobby* tactiek. Hierbij wordt er gedoeld op de lobbyisten die zich binnen in de gangen van overheidsorganisaties begeven. Hier kunnen ze direct in contact komen met beleidsmakers en politici om hun visie over te brengen. Of deze vormen van lobby succesvol zijn is echter afhankelijk van vele factoren, die betrekking hebben op hoe de organisatie zelf handelt maar ook externe factoren als verkiezingen of rampen kunnen van invloed zijn. Door verschillende onderzoekers is er gekeken naar verschillende institutionele, issue-specifieke en lobbyorganisatorische factoren. In dit onderzoek wordt er echter niet gekeken naar het effect van verschillende institutionele factoren omdat er is gekozen voor een vaststaand beleidsterrein. Dit is het beleidsterrein onderzoek binnen de Europese Unie. Hierdoor hebben alle lobby organisaties te maken met hetzelfde politieke systeem, dezelfde politici en wordt beleid op te zelfde manier gemaakt (Mahony, 2007). Naast institutionele factoren kunnen onderwerp specifieke factoren invloed uitoefenen. In situaties met veel tegenstrijdige belangen of een alomvattend onderwerp is het lastiger om succes te behalen dan situaties waarin dat niet het geval is (Browne, 1990; Mahony 2007). In dit onderzoek zijn er echter, zoals eerder is toegelicht, in verhouding met andere onderwerpen geen grote tegenstrijdige meningen. Dit betekent echter wel dat er minder publieke aandacht is voor het onderwerp.

Als derde groep factoren worden kenmerken van lobbyorganisaties zelf genoemd. Dit kan bijvoorbeeld zijn hoeveel geld een organisatie heeft of de grootte van de groep leden of het type leden dat ze vertegenwoordigen (McCarthy & Zald, 1978; Mahony 2007). In dit onderzoek wordt dit eveneens als minder van belang gezien omdat alle lobby organisaties (semi)publieke organisaties zijn. Hiermee hebben ze allen niet een ontoereikend budget en worden ze alles serieus genomen door de beleidsmakers en beslissers.

Waar in het onderzoek van Mahoney (2007) echter niet de nadruk op ligt in de daadwerkelijke manier van lobbyen. Zoals eerder in het hoofdstuk is besproken zijn er verschillende vormen om te lobbyen maar uiteindelijk gaat het om de boodschap die een lobbyist wil overbrengen. Deze boodschap moet op een dusdanige manier overtuigend genoeg zijn om de beleidsmaker het onderwerp in een ander daglicht te laten zien (Baumgartner, 2007, p. 485). Deze manier van boodschappen overbrengen wordt framing genoemd.

2.2 Framing in verschillende disciplines

In dit deelhoofdstuk staat het concept framing centraal. Dit concept kan worden omschreven als een bepaalde manier van verpakken van een boodschap. Als men communiceert wordt er van een zender een boodschap overgebracht naar een ontvanger. Deze boodschap kan op verschillende manieren worden verpakt zodat het voor de ontvanger duidelijk is wat er wordt bedoeld en dat is framing. Bij dit verpakken wordt de informatie op een bepaalde manier gepositioneerd en in een bepaalde context geplaatst. Hierdoor treden sommige aspecten op de voorgrond en anderen verdwijnen naar de achtergrond (De Bruijn, Schillemans en van der Steen, 2012, p. 2). De zender doet aan framing omdat hij of zij poot invloed uit te oefenen op de ontvanger. De zender wil bijvoorbeeld dat iemand op een andere manier tegen het onderwerp of probleem gaat aankijken. Om dit effect te bewerkstelligen hoeft de feitelijke informatie niet te veranderen. Zelfs wanneer iemand exact

dezelfde feiten vertelt in een andere “verpakking” stopt kunnen mensen er een andere waarde aanhechten (Kahneman en Tversky, 1984; 1984). Dit effect, wat tot stand komt door succesvolle framing, wordt framing effect genoemd.

2.2.1 Frame

Framing en het effect wordt in verschillende onderzoek disciplines aangehaald en kan op verschillende manieren worden uitgelegd. Binnen dit onderzoek zal er worden gewerkt vanuit de definitie dat een frame een conceptueel kader is. Dit betekent dat het een samenhang van begrippen is van waaruit een gedachte of verhaal is opgebouwd. Deze definitie is tot stand gekomen nadat de verschillende definities over frames in overweging zijn genomen en er is gekeken welke het beste aansluit bij de context van dit onderzoek. De verschillende definities die ten grondslag liggen zijn afkomstig uit; psychologie, sociologie, communicatiewetenschappen, beleidswetenschappen en politieke wetenschappen. Elk van deze disciplines maakt een keuze op welk niveau het frame is gelokaliseerd. Dit kan namelijk op tekst-, situatie- of cultuurniveau zijn gelokaliseerd of op cognitieniveau zijn. Binnen de sociologie zijn er zelfs verschillende lokaliseringen mogelijk voor een frame. Een frame kan namelijk tot uiting komen wanneer men communiceert of wanneer men erover nadenkt. Het eerste type frame wordt binnen de sociologie frame in communicatie genoemd en het tweede frame in gedachten (Druckman en Chong, 2007, p. 109-110). Naast een verschil in lokalisering van een frame zijn er verschillen in de focus van de definitie van een frame. Deze focus kan gericht zijn op de zender, de boodschap of de ontvanger.

Binnen de psychologie en de sociologie is een frame gelokaliseerd op cognitieniveau. Hier wordt een frame toegelicht als een cognitief denkschema waardoor mensen een eigen interpretatie geven aan informatie (Goffman, 1975). Het geeft individuen de mogelijkheid om gebeurtenissen te herkennen, waar te nemen, te identificeren en te labelen. Hierdoor krijgen gebeurtenissen betekenis en kunnen ervaringen worden gestructureerd en omgezet in acties (Goffman, 1975, p. 21). De focus van het frame is binnen de psychologie op de ontvanger. Onderzoek is er voornamelijk op gericht hoe individuen omgaan met prikkels van informatie. In sociologisch onderzoek wordt er gekeken naar de boodschap en de invloed van instituties op het interpretatie schema van mensen. Er wordt vanuit gegaan dat frames individuen helpen om de realiteit te structureren (Tuchman, 1987, p.193). Er wordt hier gekeken naar de woorden, uitspraken en presentatie van een zender (Druckman, 2001). Wanneer er andere woorden worden gebruikt om een boodschap over te brengen kan dit door de ontvanger anders worden geïnterpreteerd.

Binnen dit onderzoek staat de boodschap centraal. Dit is omdat dit onderzoek poogt inzicht te geven in welke manieren van converseren een positieve bijdrage leveren aan het lobbysucces. Niet alleen bij sociologisch onderzoek staat de boodschap centraal. Binnen de communicatiewetenschappen, politieke wetenschappen en gedeeltelijk in de beleidswetenschappen is dit eveneens zo. Binnen deze disciplines wordt een frame alleen niet gezien als iets wat op cognitieniveau is gelokaliseerd. Het is hier terug te vinden in woorden, beelden en gedrag dat een kader vormen waarbinnen feiten een betekenis krijgen. Dit wordt binnen de communicatiewetenschappen gebruikt om nieuwsberichten over de brengen aan lezers en kijkers. Een frame is hier een gesimplificeerd beeld van de werkelijkheid dat zichtbaar wordt door taal en beelden. In politieke communicatie wordt er van dezelfde basis gebruik gemaakt. Een frame is hier een verhaal dat een weergave is van een beleidsprobleem en een oplossing vanuit een bepaald zienswijze. Beleidswetenschappers als Schön en Rein (1996) zien frames als een sterk en generiek narratief dat richting geeft aan analyse en actie.

Het komt hiermee overeen met politieke communicatie zienswijze omdat het ook een verhaal is binnen een bepaalde context dat opgelost moet worden en het narratief geeft al een richting hoe deze oplossing vorm zou kunnen krijgen (Schön en Rein, 1996, p. 89). Daarnaast geven zij aan dat het een onzichtbaar fundament kan zijn. Hierbij wordt de vergelijking gemaakt met een huis waarbij het ondergrondse fundament niet is te zien, maar er wel een sterk gebouw staat dat zichtbaar wordt door de muren. Dit kan worden vertaald als dat een onzichtbaar frame zichtbaar wordt door taal en gedrag. Door gebruik te maken van frames er grenzen en cohesie kunnen worden aangegeven tussen verschillende elementen (p.88).

Uit de bovenstaande uitleg is duidelijk geworden dat het frameconcept zich als een lappendeken over verschillende disciplines uitspreid. Deze disciplines richten zich van nature op een bepaald onderwerp en dat is ook terug te zien bij de uitleg van wat een frame is. Lobbyisten proberen net als politici en nieuwsaanbieders een bepaald verhaal over te brengen aan hun ontvanger. Dit doen zij door feiten in een bepaalde context te plaatsen waardoor bepaalde aspecten meer naar voren zullen komen en andere elementen meer naar de achtergrond zullen treden (De Bruijn et al., 2012, p. 2). Hierdoor kunnen ontvangers begrijpen wat er wordt bedoelt. De handeling van lobbyisten komt hierdoor erg overeen met wat politici doen en wat nieuwsaanbieders doen. Daarom is de definitie van een frame, in dit onderzoek, overgenomen van deze disciplines. Een frame is een conceptueel kader. Binnen dit kader wordt de nadruk gelegd op een onderwerp in een bepaalde context waardoor er grenzen en cohesie kunnen worden aangegeven tussen de verschillende onderdelen en het kan helpen met het analyseren van feiten en het maken van keuzes.

2.2.2 Framing

Wanneer men een frame over probeert te dragen aan anderen wordt dit framing genoemd. De definitie van framing is voortbouwend op de definitie van een frame.

Het proces van het plaatsen van informatie in een conceptueel kader waardoor er een bepaalde interpretatie aan wordt gegeven.

In deze definitie komen verschillende componenten terug die verband houden met een aantal veronderstellingen van dit onderzoek. De eerste discipline waar inzichten uit zijn te halen, is zoals hierboven al iets genoemd, is communicatiewetenschappen. Uit het onderzoek van Tuchman (1978) naar hoe nieuws tot stand komt blijkt dat nieuws kort en behapbaar moet zijn voor mensen om het te kunnen laten passen in mensen hun denkschema's (p.193). Wanneer een nieuwsbericht dan vaak wordt herhaald zal dit voor mensen als belangrijkste nieuws worden gezien (Tuchman, 1978, p.1-2). Dit fenomeen komt eveneens voor binnen de politiek. Daar wordt namelijk gezegd dat de perceptie die in de communicatie als dominant wordt gezien, grotendeels de uitkomst van het politiek debat voorspelt (Daviter, 2007, p. 654). Daarnaast geeft Tuchman (1978) aan dat woorden op zichzelf betekenisloos zijn. Hij benoemt hierbij het voorbeeld dat wanneer men een gesprek tussen twee mensen zou overheoren maar niet weet waar het over gaat dat het dan onbegrijpelijk kan zijn. Pas wanneer er een frame om woorden heen wordt geplaatst is het te begrijpen (p.193). Nieuws voegt

dus belangen en waarden toe aan een boodschap. Hierdoor wordt het een begrijpelijk verhaal voor mensen en eveneens een sociale constructie van de werkelijkheid (Tuchman, 1978, p.6).

Niet alle onderzoekers onderstrepen de resultaten van Tuchman. Lakoff (2010), onderzoeker op het gebied van politieke communicatie, is van mening dat een woord wellicht geen frame is maar dat het, onder de juiste voorwaarden, wel een frame kan activeren (p. 71). Dit frame activeert op zijn manier dan weer een frame-circuit dat een directe connectie legt met emotionele plekken in de hersenen. Hierdoor wordt de informatie niet alleen begrepen maar met emoties kan er waarde worden gehecht aan de informatie (p.72). Van Gorp (2006) is het met Lakoff eens en licht toe dat de meeste nieuwsberichten verankerd zijn met vertrouwde taal en beelden. Voor deze informatie beschikt de ontvanger dan als over een contextueel kader en daardoor kan met enkele woorden een bericht al worden begrepen en aangeduid (p.46).

Uit het onderzoek van Tuchman (1978) blijkt dat er niet enkel verbanden kunnen worden gelegd met de communicatiewetenschappen. Er zijn ook verbanden te herkennen met de sociologie. Iemands interpretatie over een onderwerp hangt namelijk niet alleen af van persoonlijke gedachten maar eveneens van wat anderen van een onderwerp vinden. Daarom onderzocht Tuchman wat de institutionele druk was van een organisatie en professionals op het vormen van nieuws. In sociologie wordt de druk van instituties vaker onderzocht. Hierbij wordt er bijvoorbeeld gekeken naar wat de invloed is van cultuur, sociale normen en waarden, routines et cetera op frames (Scheufele, 1999, p. 109).

In dit onderzoek worden de inzichten uit de communicatiewetenschappen overgenomen. Wat er aan wordt toegevoegd is dat met één woord een frame kan worden geactiveerd omdat lobbyisten en beleidsmakers allebei een duidelijk beeld hebben waar een lobbygesprek overgaat.

2.2.3 Framing effect

Zoals eerder al staat beschreven is het mogelijk dat men frames overneemt van anderen. Dit is een psychologisch (her)ontwikkeling proces van een denkpatroon (Druckman, 2001, p.1043). Wanneer men met succes lobbyt vindt zo'n effect plaats. Door Rabin (1998) wordt dit framing effect beschreven als: *“when two logically equivalent statements of a problem lead decision makers to choose different options”* (p.36). Hiermee doelt hij op het effect dat er bestaat wanneer men aan een niet veranderend feit een andere interpretatie geven. Dit effect ontstaat bijvoorbeeld wanneer mensen het op verschillende manieren over werkloosheid hebben. Wanneer een beleidsmaker weet dat 90% van de burgers een baan heeft kan hij dit als iets positiefs zien en dit op deze manier uitdragen en daardoor tot de conclusie komen dat er geen maatregelen nodig zijn. Een lobbyist kan echter in een gesprek aan de beleidsmaker toelichten dat er een groot probleem rondom de werkloosheid is, omdat 10% van de bevolking werkloos thuis zit. Er vindt dan geen manipulatie plaats, het feit wordt enkel op een andere manier belicht waardoor er een ander beeld ontstaat. Hierdoor zou de beleidsmaker zijn keuze om geen maatregelen te nemen kunnen heroverwegen.

Het is echter niet altijd zo dat lobbyen plaats vindt door middel van feiten op een andere manier te belichten. Het kan ook mogelijk zijn dat lobbyisten nieuwe inzichten, feiten of ideeën aandraagt aan de beleidsmaker waardoor hij of zij op een andere manier naar een bepaald voorstel kijkt. Het is daarom in dit onderzoek een framing effect als een beleidsmaker in de periode nadat hij of zij belobbyd is een ander conceptueel kader, oftewel frame, aanhangt.

2.3 Voorwaarden van framing effect

Er wordt door veel mensen geprobeerd om te framen, dit is in sommige gevallen succesvol en in andere niet. Om in de toekomst gericht een strategie op te kunnen zetten ten behoeve van succesvolle framing zal er moeten worden gekeken hoe in het verleden framing heeft plaats gevonden. Om precies te zijn moet er worden gekeken welke componenten framing succesvol hebben gemaakt. Over dit onderwerp zijn al verschillende onderzoeken gedaan allen een andere focus. In deze paragraaf zal er worden gekeken welke van deze componenten succesvol zouden kunnen zijn voor lobbyisten.

In de communicatiewetenschappen is er onderzoek gedaan naar variabelen die op een positieve of negatieve manier bijdragen aan de kracht of richting van een frame. In deze literatuur worden de variabelen die een voorwaarde zijn voor framing effect moderatoren genoemd (Chong en Druckman, 2007, p.111). Een moderator kan een individuele of contextueel zijn (Lecheler et al., 2009). Een individuele moderator is een persoonlijke overtuiging of eigenschap van de ontvanger. Doordat een ontvanger een bepaald vooroordeel kan hebben over een onderwerp kan een framing effect worden gereduceerd. Een ander voorbeeld is de geslacht van de ontvanger, de betrouwbaarheid van de bron, de politieke kennis of de persoonlijke stemming. Een contextuele moderator zijn alle externe invloeden. Moderatoren kunnen in verschillende situaties invloed hebben. (Chong en Druckman, 2007, p.111; Borah, 2011, 262-263).

Binnen dit onderzoek is er een bewuste keuze gemaakt om te kijken naar de woorden die lobbyisten van (semi)publieke organisaties gebruiken. Door deze keuze kunnen er een aantal veronderstellingen worden gemaakt van moderatoren die geen invloed hebben op het frame effect. In dit onderzoek wordt verondersteld dat lobbyisten serieus worden genomen door beleidsmakers en politici. Hierdoor hoeft er niet eerst onderzocht te worden of de zender als geloofwaardig wordt gezien. Men neemt namelijk eerder een frame over dan iemand die als geloofwaardig wordt gezien (Druckman, 2001, p. 1045; Slothuus en de Vrees, 2010). Daarnaast zijn er nog vele andere moderatoren die niet mee worden genomen in dit onderzoek. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan verschillende psychologische factoren zoals de gemoedstoestand van een persoon of zijn of haar voorkennis. Ontvangers bevinden zich in een professionele omgeving waardoor gemoedstoestand minder van belang is en alle ontvangers hebben een bepaalde mate van voorkennis omdat er anders niet bij hen zou worden gelobbyd.

De verschillende moderatoren die wel worden onderzocht zijn gekozen omdat er wordt verondersteld dat zij een invloed hebben op het framing effect en door een lobbyist (on)bewust kunnen worden ingezet. De gekozen moderatoren zijn: focus, herhaling, gelijke boodschap voor elk doel, emotie, generiek frame en koppeling met macro narratief.

2.3.1 Focus

Het eerste theoretische concept dat als strategie een bijdrage kan leveren aan het wel of niet laten plaatsvinden van een framing effect in dit onderzoek is simplificatie. Uit onderzoek in de communicatiewetenschappen bleek dat frames een simplificatie zijn van de werkelijkheid. Ze helpen mensen met het structureren van de complexe realiteit (Tuchman, 1978). Aan de hand van deze veronderstelling is er binnen de discipline politieke communicatiewetenschappen verder onderzoek gedaan naar de effecten van het hebben van een focus en het simplificeren van een verhaal. Door bewust of onbewust een bepaald element naar voren te laten komen kunnen frames makkelijker

worden onthouden door de ontvanger (Jacoby, 2000, p.751). Hierdoor is het volgens Riker (1996) duidelijk wat het belangrijkste element is in een debat.

De onderwerpen waarvoor lobbyisten lobbyen zijn soms erg complex. Het is daarom de kunst om de boodschap voor beleidsmakers maar met name voor politici zo gefocust mogelijk te maken waardoor het verhaal wordt gesimplificeerd. Europarlementariërs moeten soms tijdens één vergadering voor meer dan honderden amendementen stemmen. Hierdoor is het lastig te onthouden wat alle details zijn van een bepaald onderwerp. Voor dit onderzoek wordt er daarom verondersteld dat het van belang is dat lobbyisten een focus aanbrengen in hun verhaal. Hierdoor moeten ze van complexe materie een duidelijk verhaal kunnen maken en niet alle (deel)onderwerpen van een groot project aanhalen.

2.3.2 Herhaling

Onderzoek in de biologie heeft uitgewezen dat zenuwaansluitingen in de hersenen sterker worden naar mate dat deze vaker worden geactiveerd. Daarnaast heeft linguïstisch onderzoek, naar de toepassing van ideologisch taalgebruik, geconcludeerd dat wanneer onbekend taalgebruik regelmatig wordt herhaald, dit normaal taalgebruik wordt (Lakoff, 2010, p. 72). Baumgartner (2007) beredeneert dat er dan onbewust een cognitieve verandering plaatsvindt bij de ontvanger (p.485). Het is daarom dat een frame in gedachten sterker wordt als een boodschap vaker wordt herhaald.

In de praktijk kan de moderator herhaling worden ingezet als strategie. Er zijn verschillende manieren om een boodschap te herhalen. Het is mogelijk om een boodschap meerdere keren in één gesprek of document te benoemen, maar men kan eveneens op verschillende momenten dezelfde boodschap verkondigen. Het is namelijk belangrijk dat bij de herhaling van de boodschap rekening wordt gehouden met de ontvanger zodat het niet tot irritatie zal leiden. Wanneer dit het geval is, zou het effect averechts kunnen werken.

2.3.3 Gelijke boodschap voor elk doel

Binnen het Europees Parlement zijn er verschillende politieke partijen. Deze politieke partijen hebben elk een eigen ideologie en deze worden gereflecteerd in hun politieke uitlatingen. Hierdoor verkiest een politicus een argument boven een ander argument. Het zou daarom verstandig kunnen zijn om de lobbyboodschap aan te passen aan de desbetreffende politicus om zo meer effect te genereren. Dit is slechts één voorbeeld, maar er zijn nog vele andere redenen te benoemen waarom het voordelen met zich mee kan brengen als de lobbyboodschap wordt aangepast de persoonlijke voorkeur, achtergrond, kennisniveau van de ontvanger.

Uit het literatuuronderzoek van Baumgartner (2007) en Price en Na (2000) blijkt echter dat het geen verstandige keuze is om aan elke ontvanger een andere boodschap te vertellen. Zo gaat Baumgartner (2007) in op het digitale tijdperk waarin wordt geleefd. Hij licht toe dat wanneer er aan twee politici totaal andere boodschappen worden verteld dit snel aan het licht zal komen (p. 485). Informatie wordt namelijk tegenwoordig snel gedeeld. Daarnaast is het zo dat lobbygesprekken tegenwoordig niet alleen achterkamertjes praktijken zijn. Er worden openbare congressen, position papers en demonstraties georganiseerd om een boodschap ten gehore te brengen. Dit is volgens Price en Na (2000) een positieve ontwikkeling, zij geven aan dat het slim is als een boodschap voor iedereen beschikbaar is. Hierdoor kunnen mensen de boodschap op een later moment nog een keer nalezen en het sneller en makkelijker verspreiden.

Er is een verband tussen dit concept, gelijke boodschap voor elk doel, en de vorige twee theoretische concepten, focus en herhaling. Bij dit concept wordt er toegevoegd dat het volgens de literatuur verstandig is om een conceptueel kader niet aan te passen per doel. Dit zou in de praktijk het geval zijn als er in elke persoon waar mee wordt gesproken, zowel van de Europese Commissie als van het Parlement en de Raad, hetzelfde frame wordt verteld. Daarnaast zou dan ook in alle documenten en congressen, hetzelfde frame naar voren moeten worden gebracht.

2.3.4 Emotie

Binnen een conceptuele kader wordt er volgens onderzoekers niet alleen aandacht besteed aan feiten maar eveneens aan emoties. Het blijkt namelijk dat men pas een interpretatie aan een onderwerp kan geven wanneer er een waardeoordeel wordt gegeven aan een feit (De Bruijn et al., 2012). Dit komt doordat emoties een grotere impact hebben op mensen dan statische feiten (Lakoff, 2010, p. 72). Dit zelfde betekend voor symbolen bleek uit onderzoek van Druckman en Chong (2007). Uit sociologisch onderzoek bleek dat symbolen en onderschrijvingen van invloed waren op de ontwikkeling van een mening over de inhoud van beleid.

Er zijn verschillende manieren waarop men kan inspelen op de emoties van een ontvanger. Binnen psychologisch onderzoek is er door Kahneman en Tversky (1979; 1984) gekeken naar wat het effect is op een frame in gedachten als men een frame neerzet als verlies en als winst. Hieruit bleek dat wanneer ontvangers het gevoel hebben dat ze iets gaan verliezen dat ze dan eerder geneigd zijn om risico's te nemen. Dit was in tegenstelling tot wanneer er als winst werd geformuleerd. Hiermee werd er ingespeeld op de gevoelens van ontvangers en kan er worden gekeken wat het effect was van een negatief of positief geformuleerd frame.

Binnen dit onderzoek zal er worden gekeken op welke manier er gebruik wordt gemaakt van emoties bij het uitdragen van frames. Hierbij wordt er niet gefocust op hoe sociologische en psychologische processen werken in iemands psyche maar wel of de lobbyist, de zender, gebruik heeft gemaakt van dit concept en of het lobbydoel is behaald met behulp van de toegepaste strategie. De manier waarop het kan worden gezien in de praktijk of er wordt ingespeeld op emoties is als er illustrerende verhalen worden gebruikt door respondenten, als een frame wordt neergezet als winst of verlies. Daarnaast zullen er waarschijnlijk ook andere manieren zijn waarop de respondent in kan spelen op emoties maar dit zal duidelijk worden uit het onderzoek.

2.3.5 Generiek frame

Het volgende concept dat volgens de literatuur een positieve bijdrage kan leveren aan een framing effect is de koppeling van een frame aan een overkoepelend, generiek frame. Dit zijn frames die in meerdere situaties kunnen worden toegepast doordat ze ruimte bieden voor interpretatie, inclusief zijn, flexibel en cultureel resonant. Cultureel resonant betekend dat het frame in niet gelieerd is aan een bepaalde cultuur. Hoe meer een frame aan de bovengenoemde voorwaarden voldoet hoe beter deze kan worden gemobiliseerd (Benford en Snow, 2000, p. 619).

Binnen de sociologie is er onderzoek gedaan naar het gebruik van overkoepelende frames. Zo heeft Gamson (1992) een typologie ontwikkeld wat *collective action frame* wordt genoemd, dit zijn frames die worden gebruikt voor sociale bewegingen, waar er wordt gekeken hoe een gedeelde gemeenschappelijke mening vorm wordt gegeven (p.111). Wanneer men groepen wil mobiliseren met deze *collective action frames* dan wordt er vaak gekeken of er mogelijkheden zijn om de boodschap te koppelen aan een overkoepelend frame. Dit is binnen het onderzoeksterrein van

sociale bewegingen kan een *collective action frame* een generiek frame worden genoemd als het al twee of meerdere keren is gebruikt tijdens sociale bewegingen. Deze theorie kan voor lobbyisten interessant zijn omdat zij eveneens proberen om mensen te mobiliseren door ze een bepaalde gedeelde mening uit te laten dragen.

In dit onderzoek kan er worden gekeken of lobbyisten frames gebruiken die meerder keren worden gebruikt. Frames kunnen door meerdere organisaties worden gebruikt of in meerdere situaties. Het draait om het idee dat een ontvanger makkelijker snapt wat het doel is van een frame als het vaker is gebruikt of wordt gebruikt. Het kan zijn dat een frame wordt gebruikt dat in het verleden al goed heeft gewerkt. Dit frame hoeft niet exact hetzelfde te zijn of direct een bepaald gevoel oproepen omdat het in de cultuur verankerd zit. Frames kunnen gemobiliseerd worden naar andere situaties als een bepaalde mate van inclusiviteit, flexibiliteit, interpretatievermogen in zich hebben en niet gelieerd zijn aan een bepaalde cultuur.

2.3.6 Koppeling aan macro narratieven

Volgens de sociologie zijn er binnen de samenleving macro narratieven te onderscheiden. Dit zijn frames die door een groot gedeelte van de samenleving worden aangehangen en daarom zijn ze verankerd in de geïnstitutionaliseerde culturele waarden. Deze heersende macro narratieven genieten van een grote mate van dominantie en laten zich niet gemakkelijk corrigeren. Het is daarom volgens Gamson en Modigliani (1987) verstandig om in een frame te laten corresponderen met een macro narratief omdat ontvanger het frame dan gemakkelijker begrijpt (p. 169-179). Volgens De Bruijn et al. (2012) kan een frame zelf enkel succesvol zijn wanneer zij corresponderen met bijpassende marco narratieven, omdat ontvangers bepaalde cijfers en gebeurtenissen anders niet geloven (p.5). Een macro narratief gaat daarmee een stap verder ten opzichte van generieke frames in mate van koppeling leggen met iets abstracts dat mensen begrijpen.

Binnen de politieke communicatie is het fenomeen onderzocht door Fletcher (2007). Hij benadrukt in zijn artikel dat het mogelijk is om van frame een krachtig, positief frame te maken door het te koppelen aan een frame dat reeds in het denkpatroon van mensen zit, een macro narratief. Als voorbeeld benoemt hij dat Amerikanen veiligheid erg belangrijk vinden en milieu minder. Wanneer milieu aan veiligheid kan worden gekoppeld zullen Amerikanen gemakkelijker het belang in zien van het goed omgaan met het milieu. Dit effect kan eveneens worden bewerkstelligd met Europese Unie marco narratieven waar marktintegratie als belangrijk, historisch onderwerp wordt gezien (Baumgartner, 2007, p. 485).

In de politieke wetenschappen is er meer onderzoek gedaan naar het gebruik van bekend taalgebruik wat een denkpatroon oproept. Zo is er bijvoorbeeld onderzocht dat het onverstandig is om taalgebruik van een politieke tegenpartij over te nemen, men zal dan namelijk alleen maar de woorden van de tegenpartij horen en niet de nieuwe argumentatie. Een van de meest bekende voorbeelden ter illustratie van dit fenomeen is het effect van de uitspraak van de voormalig Amerikaanse president Nixon. Hij sprak de bekende woorden: "*I'm not a crook*". Ondanks dat hij duidelijk aangaf dat hij geen *crook* was bleef iedereen enkel het woord *crook* onthouden en dachten ze dat hij het juist wel was. Het is dus van belang om de woorden voor een frame zorgvuldig te kiezen omdat het bij mensen al een bepaald frame kan oproepen en ze niet meer het nieuwe frame horen.

Een manier om nieuw taalgebruik te introduceren in het debat is om woorden te verzinnen die een vriendelijkere connotatie hebben. Een voorbeeld hiervan is terug te vinden in het debat rondom het

betalen voor het aantal kilometers dat je rijdt op de openbare weg. In eerste instantie werd dit voorstel kilometerheffing of rekeningrijden genoemd. Toen er een negatieve connotatie rondom deze woorden ontstond, heeft het Ministerie van Verkeer en Waterstaat ervoor gekozen om over te gaan op het vriendelijker klinkend woord; MobiMiles (Pieper, 2001).

Uit onderzoek blijkt dat het niet eenvoudig is om nieuw taalgebruik succesvol te introduceren. Het is niet alleen moeilijk om te juiste woorden te vinden, maar het is daarnaast lastig om ze daadwerkelijk over te laten nemen door derden. In dit onderzoek zal er worden gekeken hoe lobbyisten omgaan met het koppelen aan macro narratieven. Een manier om een koppeling te maken met een ander frame is door middel van *framing devices*. Dit zijn elementen die een suggestie geven hoe er gedacht moet worden over een bepaald issue. Voorbeelden van dit soort elementen zijn metaforen, (historische) voorbeelden, clichés en beelden (Gamson en Lasch, 1983 uit Gamson en Modigliani, 1989; Schön en Rein, 1996, p. 89). Door het gebruik van dit soort elementen kunnen boodschappen gemakkelijker worden begrepen en worden mensen onbewust overgehaald tot een ander standpunt (Lakoff, 2010, p. 72).

2.4 Conclusie

Dit theoretisch kader geeft een inzicht in de literatuur die relevant is voor de beantwoording van de hoofdvraag. Daarnaast is er een duidelijke focus aangebracht voor het empirisch onderzoek door te kijken welke literatuur er gebruikt gaat worden. Lobbyen en framing is een onderwerp dat binnen vele onderzoekdisciplines wordt besproken en waardoor er keuzes gemaakt moesten worden. Uiteindelijk is een definitie voor wat een frame is en wat framing is gevormd. Een frame is een conceptueel kader, dit is een set van samenhangende begrippen. De definitie van framing is “het proces van het plaatsen van informatie in een conceptueel kader waardoor er een bepaalde interpretatie aan wordt gegeven”. In dit onderzoek zal er uiteindelijk worden gekeken wat voorwaarden zijn om deze framing succesvol te laten plaatsen vinden zodat er een framing effect ontstaat. Door gebruik te maken van deze definiëring is het duidelijk gemaakt welke richting het onderzoek zich op zal focussen. Dit is namelijk dat een frame is gelokaliseerd op het niveau van de boodschap. Er wordt daarom dus niet gefocust op hoe de ontvanger een frame interpreteert. Er zal uiteindelijk wel worden gekeken of de lobby in het algemeen succesvol is geweest. Wanneer dit wel of niet het geval is kan er worden gekeken wat voorwaarden waren die daar een rol in hebben gespeeld. Vanuit de literatuur zijn er al enkele concepten te onderscheiden die als framing lobby strategie een rol zouden kunnen spelen in een succesvol framing effect. Deze concepten zijn:

- **Focus**
- **Herhaling**
- **Gelijke boodschap voor elk doel**
- **Emotie**
- **Generiek frame**
- **Koppeling aan macro narratieven**

In het volgende hoofdstuk zal er worden gekeken hoe onderzocht kan worden of er gebruik wordt gemaakt van deze verschillende concepten tijdens het lobbyen en of dit heeft bijgedragen aan het succes van de lobby.

3 Methodologie

Om antwoord te kunnen geven op de empirische deelvragen heeft er een casestudie plaatsgevonden. Dit hoofdstuk zal ingaan op de methode van onderzoek en analyse, selectie van casussen en de operationalisatie.

Het type onderzoek is een deductief onderzoek. Dit betekent dat de theorie wordt getoetst in het empirisch onderzoek (Van Thiel, 2007, p.33). Om dit te kunnen doen heeft er een bepaalde afbakening plaatsgevonden, immers niet alle lobbyactiviteiten van (semi)publieke organisaties binnen het beleidsterrein onderzoek konden worden onderzocht. Er is voor gekozen om een casestudie onderzoek uit te voeren. Dit type onderzoek is niet-experimenteel en bevat een klein aantal casussen (Blatter en Haverland, 2012, p. 19). Het kleine aantal casussen biedt de mogelijkheid om dieper op het onderwerp in te gaan en daardoor de percepties en motivatie van actoren beter te begrijpen zodat een gedetailleerde weergave van het proces kan worden geschetst (Blatter en Haverland, 2012, p.6).

Er zijn verschillende vormen van casestudie onderzoek. In dit onderzoek is gekozen voor de co-variationele benadering. Hierbij wordt gekeken welke onafhankelijke variabelen een effect hebben op een afhankelijke variabele (Blatter en Haverland, 2012, p.24). De onafhankelijke variabelen in dit onderzoek zijn de lobbystrategieën van een organisatie. De afhankelijke, vaststaande, variabele is de uitkomst van de onderhandelingen. Om te kunnen concluderen welke onafhankelijke variabele(n) een positief effect hebben op de uitkomst van de lobby zijn er twee casussen gekozen. Eén van deze casussen heeft, op het eerste gezicht, een positieve uitkomst voor lobbyisten en de ander een negatieve uitkomst. Naast dit contrasterende aspect van de twee casussen zijn er ook een aantal homogene aspecten. Op deze manier zijn de casussen op zo veel mogelijk vlakken hetzelfde en is het belangrijkste verschil de uitkomst. Zo kan worden gekeken of de uitkomst een verband heeft met de toegepaste lobbystrategie. Beide casussen hebben betrekking tot het Europese beleidsterrein Onderzoek en hebben de, zogenaamde, normale wetgevingsprocedure doorgelopen (Europees Parlement, n.d.). Om te voldoen aan al deze homogene aspecten is ervoor gekozen om twee casussen te kiezen die zich afspelen binnen een grotere casus. Deze casus is de totstandkoming van het achtste onderzoeksprogramma van de Europese Unie, Horizon 2020. Door het kiezen van deze overkoepelende casus vinden beide casussen plaats op hetzelfde moment en zijn vele externe factoren, zoals de economie ook gelijk.

De uiteindelijke keuze voor de twee casussen is genomen naar aanleiding van enkele explorerende gesprekken met beleidsmedewerkers van Neth-ER (vertegenwoordiging Nederlands kennisveld), met een medewerker van de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland en met een medewerker van EARTO, de Europese koepel van onderzoeksinstituten. Hieruit bleek dat er over twee casussen uitgebreid onderhandeld is bij ten minste één van de wetgevende organen van de Europese Unie en dat deze ook voldeden aan alle andere voorwaarden wat betreft homogene aspecten en contrasterende uitkomsten.

De eerste casus betreft de onderhandelingen rondom het kostendeclaratie model van horizon 2020. Deze casus zal Full Cost worden genoemd, vanwege de lobbyinzet om de declaratiemethode Full Cost te behouden. De tweede casus betreft de lobbyinzet van het onderzoek specialisme sociale wetenschappen en geesteswetenschappen, ook wel SSH genoemd (afkorting gebaseerd op Engelstalige, veel gebruikte versie; Social Science and Humanities).

Na de selectie van casussen heeft een selectie plaatsgevonden voor welke organisaties zouden worden onderzocht. Er is bewust gekozen voor het onderscheiden van verschillende organisaties omdat hiermee het onderzoek in subeenheden kon worden opgedeeld. Door elke organisatie apart te onderzoeken en deze later samen te nemen voor de gehele casus wordt de generaliseerbaarheid van de casestudie verhoogt (Van Thiel, 2007, p. 105).

Voor de selectie van de te onderzoeken organisaties zijn er eveneens een aantal homogene aspecten waar de organisaties aan moeten voldoen. Zo dienen de organisaties (semi)publieke te zijn en moeten ze een groep leden vertegenwoordigen waardoor ze op een discrete, woordelijke manier organen overtuigen. Dit laatste aspect is toegevoegd aan de al eerder gemaakte afbakening omdat het gemakkelijker is voor een organisatie die een groep vertegenwoordigt om toegang te krijgen tot de wetgevende organen dan voor individuele organisaties.

Uiteindelijk hoefde er geen selectie te worden gemaakt tussen de verschillende (semi)publieke, koepelorganisaties die betrokken waren bij de onderhandelingen. Er is namelijk voor gekozen om alle organisaties die voldeden aan de homogene aspecten mee te nemen in het onderzoek. Dit waren 4 tot 5 organisaties en op basis hiervan is een duidelijk beeld gevormd van de situatie.

3.1 Operationalisatie

In de onderstaande paragraaf worden de theoretische concepten uit het theoretisch kader geoperationaliseerd. Op deze manier kunnen zij worden gebruikt om de framing strategie(ën) te herkennen in de lobbyinzet van organisaties. Als eerste zullen de zes onafhankelijke variabelen worden geoperationaliseerd waarna ze in één codeerschema kunnen worden geplaatst. Dit codeerschema bevat in de laatste kolom indicatoren die kunnen worden gebruikt bij het analyseren van de data. Alle informatie uit het schema, van definitie tot indicator, is afkomstig uit het theoretisch kader.

Alvorens in de verzamelde data wordt gezocht naar indicatoren wordt er eerst gekeken welk(e) frame(s) worden uitgedragen door een onderzochte organisatie. Een frame is een conceptueel kader. Binnen dit kader wordt het onderwerp in een context geplaatst waardoor het men kan helpen met het analyseren van feiten en het maken van keuzes. De reden dat er eerst wordt gezocht naar de gebruikte frames is omdat alle, hieronder geoperationaliseerde, variabelen een bepaald kenmerk van een frame of framing uitlichten. De variabelen zijn hiervoor op te delen in twee groepen. De eerste groep bevat de eerste vier variabelen: focus, herhaling, gelijke boodschap voor elk doel en emotie. Al deze variabelen gaan over een kenmerk van een frame of over de manier waarop een frame kan worden uitgedragen. De laatste twee variabelen, koppeling met generiek frame en met macro narratief, kijken of er een koppeling wordt gelegd met abstractere frames. Hierdoor staat het frame niet op zichzelf, maar is het onderdeel van een groter geheel.

Focus

Focus betekent het (on)bewust naar voren brengen van een element. Hierdoor simplificeert men het verhaal en is het gemakkelijker te begrijpen. In dit onderzoek wordt gekeken of er in het frame van de onderzochte organisaties een simplificatie is aangebracht. Hierdoor worden niet alle kanten van het verhaal belicht maar heeft er een afbakening plaats gevonden.

Herhaling

Met de variabele herhaling wordt bedoeld op de herhaling van een frame door een onderzochte organisatie. Door meerdere malen een frame terug te laten komen, in één tekst of juist in verschillende teksten, kan de ontvanger het frame beter onthouden.

Gelijke boodschap voor elk doel

De volgende variabele kijkt of de onderzochte organisatie aan iedere ontvanger dezelfde boodschap uitdraagt zonder onderscheid te maken in de achtergrond en de rol van de ontvanger. Indien de boodschap wel wordt aangepast aan de ontvanger, kan dit gebeuren op drie manieren: Men kan nuance verschillen aanbrengen, het detailniveau kan verschillen of men kan de gehele kern van de boodschap aanpassen.

Emotie

Uit het theoretisch kader blijkt dat men pas een waardeoordeel kan vormen over een onderwerp wanneer men emoties heeft bij dit onderwerp. Er wordt daarom in de analyse gekeken of de onderzochte organisaties proberen gevoelens over te dragen aan de ontvangers. Uit de theorie is gebleken dat dit op verschillende manieren kan worden gedaan. Men kan symbolen gebruiken of een frame formuleren als winst of verlies.

Koppeling generiek frame

Koppeling met een generiek frame is de eerste van de twee variabelen die een koppeling legt met abstractere frames. De twee variabelen zijn gerangschikt op niveau van abstractie. Bij een koppeling met een generiek frame wordt er in de lobby een frame gebruikt dat al eerder is gebruikt door een andere organisatie of persoon. Dit frame hoeft niet exact hetzelfde te zijn als de vorige keer, maar heeft enige mate van flexibiliteit waardoor het meer inclusief is. In dit onderzoek zal er worden gekeken of de organisaties frames gebruiken die met kleine aanpassingen ook in andere situaties kunnen worden uitgedragen en of andere (onderzochte) organisaties hetzelfde frame uitdragen.

Koppeling macro narratieven

De tweede variabele die een koppeling legt met een abstracter frame is koppeling met een macro narratief. Een macro narratief is abstracter dan een generiek frame. Een frame wordt generiek genoemd als het in meer dan twee situaties wordt gebruikt. Een macro narratief kan veel vaker worden gebruikt omdat het gebruik maakt van geïnstitutionaliseerde culturele waarden. Dit zijn waarden die door iedereen, binnen één cultuur, worden gebruikt voor opvattingen over wat juist en wat onjuist is. Hierbij kan worden gedacht aan ideeën over vrijheid of tolerantie. Het is bijvoorbeeld algemeen aanvaard dat stelen van iemand anders slecht is. Als lobbyisten in hun verhaal een link leggen met stelen dan zal dit voor de ontvangers snel worden opgevat als iets wat slecht is. De manier waarop mensen in hun verhaal linken kunnen leggen met culturele waarden is door het gebruik van metaforen, clichés of historische voorbeelden die voor iedereen hetzelfde gevoel oproepen. Men kan daarnaast ook bekend taalgebruik van een andere organisatie overnemen wanneer men wil dat hetzelfde gevoel wordt overgebracht.

3.1.1 Codeerschema

Ter illustratie van hoe een stuk tekst kan worden geanalyseerd aan de hand van de bovengenoemde variabelen en het codeerschema is er dit voorbeeld. In een interview zegt respondent X: *“Ik ben alleen voor het behoud van het gezondheidsonderzoeksprogramma, alle andere programma’s mogen worden afgeschaft”*. Als er in het onderstaande schema wordt gekeken onder indicatoren blijkt het

dat de respondent een bepaalde afbakening weergeeft in zijn/haar woorden. Hierdoor is er een simplificatie aangebracht in de lobbyboodschap, zoals vermeld staat in de operationalisatie. Dit valt onder de variabele focus omdat er (on)bewust een bepaald element, het gezondheidsonderzoeksprogramma, naar voren is gebracht. De respondent had namelijk ook kunnen ingaan op alle mogelijke onderzoeksprogramma's of alle verschillende onderdelen van het gezondheidsonderzoeksprogramma.

Alle data zijn op deze manier onderzocht en gecodeerd. Er heeft daarna een analyse plaatsgevonden per organisatie. Bij deze analyse wordt er gekeken welke strategieën er zijn terug te vinden in de documenten en/of interviews van een organisatie. Er wordt niet opgeteld hoe vaak een indicator is terug te vinden om aan te geven in welke mate de strategie is gebruikt. De impact van een strategie staat voorop. Het kan namelijk zijn dat de ene organisatie documenten van meer dan 100 pagina's heeft en de ander alleen maar korte persberichten. Het is dan geen eerlijke vergelijking.

Tabel 1:Codeerschema

variabele	Definitie	Operationalisatie	Indicatoren
Focus	Het (on)bewust naar voren brengen van een bepaald element	In het frame is een simplificatie aangebracht	afbakening binnen lobby
Herhaling	Herhaling van conceptueel kader	Meerdere malen terug laten komen van frame	Gelijke bewoording/ visie binnen data
			Gelijke bewoording/ visie in diverse data
Gelijke boodschap voor elk doel	Herhaling van conceptueel kader in voor verschillende ontvangers	hetzelfde frame wordt bij wetgevende orgaan herhaalt	Gelijke bewoording voor elk persoon/ organisatie
Emotie	Toevoeging van waardeoordeel aan feiten	Er wordt een emotie overgebracht bij het frame	Gebruik van symbolen
			Aanzetting tot gevoel
			Boodschap geformuleerd in termen van winst of verlies
Koppeling generiek frame	Conceptueel kader gekoppeld aan een overkoepeld frame	Frame van een andere organisatie/ persoon overgenomen	Het frame is minimaal door twee andere organisaties uitgedragen in de casus
			Het frame is in het verleden gebruikt
			Frame biedt een mate van flexibiliteit
Koppeling macro narratieven	Koppeling met geïnstitutionaliseerde culturele waarden	In frame zitten elementen van maatschappelijke waarden	taalgebruik van andere personen/organisaties overgenomen
			Verwerking historische/ clichés voorbeelden
			In data zijn metaforen verwerkt

3.2 Meetmethode

Voor het empirische deel van dit onderzoek zullen meerdere meetmethodes worden gebruikt. Op deze manier kan er dieper op de case worden ingegaan en wordt de validiteit van het onderzoek vergroot (Van Thiel, 2007, p.105). De gekozen meetmethoden zijn: documentanalyse en semigestructureerde interviewanalyse. Bij elk te onderzoeken organisatie is er tenminste één interview afgenomen en zijn er drie documenten geanalyseerd. Door het verzamelen van meerdere datasets per organisatie wordt de juistheid van de latere analyse van de onafhankelijke variabele vergroot (Blatter en Haverland, 2012, p. 22).

Na de verzameling van data over de lobbyinzet van koepelorganisaties is er gecontroleerd wat het effect was op de wetgevende organen. Voor elke casus is er met iemand gesproken van de Europese Commissie, het Europees Parlement en de Raad van ministers. Aangezien het voor één casus niet mogelijk was om met een respondent van het Europees Parlement te spreken is er aanvullende informatie gezocht. Daarnaast is een enkele keer nog aanvullende informatie verzameld over de andere wetgevende organen om bepaalde uitspraken te onderbouwen.

3.2.1 Documentanalyse

Als eerste zijn er documenten verzameld die de lobbyinzet van de onderzochte organisaties weerspiegelen. Dit kunnen nieuwsberichten, rapporten, position papers en/of andere vormen van schriftelijke communicatie zijn. Er zijn alleen documenten gekozen die in de onderhandelingsperiode van Horizon 2020 gepubliceerd zijn. Deze periode loopt van begin 2010 tot zomer 2013. Daarnaast moeten de documenten ofwel over SSH ofwel over Full Cost.

Deze documenten zijn daarna ingevoerd in het kwalitatieve dataverwerkingsprogramma ATLAS TI. Dit programma biedt de mogelijkheid om overzichtelijk, handmatig documenten te coderen. De codering is handmatig gedaan omdat frames gemakkelijk over het hoofd kunnen worden gezien (Chong en Druckman, 2007, p. 108). De codering vindt plaats aan de hand van het bovenstaande codeerschema. Door eerst te kijken welke frames de onderzochte organisaties uitdragen en daarna te kijken door welke indicatoren deze worden gekenmerkt, kon de analyse plaatsvinden.

Naast de lobbydocumenten zijn er documenten verzameld die aangeven of een lobbyinzet succesvol is geweest. Dit waren bijvoorbeeld verslagen van vergaderingen, het wetsvoorstel en/of nieuwsberichten.

3.2.2 Interviews

Naast dat er documenten zijn verzameld, zijn er semigestructureerde interviews afgenomen. Deze interviews zijn afgenomen bij medewerkers van de onderzochte organisaties. Elk interview is volgens een vaste structuur opgebouwd, waarin een aantal onderwerpen besproken worden die geselecteerd zijn op basis van de operationalisatie. Er is in eerste instantie geprobeerd om niet direct naar het gebruik van bepaalde strategieën te vragen. Op deze manier zouden er namelijk sociaal wenselijke antwoorden kunnen worden gegeven door de sturing in de vraag. Deze vorm van dataverzameling wordt ook wel indirecte dataverzameling genoemd omdat je niet direct vraagt naar wat er wat gezocht. Ook is dit een gestructureerde dataverzameling omdat het voor de onderzoeker bekend is waarnaar gezocht wordt. In bijlage 1 is de vragenlijst te vinden die is gebruikt bij het afnemen van de interviews.

Bij het afnemen van de interviews is er rekening gehouden met de tijdsperiode. Op het moment van interviewen waren de onderhandelingen al afgelopen. Bij het stellen van de vragen is daarom rekening gehouden met dat men anders tegen de onderhandelingen kan aankijken omdat het nu een afgerond proces is. De interviews zijn op deze manier ondersteunend aan de documenten. Ze bieden vaak behulpzame achtergrond informatie in termen van hoe een frame tot stand is gekomen en hoe de tijdlijn eruit zag. Daarnaast is het voor bepaalde onafhankelijke variabelen noodzakelijk om interviews te doen. In algemene documenten wordt het bijvoorbeeld niet duidelijk of een lobbyist aan elke ontvanger hetzelfde verhaal verteld. Dit gebruik van meerdere bronnen over hetzelfde onderwerp vergroot de betrouwbaarheid van het onderzoek (Van Thiel, 2007, p.113).

De interviews zijn na de afname volledig getranscribeerd door de interviewer. Hierdoor zal er zo min mogelijk eigen interpretatie zijn bij de latere analyse omdat quotes kunnen worden gebruikt. Om te voorkomen dat dingen wellicht verkeerd zijn toegelicht in de interviews, zijn alle transcripten ter controle naar de respondenten gegaan. De interviewtranscripten zijn op dezelfde wijze geanalyseerd als de documentanalyse.

De selectie van de respondenten vond plaats door middel van het sneeuwbal principe. In de explorerende interviews ter voorbereiding van het onderzoek zijn een aantal namen van contactpersonen aangedragen om mee te praten. Deze contactpersonen waren allen bereid om te spreken over hun lobbyinzet in de casus en hebben vervolgens andere namen aangedragen. De Europese onderzoekslobbywereld is niet erg groot waardoor het gemakkelijk was om snel in contact te komen met contactpersonen van de meest actieve organisaties. Zoals eerder al is aangegeven, is er daarnaast ook gesproken met ontvangende actoren van de Europese Commissie, het Parlement en de Raad. De interviews met deze respondenten zijn op dezelfde manier vormgegeven en uitgewerkt als de interviews met de contactpersonen van de onderzochte organisaties. Aan de hand van deze interviews konden de papieren uitkomsten verder worden ingekleurd door de verhalen van betrokkenen en kon er specifiek worden gevraagd naar enkele variabelen die niet in de documenten naar voren kwamen.

4. Context

In dit hoofdstuk zal de achtergrond van de casussen worden toegelicht. De casussen die worden onderzocht kennen een uitgebreide geschiedenis, maar niet de gehele geschiedenis is relevant voor het onderzoek. De gedeeltes die bijdragen aan een beter begrip van de casussen zullen worden behandeld. Als tweede staat in dit hoofdstuk de Europese regelgeving centraal. Ter ondersteuning van de casestudies wordt een beknopte uitleg gegeven over hoe Europese regelgeving tot stand komt.

4.1 Geschiedenis

Om een beeld te krijgen van hoe onderzoek- en innovatieonderwerpen zich hebben ontwikkeld binnen de Europese Unie wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed aan de geschiedenis. De Europese Gemeenschap, voorloper van de Europese Unie, begon al in 1957 met het stimuleren van onderzoeksactiviteiten op het gebied van kolen, staal en kernenergie. In 1974 is de stimulering van onderzoeksactiviteiten uitgebreid met sectorale programma's. Hiermee nam het programma toe in omvang en diversiteit en ontstond de behoefte aan meer coördinatie en strategisch overzicht. Dit resulteerde in 1984 in het eerst integrale kaderprogramma voor onderzoek en technische ontwikkeling (Vlaams Parlement, 2012). In dit meerjarenprogramma, ter grootte van 3,3 miljard, stonden activiteiten ter ondersteuning van onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratie. Een ander doel van het programma was de creatie van meer samenwerkingsverbanden tussen lidstaten (Europa nu, n.d. a; Ryckbost, Delva, van Bossuyt, Vermeersch, 2010, p. 412).

Tien jaar na de start van het eerste programma, in het vierde kaderprogramma (KP), was er voor het eerst aandacht voor socio-economisch onderzoek. Het programma, genaamd "*Targeted Socio-Economic Research*" (TSER), was opgericht naar aanleiding van de evaluatie van het derde kaderprogramma. Er was volgens de evaluatoren een divergentie tussen het uitvoeren van wetenschappelijk en technologisch onderzoek en het reflecteren en meten van de impact op de samenleving en bedrijven. Om deze divergentie in de toekomst te verkleinen moesten onderzoekers vanaf het begin af aan, bij projectvoorstellen, al dimensies over de impact op de samenleving en het concurrentievermogen van bedrijven meenemen (Cordis, n.d.; Cordis, 1999).

In het vijfde kaderprogramma, werd TSER onder een andere naam voortgezet. De nieuwe naam was: "*Improving the socio-economic knowledge base*" en de rol van het programma werd vergroot (Cordis, n.d.). Binnen dit programma's zijn 345 projecten gefinancierd met 260 miljoen euro (Europese Commissie, 2006).

Door de jaren heen zijn andere onderdelen van het programma eveneens verder uitgebreid en het programma heeft in zijn geheel een belangrijkere positie gekregen binnen de Europese Unie. In maart 2000 is er in Lissabon een speciale bijeenkomst georganiseerd om een nieuw strategisch doel voor de Europese Unie vast te stellen ter bevordering van werkgelegenheid, economische hervorming en sociale samenhang. Er zijn een aantal lange termijnplannen opgesteld om te kunnen omgaan met de mondialisering en toenemende betekenis van de informatie- en communicatietechnologieën (ICT) (Samenvattingen van de EU-wetgeving, 2005). Om deze strategie te kunnen verwezenlijken is in 2003 een innovatiebeleid opgezet om de lidstaten een concreet actieprogramma te kunnen geven. Het kaderprogramma diende als paraplu voor de coördinatie tussen het innovatiebeleid en de bestaande onderzoeksprogramma's (Samenvattingen van de EU-wetgeving, 2003). Door de groei van de reikwijdte van het programma groeide het budget eveneens.

Het zesde kaderprogramma dat liep van 2002 tot 2006 beschikte over een budget van 17,5 miljard euro. Dit was op dat moment 4% van de totale begroting van de Europese Unie en het derde grootste budget van de unie, op landbouwsubsidies en structuurfondsen na (Vlaams Parlement, 2012).

Het zesde kaderprogramma was het eerste programma dat onder de Lissabonstrategie werd uitgevoerd. Dit was met name te zien door het lange termijn perspectief van het programma. Er werd onder andere gestreefd naar het opzetten van een gemeenschappelijke wetenschappelijke ruimte (ERA) en naar integratie onderzoek van verschillende beleidsterreinen (Sterckx et al., 2010, p. 413). Hierdoor hoopte men meer in te spelen op de grote socio-economische veranderingen. Om het effect te maximaliseren is er op een beperkt aantal onderdelen gefocust waaronder “Burgers en Governance”. Binnen dit onderdeel speelde het onderzoek van sociale wetenschappen en geesteswetenschappen een belangrijke rol (Europese Commissie, 2006).

Het volgende kaderprogramma, KP7, was op vele fronten een voortzetting van KP6. Er was wederom een duidelijke lange termijn visie zichtbaar met de verdere ontwikkeling van wetenschappelijke, sociale en economische dimensies van de Europese onderzoeksruimte (Vlaams Parlement, 2012). Het budget steeg wederom aanzienlijk en kwam uit op 50,5 miljard euro. In het programma werd gefocust op vier onderdelen: Samenwerken (verbanden tussen industrie en onderzoek), Ideeën (aanwakkeren van concurrentie en het nemen van risico's voor excellentie), Mensen (programma's voor jonge, talentvolle onderzoekers) en Capaciteiten (gericht op concurrentievermogen en infrastructuur) (Sterckx et al., 2010, p. 413-414; Europese Commissie, 2013).

In 2010 is de opvolger voor de Lissabon strategie gekomen, de Europa 2020 strategie. Deze Europa 2020 heeft als doel een duurzame en inclusieve groei te realiseren. Om dit te doen zijn er vijf hoofddoelstellingen opgesteld op het gebied van werkgelegenheid, onderwijs, sociale inclusie en armoede bestrijding, klimaat en energie én onderzoek en innovatie. Voor onderzoek en innovatie is als doel gesteld dat in 2020 3% van het Europees-bbp wordt geïnvesteerd in onderzoek en ontwikkeling (Europese Commissie, 2014 a). Daarnaast is het initiatief “De innovatie unie” opgericht om een innovatievriendelijk klimaat te creëren die het gemakkelijker maakt om goede ideeën om te zetten in producten die economische groei en banen tot gevolg hebben (Europese Commissie, 2014 b).

Niet alleen is een nieuwe strategie voor de EU gelanceerd in 2010, ook zijn de eerste stappen gezet voor de opvolger van KP7. Het kaderprogramma was de afgelopen jaren steeds verder en verder uitgebreid en complexer geworden en hier wilde de EC verandering in brengen. Het programma, haar procedures en looptijd moesten vereenvoudigd worden (Sterckx et al., 2010, p.415). Om input te krijgen over hoe dit volgens belanghebbenden vorm zou moeten krijgen in het toekomstige programma en over hoe dit programma zou moeten heten is een publieke consultatie uitgeschreven. Deze consultatie leidde tot veel reacties van individuen, bedrijven en kennisinstellingen. De Europese Commissie is hiermee aan de slag gegaan en heeft in november 2011 een officieel wetsvoorstel gepubliceerd voor KP8, genaamt Horizon 2020. Dit wetsvoorstel leidde tot veel kritiek, onder andere over de voorgestelde declaratiemethoden en de kleine rol voor SSH.

Het nieuw kaderprogramma had een voorgestelde begroting van ongeveer 80 miljard euro. Naast de vereenvoudigde programma opzet, is het pakket regels vereenvoudigd en wordt gepoogd de

administratieve lasten te verminderen. Wanneer er verder naar de inhoud van het programma wordt gekeken valt het op dat het programma op een geheel andere manier is vormgegeven. Er zijn drie verticale onderdelen, *Excellent Science*, *Industrial Leadership* en *Societal Challenges*. Deze onderdelen zijn een reflectie van de belangrijkste doelstellingen van het programma. Één van deze doelstellingen is om maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. De Europese Commissie is hiervoor van mening dat SSH een bijdrage kan leveren aan alle maatschappelijke uitdagingen en dat daardoor geen groot apart programma voor SSH nodig is (Europese Commissie, 2011).

4.2 Regelgeving

In deze paragraaf zal worden uitgelegd hoe normaalgesproken Europese wetgeving tot stand komt. Het kaderprogramma waar de twee casussen onderdeel van uitmaken is namelijk door middel van de normale wetgevingsprocedure van de Europese Unie tot stand gekomen. Deze procedure heeft in totaal meer dan twee jaar in beslag genomen en om te kunnen begrijpen waarom lobbyisten op een bepaald moment hebben gelobbyd, worden hier de relevante gedeeltes van de wetgevingsprocedure toegelicht.

De Europese Commissie beschikt als enige orgaan van de Europese Unie over initiatiefrecht. Dit betekent dat zij altijd de wetsvoorstellen voorbereiden. In het belastte directoraat generaal (DG) wordt alvorens een voorstel wordt geschreven een raadplegingproces gestart. Onderdeel van dit proces bij Horizon 2020 was de *Green Paper* consultatie in 2010. Hierna gaat het verantwoordelijke DG met alle input aan de slag. Op het moment dat het voorstel is afgerond, wordt het binnen de andere DG's besproken waar het voorstel overlap mee zou kunnen hebben. Dit proces heet de inter-service consultatie. Wanneer het voorstel is goedgekeurd, door het college van commissarissen, wordt het in het publicatieblad van de Europese Unie gepubliceerd (Europees Parlement, n.d.)

Als het voorstel gepubliceerd is begint de daadwerkelijke wetgevingsprocedure. De gewone wetgevingsprocedure, vroeger codecisie genoemd, is gebaseerd op het beginsel van gelijkheid tussen het Europees Parlement en de Raad van ministers. Deze twee organen moeten het met elkaar eens worden wil het voorstel aangenomen worden (Sterckx et al., 2010). De procedure start met het sturen van het voorstel naar het Europees Parlement, de Raad van ministers en in het geval van Horizon 2020 naar het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) en het Comité van de Regio's (CvdR). Het voorstel wordt naar het EESC en CvdR gestuurd omdat zij moeten worden geraadpleegd wanneer er in het geval van EESC een voorstel wordt gedaan aangaande economische en sociaal beleid en in het geval van het CvdR als er een voorstel wordt gedaan over milieu, onderwijs en vervoer. Het advies dat de comités uitbrengen is niet bindend voor de verdere procedure maar wordt wel opgenomen in de stukken en meegewogen voor het EP en de Raad.

Nadat de twee comités een advies hebben uitgebracht, is het Europees Parlement aan zet. Het EP bestond ten tijde van de belangrijkste beslissingen omtrent Horizon 2020 uit 754 leden, dit was voor de toetreding van Kroatië aan de EU in de zomer van 2013. Deze leden zijn grotendeels onderverdeeld in fracties. Dit zijn groepen van Europarlementariërs die op basis van politieke overtuiging samenwerken. Er zijn op dit moment acht fracties en daarnaast zijn er leden die zich niet hebben verenigd in een fractie (Europees Parlement, n.d.). Wanneer een voorstel wordt gestuurd naar het Europees Parlement wordt het niet meteen door alle parlementariërs behandeld. Eerst wordt het voorbereid in één van de 22 vaste parlementaire commissies. Elk van deze commissies richt zich op een bepaald beleidsterrein en heeft een vast aantal leden. Voorbeelden van commissies

zijn: Buitenlandse zaken, Cultuur en Onderwijs en Industrie, Onderzoek en Energie (Europees Parlement, 2014). In deze commissies zijn alle fracties vertegenwoordigd en bij het verdelen van taken binnen een commissie wordt er rekening gehouden met deze fracties.

Het voorstel voor Horizon 2020 werd in de Commissie Industrie, Onderzoek en Energie, ook wel ITRE commissie genoemd, behandeld. Doordat het een erg groot voorstel was, is het eerst opgedeeld in zes losse onderdelen. Elk van deze onderdelen kreeg zijn eigen rapporteur en, indien nodig, schaduwrapporteurs toegewezen. Deze rapporteurs hebben de taak om een ontwerpverslag op te stellen met amendementen op de voorgestelde tekst. Dit gaat als volgt:

- de rechtsgrond van het voorstel wordt getoetst;
- de financiële kant van het voorstel wordt bekeken;
- indien nodig worden er hoorzittingen georganiseerd om deskundigen te horen;
- er worden debatten georganiseerd waar de Europese Commissie het voorstel kan toelichten;
- alle andere parlementaire commissies, die verantwoordelijk zijn voor een beleidsterrein gerelateerd aan het onderwerp van het voorstel, worden in de gelegenheid gesteld om een advies uit te brengen over het voorstel;
- de Raad wordt op de hoogte gehouden van ontwikkelingen;
- elke parlementariër kan amendementen indienen.

Wanneer al deze stappen zijn ondernomen zal de rapporteur de amendementen samenvoegen en kijken of er een overlap is (Neth-ER, 2012). De bevoegde commissie stemt als eerste over alle amendementen en daarna over het gehele voorstel, dit samen vormt van het verslag van het EP. Zij vragen daarna om commentaar van de Europese Commissie en van de Raad. Hierna zal het voorstel worden behandeld in de plenaire vergadering van het Europees Parlement. Het kan zijn dat nog niet iedereen het dan eens is met het verslag van de rapporteur. Wanneer een fractie of een groep van ten minste 40 leden zich verenigt, kunnen zij nog amendementen indienen die in de plenaire vergadering ter stemming worden gebracht. Tijdens deze vergadering krijgt de rapporteur de tijd om het verslag toe te lichten en een bevoegd lid van de Europese Commissie zal het wetsvoorstel verdedigen. Als laatste is er de kans voor parlementariërs om met elkaar in debat te gaan. De vergadering wordt afgesloten met een plenaire stemming over de amendementen, gevolgd door een stemming over het gehele voorstel. Elk amendement en het gehele voorstel moet een gewone meerderheid van stemmen krijgen om te worden aangenomen (Europees Parlement, n.d.). Het verslag dat uiteindelijk wordt aangenomen zal als input van het EP worden gezien voor de verdere onderhandelingen met de Raad.

De Raad van ministers, niet te verwarren met de Europese Raad die bestaat uit de regeringsleiders van de lidstaten van de Europese Unie, bestaat uit de ministers/ staatssecretarissen van een specifiek beleidsterrein en kan formeel haar eerste lezing starten wanneer het standpunt van het EP bekend is. In de praktijk zijn er tien verschillende raden, onder andere Algemene zaken, Concurrentievermogen (Interne markt, Industrie, Onderzoek en Ruimtevaart) en Onderwijs, Jeugdzaken, Cultuur en Sport. Voordat Horizon 2020 in de Raad werd besproken was het al voorbereid door een raads werkgroep. Dit is een groep met vertegenwoordigers van alle Europese landen die gespecialiseerd zijn in het beleidsterrein Onderzoek. Wanneer zij klaar met onderhandelen zijn wordt het stuk naar de Coreper gestuurd. Dit is het Comité van permanente vertegenwoordigers, zij beslissen of een onderwerp klaar is om in de Raad behandeld te worden.

Wanneer een onderwerp geen onderhandeling meer behoeft in de Raad van ministers wordt dit ook wel een A-punt genoemd. Dit is een voorstel waar alleen nog maar voor hoeft te worden gehamerd en waar er niet meer onderhandeld hoeft te worden (Europees Parlement, n.d.). Alle verschillende groepen van de Raad worden elk half jaar door een ander land voorgezeten. Dit land heeft de mogelijkheid om bepaalde punten op de agenda te zetten en kan daardoor extra invloed uitoefenen (Europa nu, n.d. b).

De Raad komt niet altijd in één keer tot een akkoord, zoals ook het geval was bij Horizon 2020. Ministers komen dan eerst tot een *Partial general approach* alvorens ze weer terug naar de onderhandelingstafel gaan (Cyprus presidency of the Council of the European, 2012; Council of the European Union, n.d.). Omdat de wetgevende organen er naar streven om vaart te houden in de procedures over het goedkeuren van wetten, wordt er geprobeerd om stukken in de eerste lezing goed te keuren. Daarom worden er vaak informele bijeenkomsten georganiseerd door de vertegenwoordigers van het Europees Parlement (rapporteur en mogelijk schaduwrapporteurs), de Raad van ministers (voorzitter van de werkgroep, Coreper) en de Europese Commissie (ambtenaar van de belaste afdeling en Secretariaat-generaal). Deze bijeenkomsten worden trialogen genoemd en er wordt geprobeerd om hier de amendementen van het EP aanvaard te krijgen door de Raad. Wanneer er tijdens de dialoog een overeenstemming wordt bereikt gaat het uiteindelijke voorstel weer terug naar de Raad en het Parlement. Horizon 2020 is eind 2013 aangenomen en daarmee werd er 77 miljard euro gereserveerd voor het programma (Council of the European Union, 2013).

5. Full Cost-lobby analyse

In dit hoofdstuk zal de eerste casus, Full Cost, behandeld worden. Gestart wordt er met een uitleg van de casus en de tijdlijn. Daarna zal er worden overgegaan tot de daadwerkelijke analyse van de casus.

De eerste casus gaat over de Horizon 2020 onderhandelingen over de declaratiemodellen. Wanneer een project goedkeuring krijgt, onder Horizon 2020, zijn er verschillende eisen waar de projectorganisatie en de Europese Commissie aan moeten voldoen. Deze eisen gaan bijvoorbeeld over het termijn van aanvraag tot project financiering (time to grant) en de regels rondom auteursrechten. Deze eisen staan in de *Rules for Participation*. Een onderdeel van deze *Rules* zijn de declaratiemodellen waarbinnen organisaties kosten terugvragen voor projecten. Er zijn verschillende manieren om te berekenen hoeveel geld organisaties terugkrijgen voor het uitvoeren van een project. In de onderhandelingsperiode van Horizon 2020, was er een discussie over twee verschillende opties, de Full Cost methode en de Flat Rate methode. Bij de Full Cost methode worden alle directe, indirecte en investeringskosten samengenomen om het totaal aan kosten per unit te berekenen (business dictionary, n.d.). Van al deze kosten betaalt de projectfinancierder, de Europese Commissie, een vast percentage terug. Dit betekent dat wanneer je de kosten berekent van het maken van een brood, je niet alleen naar de kosten van ingrediënten en het loon van de bakker kijkt maar ook naar hoeveel het kost om met één machine, één brood te bakken. Een andere methode om te berekenen hoeveel geld een organisatie mag declareren is via de Flat Rate methode. Bij deze methode worden de directe kosten van een project berekend en wordt er niet gekeken naar de indirecte kosten die zijn gegenereerd. Er wordt dan aan de hand van de directe kosten een percentage teruggegeven aan de organisatie. Dit percentage kan hoger zijn dan 100% om naast de directe kosten een deel van de indirecte kosten te kunnen vergoeden.

De meeste onderwijsinstellingen werken, in tegenstelling tot bedrijven, met de Flat Rate methode. Dit is namelijk van oudsher de manier om kosten te declareren. De Europese Commissie heeft echter in de loop der jaren een mogelijkheid voor instellingen ontwikkeld om via de Full Cost methode te declareren. Niet alle instellingen zijn overgestapt naar de Full Cost methodiek, om verschillende redenen. Zo zijn er instellingen die het benodigde certificaat niet hebben behaald, die de methode te complex vonden of die er geen voordeel inzagen. Sommige landen zijn echter een uitzondering op de regel. In Nederland waren er veel instellingen bezig met het omzetten naar Full Cost en in Groot-Brittannië was het al lange tijd verplicht (University of Oxford, 2014).

Er zijn aan de andere kant ook redenen voor organisaties om niet met de Flat Rate optie te willen werken. Wanneer een onderzoek bijvoorbeeld hoge, indirecte kosten met zich meebrengt krijg je deze via de Flat Rate methode niet vergoed. Hierdoor is er een ongelijkheid tussen onderzoekers die veel geld krijgen omdat ze hoge directe kosten hebben en lage indirecte kosten en onderzoekers die het andersom hebben. Instellingen zijn daarom bang dat ze verlies zullen leiden wanneer alleen de Flat Rate methode mag worden gebruikt voor kostendeclaratie.

5.1 Tijdlijn

In de afgelopen paar onderzoeksprogramma's van de Europese Commissie is het mogelijk geweest om kosten zowel via de Full Cost methodiek als via de Flat Rate methodiek gedeclareerd te krijgen.

De onofficiële voorstellen van Horizon 2020, die belangenorganisaties hadden ingezien, lieten een continuering van dit beleid zien. Hierdoor zagen de lobbyisten van deze organisaties geen aanleiding om te denken dat het anders zou zijn in Horizon 2020. Naar verluidt, is er iets veranderd in de inter-service consultatie. Bij deze consultatie, tussen alle DG's van de Europese Commissie, kunnen voorstellen voor het laatst worden aangepast. In het geval van de declaratiemodellen was de uitkomst van de consultatie dat er alleen verder zou worden gegaan met de Flat Rate methode en dat de Full Cost methode werd afgeschaft. In de wandelgangen zijn verschillende redenen te horen waarom deze beslissing is genomen. Sommige geven aan dat het omwille van simplificatie van het programma was, anderen zeiden dat er te weinig gebruik werd gemaakt van Full Cost of dat er teveel werd gefraudeerd met de methode. Als laatste werd er gezegd dat het een hele andere reden had, de Europese Commissie zou moeten bezuinigen en omdat twee methodes meer werk oplevert, hebben ze er één afgeschaft.

Ondanks dat belanghebbenden niet zeker wisten wat de reden voor de beslissing was, zagen ze wel dat het *last minute* genomen was. Er zaten namelijk nog steeds referenties naar Full Cost in het Horizon 2020 wetsvoorstel van november 2011. Dit was het moment dat er door de tegenstanders van het voorstel een actieve lobby is begonnen om de Full Cost optie terug in het voorstel te krijgen.

Er waren verschillende partijen betrokken bij de lobby rondom Full Cost. Er waren bedrijven, onderwijsinstellingen en onderzoeksinstellingen die hun mening verkondigden via het Europees Parlement, de Raad van ministers en de Europese Commissie. Meestal gebeurde dit via koepelorganisaties maar een enkele keer benaderde ook individuele organisaties de wetgevende organen. De koepelorganisaties die voor het bedrijfsleven actief betrokken waren zijn BusinessEurope en UEAPME. Voor onderzoeksinstellingen was het EARTO die actief lobbyde en voor onderwijsinstellingen de EUA en in sommige gevallen LERU. Er waren ook nationale koepelorganisaties die hebben gelobbyd zoals de vertegenwoordiger van het Nederlandse kennisveld, Neth-ER. Voor dit onderzoek is er gesproken met alle semi-publieke koepelorganisaties. Dit waren EARTO, de EUA, LERU en Neth-ER.

Op het moment dat het voorstel naar het Europees Parlement is gegaan werd Europarlementariër Ehler als rapporteur aangewezen voor de *Rules for Participation*. Hij was hiermee verantwoordelijk voor het maken van een verslag die de mening van het Europees Parlement reflecteert. Mr. Ehler had voor een alternatief voorstel voor de declaratiemodellen aan het Europees Parlement gedaan. In dit voorstel zouden er andere tarieven gelden voor bedrijven dan voor onderwijs- en onderzoeksinstellingen en zou Full Cost blijven bestaan. Dit voorstel werd door zowel de lobbyorganisaties als door het Europees Parlement goedgekeurd en diende als input voor de triloog onderhandelingen.

Het voorstel is daarnaast in de Raad van ministers besproken. Hier was er een kleine coalitie van landen, waaronder Nederland, die voor het behoud van Full Cost waren. Deze coalitie vormde geen meerderheid maar hebben wel de discussie kunnen starten over grote onderzoeksprojecten. Bij grote projecten met veel machines zijn de indirecte kosten erg hoog. De Raad wilde graag deze organisaties in kosten tegemoet komen en daarom hebben ze gestemd voor een voorstel waarbinnen bepaalde indirecte kosten onder directe kosten kunnen worden geplaatst door onderzoeksinstellingen. Deze oplossing werkt in de praktijk alleen voor de leden van EARTO omdat zij volgens de Europese Commissie onder onderzoeksinstellingen vallen die gebruik maken van een

grote onderzoeksinfrastructuur. Op basis van deze uitslag en het verslag van het Europees Parlement is men gezamenlijk de triloog ingegaan. De uitkomst hiervan was gelijk aan die van de Raad. Het Commissie voorstel werd bijna in zijn geheel aangenomen, er werd alleen een onderdeel toegevoegd over grote infrastructuren.

5.2 Lobbyorganisaties

In dit hoofdstuk wordt er gekeken welke variabelen, de theoretische concepten, terug zijn te vinden in de lobbyinzet van organisaties en wat het effect hiervan was.

5.2.1 European University Association (EUA)

De EUA is een Europese koepelorganisatie die 850 universiteiten en 33 nationale universiteitskoepels in 47 Europese landen vertegenwoordigt. De missie van de EUA is om invloed te hebben op de uitkomsten van Europese debatten voor zaken die van invloed zijn op universiteiten. Daarnaast helpt de EUA, volgens haar website, haar leden met het begrijpen en reageren op ontwikkelingen van deze huidige complexe en competitieve wereld (EUA, n.d. a).

De EUA wordt gekenmerkt door de grote omvang van de organisatie en de complexe structuur. De organisatie wordt geleid door de *Council* van de nationale universiteitskoepels. Daarnaast heeft de EUA een dagelijks bestuur en een algemene ledenvergadering (ALV). De standpunten van de organisatie ontstaan in thematische werkgroepen. Wanneer een werkgroep concrete plannen heeft worden deze voorgelegd aan de *Council* en uiteindelijk aan de ALV (Interview EUA, 2014). Door de grote diversiteit van culturen bij de leden en de werkwijze van de organisatie, heeft de EUA vaak niet hele harde of negatieve uitspraken. De uitspraken zijn juist gebaseerd op de feiten die uit haar interne consultatieproces komen (Interview EUA, 2014, r. 408-415).

De EUA heeft de afgelopen jaren zich ervoor ingezet om de Full Cost methodiek te introduceren bij haar universiteiten. Hiernaast hebben ze ook een onderzoek opgezet over de voortgang en uitkomsten van universiteiten die de methode gebruikte. Dit onderzoek is gefinancierd door de Europese Commissie onder het zevende kaderprogramma. In het rapport van dit onderzoek komt het belangrijkste frame van de EUA naar voren, dat ze eveneens hebben uitgedragen in de lobby. De EUA is van mening van Full Cost bijdraagt aan de financiële duurzaamheid van universiteiten. Zij vinden het belangrijk dat universiteiten weten wat hun kosten zijn en hier op een duurzame manier mee om kunnen gaan (Interview EUA, 2014; Financial Sustainable Universities, 2013). De EUA is daarnaast van mening dat de Flat Rate niet zou moeten worden afgeschaft maar dat beide opties mogelijk zouden moeten blijven. Ze hebben zich daarom ook ingezet voor gunstigere declaratie tarieven voor de Flat Rate (Interview EUA, 2014, r. 303-307).

Het tweede frame dat de EUA uitdroeg is het “behouden wat je hebt”- frame. De EUA was van mening dat het Full Cost behouden moest blijven omdat zo veel organisaties er al gebruik van maakte en het oneerlijk was van de Europese Commissie als het werd afgeschaft. Het derde frame dat de EUA uitdroeg was het simplificatie frame. Zoals in het context hoofdstuk al werd benoemd was de Europese Commissie erg bezig met het haar simplificatie agenda. Dit was een van de redenen waarom ze wilden dat Full Cost werd afgeschaft. De EUA draaide het echter helemaal om, zij haalde simplificatie aan omdat ze graag Full Cost wilde behouden. Ze vonden dat de Europese Commissie de Full Cost methode veel te lastig had gemaakt en dat er een simplificatie slag moest plaatsvinden.

De EUA heeft haar boodschap regelmatig uitgezet bij haar partners. Zo hebben ze met belanghebbenden van de Europese Commissie, Permanente Vertegenwoordigingen en van het Europees Parlement gepraat (Interview EUA, 2014, r. 431-464). Daarnaast zijn de leden van de EUA, bijvoorbeeld de Nederlandse koepelorganisatie voor universiteiten, de VSNU, zelf ook met de amendementen van de EUA naar Nederlandse Europarlementariërs gegaan (Interview EUA, 2014, r. 452-464).

De EUA kijkt op dit moment niet tevreden terug op de uitkomst van de onderhandelingen. Er zijn enkele verbeteringen voor de Flat Rate gerealiseerd maar Full Cost is niet terug. Wel gelooft de EUA dat de discussie over Full Cost nog niet is afgelopen.

5.2.1.1 Variabelen

Nu zal er worden ingezoomd op de manier waarop de EUA haar mening heeft geframed en welke variabelen ze daarbij gebruikt.

5.2.1.2 Focus

De eerste variabele die kan worden gebruikt als strategie, is het aanbrengen van een focus in een boodschap. De EUA kiest ervoor om in haar documenten een duidelijke focus te laten zien op Full Cost. Ze vinden andere *Rules for Participation* onderwerpen als *open acces*, *time to grant* en intellectueel eigendom wel belangrijk maar voeren hier geen lobby op. Dit komt omdat het opkomen voor goede financiering de kern is van de organisatie. Daarnaast geven ze aan dat bij de andere onderwerpen meer een open debat was en de Commissie meer was bereid om te luisteren (Interview EUA, 2014, r. 418-428). De duidelijke focus van de EUA is terug te vinden op meerdere momenten maar is voor het eerst genoemd in het rapport over financiële duurzaamheid van universiteiten (EUA, 2013). Dit rapport heeft de EUA later gebruikt als input voor hun lobby.

5.2.1.3 Herhaling

Het volgende theoretische concept kijkt naar twee onderdelen, het herhalen van een boodschap/conceptueel kader binnen één dataset, bijvoorbeeld in een document of gesprek en het herhalen van een boodschap op verschillende momenten. De EUA koos ervoor om haar frames regelmatig te herhalen. Een reden hiervoor was de structuur van de organisatie, die ervoor zorgde dat het lang duurt voordat er een frame is gevormd (Interview EUA, 2014, r. 297). Ze herhalen niet alleen op meerdere momenten maar ook binnen één document komt herhaaldelijk hetzelfde frame terug. Het belangrijkste frame van de EUA is dat universiteiten Full Cost moeten kunnen gebruiken omdat ze daardoor beter weten wat de kosten zijn van een project. In de onderstaande quotes is te zien hoe dit frame terug komt in één document.

In this situation it is even more important for universities to know the full costs of all their activities. Full costing methodologies become an essential tool of modern university management (EUA, 2013a, p. 10).

this project aimed to contribute to the development of full costing in European universities by helping them to better identify the costs of all their activities and projects (EUA, 2013a, p. 10).

Universities must be able to identify and better understand the costs of all their activities and projects (EUA, 2013a, p.11).

Nu dat het duidelijk is dat hetzelfde conceptuele kader regelmatig wordt herhaald in één document

moet er worden gekeken of eenzelfde frame terugkomt in verschillende documenten. Dat dit het geval is, kan worden gezien wanneer er wordt gekeken naar de vele verwijzingen in het onderzoek van de EUA naar eerdere documenten (EUA, 2013, p. 10). Ook in het interview en andere documenten komen regelmatig de verschillende frames terug (EUA, 2011, p. 1; EUA 2013, p. 10; Interview EUA, 2014, r. 481-482). Hieronder staan twee voorbeelden van in het interview waar wordt gezegd dat het belangrijk is om te weten wat je kosten zijn:

The precondition is that everyone knows exactly what these activities cost (Interview EUA, 2014, r. 120-121).

But in order to understand how much they fund you need to understand the cost of the activity and that through a flat rate you fund something that you don't know what you fund (Interview EUA, 2014, r. 160-162).

In het interview wordt er ook gesproken over de herhaling van het frame. Er wordt aangegeven dat er (publieke) debatten, fora en een *final event* zijn georganiseerd over het onderzoek en over het alternatieve *Rules for Participation* voorstel van de EUA (Interview EUA, 2014, r. 220-228; EUA, 2008; EUA, 2013b).

5.2.1.4 Gelijke boodschap

Wanneer men lobbyt, kan hij of zij ervoor kiezen om een aparte strategie op te zetten per doel of om altijd dezelfde boodschap aan te houden. De EUA geeft aan dat de kern van hun boodschap altijd gelijk blijft maar dat ze wel kijken wie er tegenover hen zit (Interview EUA, 2014, r. 429-454). Er wordt namelijk gekeken hoeveel informatie aan de ontvanger moet worden overgedragen om het verhaal duidelijk te maken en op welk niveau de ontvanger zit (Interview EAU, 2014, r. 317-318).

You need to also make your message simple sometimes, so it depends on the level of involvement. So those people who are involved in the topic and have discussed it for a very long time, you go in to more detail than it is discussed at heads of state level. That it is a different level, a different option (Interview EUA, 2014, r.325-329).

Our basic message is the same because it's not a message that we came up with just before the negotiations, it has been developed for a very long time (Interview EUA, 2014, r. 297-298).

The amount of information that you provide to stakeholders is slightly different, because it varies very on whom you talk to and how much detail they need (Interview EUA, 2014, r. 317-318).

5.2.1.5 Emotie

De EUA heeft haar eigen strategie gekozen in het gebruik van emoties. Ze geven namelijk aan niet negatief te willen zijn maar altijd op een constructieve, positieve manier een bijdrage te willen leveren aan de discussie (Interview EUA, 2014, r. 404-406). De achtergrond van deze strategie is de cultuur en de diversiteit van de organisatie. Ze willen ze graag hun boodschap baseren op feiten en niemand beschuldigen (Interview EUA, 2014, r. 408-415).

Als er wordt gekeken hoe dit er in de praktijk uit ziet dan blijkt het dat ze niet hun boodschap formuleren als winst of verlies. Ze geven namelijk aan dat hun idee geen complete tegenstelling is van wat de Commissie wil, ze willen enkel iets extra's (Interview EUA, 2014, r. 302-306). De manier

waarop de EUA dan wel aanzet tot gevoel is door, zoals ze zelf zeggen, de discussie van een financieel niveau naar een strategisch niveau te tillen. Op dit niveau gaat het over het voortbestaan van instellingen, de duurzaamheid, wat mensen meer aanspreekt dan cijfers (Interview EUA, 2014, r. 97-105). Dit is daarnaast erg duidelijk te zien in de documenten die ze hebben, de titel alleen al van het onderzoeksrapport is *financially sustainable universities* (EAU, 2013).

5.2.1.6 Generiek frame

De EUA werkt op verschillende manieren samen met anderen waardoor EUA frames door anderen kunnen worden gebruikt en andersom. Er zijn bijvoorbeeld leden van EUA die ook lid zijn van Neth-ER en LERU en dit kan effect hebben op hun frames. Een voorbeeld van een informelere samenwerking is die met EARTO. Ze deelden informatie en meningen maar hebben niet samen één frame ontwikkeld omdat ze teveel van mening verschilden (Interview EUA, 2014, r. 348-349). Zo was de EUA, in tegenstelling tot EARTO, niet voor het voorstel om een apart schema te maken voor grote infrastructuren, want dit zou niet voor hun leden gelden (Interview EUA, 2014, r. 360-366).

Een frame dat de EUA heeft uitgedragen en kan worden gezien als generiek frame, is dat ze graag wilde behouden wat ze hadden. Dit frame is binnen de Full Cost-lobby toegepast door Neth-ER en de EUA (Interview EUA, 2014, r. 186-191; Interview Neth-ER, 2014, r. 140-142). Het frame is alleen erg flexibel en op verschillende manieren te interpreteren waardoor het ook op andere momenten kan worden toegepast. Een voorbeeld is de Nederlandse discussie over het behoud van de basisbeurs. Men draagt hier ook het frame, behouden wat je hebt uit. Ze vinden dat het nu goed geregeld is en iedereen kan studeren. Dit zou op het spel kunnen komen staan als het veranderd (Tkmst, 2014).

Een ander generiek frame dat de EUA uitdroeg is dat Full Cost misschien nu gecompliceerd is maar dat dit komt door toedoen van de Europese Commissie. In de ogen van de EUA zijn er namelijk mogelijkheden om Full Cost te behouden maar de procedure te versimpelen (EAU simplificatie frame). Dit zeggen zij op basis van het succes in het Verenigd Koninkrijk (Interview EUA, 2014, r. 192-198). Dit standpunt is omgekeerd door LERU gebruikt, zij zeiden juist dat Full Cost te lastig was en dat het daarom moest worden afgeschaft (Interview LERU Full Cost, 2014, r. 69-85). Het is een generiek frame omdat de basis van het frame is dat er iemand anders verantwoordelijk wordt gehouden voor het niet slagen van iets. Dit kan in verschillende situaties al zijn toegepast en succesvol zijn geweest.

5.2.1.7 Macro narratief

De EUA gebruikt in haar lobby ook frames die een koppeling laten zien met macro narratieven. Eén van deze voorbeelden is terug te vinden in het EUA simplificatie frame. Met dit frame probeert de EUA uit te leggen dat de Full Cost methodiek die nu wordt gebruikt te ingewikkeld is en dat ze deze graag versimpeld zouden zien. Het woord simplificatie wordt alleen door vele organisaties gebruikt waardoor het niet direct duidelijk is wat de EUA er mee bedoelt. De Europese Commissie heeft hun eigen simplificatie frame waarmee ze proberen uit te leggen dat Full Cost te ingewikkeld is en moet worden afgeschaft.

De reden dat veel organisaties het woord simplificatie gebruiken is omdat simplificatie een bepaald gevoel oproept bij mensen. Bij de meeste mensen is dit een positief gevoel, door simplificatie wordt iets minder gecompliceerd en dat wordt als positief ervaren. Hiermee wordt er ingespeeld op de geïnstitutionaliseerde waarde van simplificatie. Dit de reden dat wanneer een frame een koppeling legt met simplificatie dit als macro narratief wordt gezien. De EUA haalt simplificatie dus aan in haar

lobbydocumenten om haar standpunten meer kracht bij te zetten. Een aantal voorbeelden hiervan zijn:

Although the “simplified method” was set up to encourage universities to move towards full costing (...), the excessively restrictive interpretation and subsequent regulations hinder that objective and generate the opposite effect, with universities having to fall back on the flat rate option in spite of their capacity to identify costs through an appropriate methodology (EUA, 2011, p.5).

In these contributions EUA has consistently emphasised the need for further simplification of the Rules for Participation (EUA, n.d.b, p.1).

De EUA heeft zelf ook eigen frames gecreëerd die een koppeling maken met een macro narratief. Zo heeft de organisatie het zich als haar doel gesteld om universiteiten financieel duurzamer te maken. Voor dit onderzoek is duurzaamheid gekozen als een macro narratief omdat het geïnstitutionaliseerde waarde is dat regelmatig wordt aangehaald in publieke debatten en wat mensen zien als een positieve, moderne ontwikkeling. De EUA probeert in haar argumentatie aan te geven dat Full Cost eveneens deze eigenschappen heeft. Het is volgens de EUA de manier om universiteiten te ontwikkelen omdat ze genoodzaakt worden om alle kosten uit te zoeken die bij een project komen kijken (EUA, 2013; EUA, n.d. b, p.1; Interview EUA, 2014, r. 74). Door deze argumenten te gebruiken en steeds een breder beeld te scheppen van de situatie, hoopte de EUA om de discussie van een technisch niveau te tillen naar een strategisch niveau. Een manier die de EUA gebruikt om het naar een nog abstracter niveau te tillen is dat Full Cost ook goed zou zijn voor de duurzaamheid van Europa (Interview EUA, 2014, r.370-373). Een andere manier waarop de EUA probeert om een frame effect te genereren zoals met het frame van duurzaamheid is door middel van metaforen. Dit kun je bijvoorbeeld zien in het onderstaande citaat:

Horizon 2020 must continue to foster this progress and not mark a step backwards in the modernisation of Europe’s universities (EUA, n.d. b, p. 1).

Andere actoren, zoals LERU, nemen het taalgebruik van de EUA over, zij vinden de financiële duurzaamheid van universiteiten eveneens belangrijk. Dit is voor hen de reden om in een bepaald document aan te geven dat zowel Full Cost als de Flat Rate belangrijk is (LERU, 2010).

De EUA probeert nog een paar keer om aan te sluiten bij een frame dat op een abstracter, maatschappelijk niveau speelt maar deze komen minder vaak terug en worden niet overgenomen door anderen. Voorbeelden zijn: Full Cost is goed voor de transparantie van universiteiten en one-size-fits-all. Dit laatste argument werd in negatieve zin gebruikt, er bestaat niet zo iets als one-size-fits-all dus je moet ook de Full Cost mogelijkheid behouden (EUA, 2013; EUA, n.d. b, p.3).

Het lijkt alsof de EUA heeft geprobeerd om een tegenframe te creëren voor het frame dat volgens de respondenten voor de Europese Commissie werd uitgedragen. De Commissie zei volgens hen dat je bij Full Cost betaald voor de dure cricketvelden van Britse universiteiten en dat er werd gesjoemeld met geld (Interview PV, 2014, r.270-276). Het frame dat hier tegenover werd gezet, is dat we naar een meer *trust-based system* moeten gaan. Hier staat in beide frames het thema fraude centraal alleen zegt de Commissie dat je meer moet reguleren om het aan te pakken en de EUA dat je gebruikers meer vrijheid en vertrouwen moet geven (EUA, 2011). Of en hoe de Directeur Generaal

dit frame daadwerkelijk heeft uitgesproken is niet met zekerheid te achterhalen. Daarnaast heeft de EUA het frame niet vaker gebruikt in de lobby. Wanneer in het interview met de EUA het frame van de cricketvelden, door henzelf, wordt aangehaald, wordt er niet meer gesproken over het *trust-based system* maar wordt er een andere verdediging ingezet. De respondent probeert namelijk uit te leggen dat de cricketvelden niet het hele verhaal zijn. Je krijgt namelijk met een Flat Rate ook meer geld in het Verenigd Koninkrijk dan in Tsjechië omdat de directe kosten daar hoger zijn (Interview EUA, 2014, r. 390-394).

5.2.2 European Association of Research and Technology Organisations (EARTO)

EARTO is de organisatie die opkomt voor de belangen van onderzoeksorganisaties (RTO's). Dit doen ze, naar eigen zeggen, door zich te positioneren als *key player* in het midden van het Europese speelveld. Daarnaast bieden ze services aan en geven ze advies over hoe er gebruik kan worden gemaakt van Europese programma's. EARTO vertegenwoordigt 350 RTO's in Europa (EARTO, n.d.).

Een groep gekozen leden van EARTO neemt plaats in het bestuur, dat een paar keer per jaar samenkomt. Daarnaast werken een aantal beleidsmedewerkers en de voorzitter dagelijks voor EARTO in Brussel. Zij proberen wetgevingsstukken te bemachtigen en bekijken welke punten interessant zijn voor de leden. Het bestuur beslist dan uiteindelijk met welke punten zij verder willen gaan en waar de beleidsmedewerkers voor gaan lobbyen (Interview EARTO, 2014).

EARTO is voor het behoud van de Full Cost mogelijkheid voor RTO's. Het frame dat ze hierbij uitdragen is dat RTO's de mogelijkheid tot Full Cost nodig hebben omdat ze veel indirecte kosten hebben door het gebruik van grote onderzoeksinfrastructuren (oftewel machine's). Wanneer ze alleen gebruik zouden mogen maken van de Flat Rate krijgen ze slechts een klein percentage indirecte kosten terug en maken ze verlies op elk onderzoek. Ze koppelen er daarnaast nog aan dat de RTO's, als de wet door zou gaan, niet meer meedoen aan Europese onderzoeksprogramma's. Dit zou dan leiden tot verlies voor de Europese Unie, haar gemeenschap maar ook voor de RTO's zelf. Ze kunnen hierdoor dan minder projecten doen en zullen mensen moeten ontslaan.

Wanneer EARTO haar mening uitdraagt doen ze dit meestal via korte berichten met duidelijke zinnen. Ze proberen daarnaast via veel verschillende kanalen hun boodschap te laten indampen. Ze hebben al voor het uitkomen van het wetsvoorstel gesproken met de Europese Commissie en daarna zijn ze verder gedaan naar het Europees Parlement en de Raad. Bij al deze kanalen vindt EARTO het belangrijk om als partner gezien te worden. Ze proberen eerst een relatie op te bouwen, waarna iemand hen serieus neemt en het gevoel heeft dat er op hen vertrouwt kan worden. Binnen dit kader past het ook dat EARTO altijd eerst vertelt over de bijdrage van RTO's en dat ze daarna pas zeggen wat ze willen (Interview EARTO, 2014, r. 55-66).

Op dit moment kijkt EARTO kritisch terug op de uitslag van de lobby. Ze noemen hun eigen inzet slechts gedeeltelijk geslaagd omdat er wel een uitzondering is voor grote infrastructuren maar Full Cost is niet terug. De uitslag had daarom beter kunnen zijn en ze zijn benieuwd het in de toekomst zal uitwerken.

5.2.2.1 Variabelen

5.2.2.2 Focus

EARTO kiest bewust altijd een focus voor haar lobby. Door het systeem dat beleidsmedewerkers punten voordragen aan het bestuur zijn er nooit vele focuspunten (Interview EARTO, 2014, r. 98-119).

You can not lobby for so long on that many things. We decided we would lobby a bit for the budget increase and for the funding model. (Interview EARTO, 2014, r.104-105).

Bij Horizon 2020 vonden ze het belangrijkste dat het governancemodel en de declaratiemodel goed waren. Omdat ze het governancemodel voldoende vonden hebben ze hun pijlen gericht op het terug krijgen van Full Cost in het declaratiemodel (Interview EARTO, 2014, r. 102-106).

Deze focus is terug te vinden in de documenten van EARTO. Zo werd in een document uit 2010, toen het nog niet bekend was dat Full Cost werd afgeschaft, het declaratiemodel al wel besproken. Toentertijd gaven ze aan dat onaantrekkelijke modellen moesten worden afgeschaft (EARTO, 2010, p. X). Later, in 2013 bijvoorbeeld, hebben ze speciale, korte persberichten uitgebracht over het belang van het behoud van Full Cost (EARTO, 2013).

5.2.2.3 Herhaling

EARTO heeft in haar externe communicatie ervoor gekozen om kort en krachtig te zijn. Hierdoor wordt een boodschap minder vaak herhaald in één document maar EARTO compenseert dit door de boodschap op verschillende momenten te herhalen. Zo werd in het interview aangegeven dat er naast dat er gesproken is met alle wetgevende organen er ook diners en organisatie bezoeken zijn georganiseerd en dat ze interviews hebben gedaan en LinkedIn-groepen hebben opgezet (Interview EARTO, 2014, r. 205-206; Horizon 2020 projects, 2013; Hull, 2013). EARTO heeft hiermee een geheel eigen manier van het herhalen van een boodschap.

5.2.2.4 Gelijke boodschap

EARTO geeft in het interview aan dat ze met een bepaalde groep mensen veel heeft gesproken over de onderhandelingen. Voor de Raad spraken ze daarom met onderzoekattachés. Dit zijn experts op het gebied van onderzoek binnen de Permanente Vertegenwoordiging. Dit deden ze eveneens bij het Europees Parlement. Hier werkten ze samen met de assistenten van Europarlementariërs.

Omdat EARTO leden heeft uit alle Europese landen, gebruikten ze hun leden om te communiceren met Europarlementariërs en Raadsleden (Interview EARTO, 2014, 197-226). Om ervoor te zorgen dat de boodschap op papier altijd gelijk was aan de gesproken boodschap, geeft EARTO aan dat ze hun position paper als handleiding gebruiken voor het gesprek. In elk position paper en interview of andere publicaties komen daarom steeds dezelfde frames terug (Horizon 2020 project, 2013, LinkedIn, 2013). Niet elk gesprek zal precies hetzelfde zijn want er wordt daarnaast aangegeven dat de toon of vocabulaire wel kan verschillen in per gesprek (Interview EARTO, 2014, r. 239-240).

You need to have the same message, to all of them. Of course the tone that you use is different when you know the person or when you don't know the person. .... So the tone can change and the deepness of the technical numbers/details can change, but the message has to be the same (Interview EARTO, 2014, r. 189-194).

5.2.2.5 Emotie

EARTO probeerde veel emoties te leggen in haar lobbyboodschappen. Zo komen er bijvoorbeeld elementen van winst en verlies terug in de frames. Ze deden dit door ontvangers eerst te laten inzien wat de impact is van onderzoeksinstellingen en daarna te vertellen dat dit niet meer kan worden geëvenaard als een ander declaratiemodel, alleen de Flat Rate, wordt toegepast (Interview EARTO, 2014, r. 55-60). Ze zouden dan niet meer de dure, noodzakelijke, onderzoeksinfrastructuren kunnen bekostigen en daardoor verlies je de beste onderzoek en innovatiespelers. Je verliest daarnaast banen en de noodzakelijke impact (EARTO, 2011, p. X; Interview EARTO, 2014, r. 59-60). In de onderstaande quotes zijn een aantal voorbeelden te zien hoe het formuleren in termen van verlies eruit zag:

If you will lose these key actors, you will lose the added value of the programme. You will lose impact (Interview EARTO, 2014, r. 138-139).

There must be an end to unattractive cost-reimbursement models in the SF: the best research and innovation players will not participate in SF projects as long as eligibility conditions or cost-reimbursement models require them to work at a loss (EARTO, 2011, p. X).

3. What's Going to Happen If They Don't Get It?

In January 2012 EARTO surveyed 21 RTOs – including most of the bigger ones, which are major FP participants and whose full participation will be critical for the success of H2020. About half expected their participation to drop by 20% compared with FP7. (LinkedIn, 2013).

Het tegenovergestelde werd eveneens gedaan, het formuleren als winst:

We take this opportunity to remind the co-legislators of RTOs' key role in supporting governments to tackle key societal challenges and businesses of all sizes to build and sustain competitiveness and hence employment. These are also key objectives of Horizon 2020 and so RTOs' full participation in the programme is essential (EARTO, 2013).

5.2.2.6 Generiek frame

RTO's hebben ervoor gekozen om middels EARTO samen te werken en meer impact te genereren met hun lobby (interview EARTO, 2014, r. 8-12). Ze vinden het niet noodzakelijk om met nog andere organisaties samen te werken. Ze willen namelijk hun eigen standpunt ontwikkelen en niet aanpassen aan anderen. Ze zouden alleen hun eigen mening willen aanpassen voor een samenwerking als ze over het onderwerp geen sterke mening hebben. Wanneer ze eenmaal hun eigen standpunt hebben gecreëerd wordt er wel gekeken of er anderen zijn met ongeveer dezelfde mening (Interview EARTO, 2014, r. 162-176).

Wanneer er wordt gekeken naar de Full Cost lobby, kun je merken dat de EARTO het zinvol acht om te benoemen dat andere actoren hetzelfde standpunt hebben. In sommige gevallen geven ze hier niet bij aan welke actoren dit zijn (EARTO, 2011, p. viii). In andere gevallen, zoals in het persbericht worden de samenwerkingspartners wel nadrukkelijke genoemd. Dit waren Business Europe, EUA en Science Europe (EARTO, 2013, p. 1). Voor de rest maakt EARTO geen gebruik van generieke frames.

5.2.2.7 Macro narratief

Net als de EUA gaat EARTO ook vaak in op simplificatie. Ze geven in hun persbericht aan dat ze graag “*a huge simplification*” en “*as much simplification as possible*” willen hebben (EARTO, 2013). Echter EARTO wil niet op de Europese Commissie manier simplificatie maar op de EUA manier. Dit wordt alleen niet duidelijk uit de bovenstaande quotes. Dit is de reden waarom in de literatuur stond dat het niet altijd slim is om taalgebruik van een tegenstander over te nemen. EARTO doet in verschillende van haar documenten een uitspraak die is gebaseerd op de bekende televisie en politieke uitspraak “*the needs of the many outweigh the needs of the few*”. Ze willen echter niet dat er alleen maar naar de grootste groep actoren wordt geluisterd. Ze willen juist een oplossing voor de kleine groep actoren die Full Cost nodig heeft. Hieronder is te zien hoe dit macro narratief daadwerkelijk terugkomt in diverse publicaties.

*FLAT RATE FOR THE MANY WHO WANT IT
FULL COST FOR THE FEW WHO NEED IT* (LinkedIn, 2013).

With regard to cost-reimbursement, we propose a single flat-rate as the default – which will surely satisfy the immense majority of programme beneficiaries and simultaneously deliver huge simplification – but adapted to the needs of organisations with high-end R&D facilities by offering an alternative option on full-cost reimbursement (EARTO, 2013, p. 2).

EARTO legt daarnaast een koppeling met een macro narratief als ze ingaan op de economische groei, ze zijn namelijk van mening dat het gebruik van de Flat Rate daarop effect heeft. Ze leggen uit dat als ze minder aan projecten meedoen en mensen hun baan verliezen dit slecht is voor de economische groei (Interview EARTO, 2014). De koppeling met economische groei wordt hier gezien als macro narratief omdat binnen onze cultuur, de overgrote meerderheid naar economische groei wil streven en dat het daarom positief is om Full Cost te gebruiken want dan krijg je economische groei.

5.2.3 League of European Research Universities (LERU)

LERU is een jonge en relatief kleine organisatie. Ze vertegenwoordigt 21 onderzoek intensieve universiteiten, verspreid over tien Noordwest Europese landen. LERU probeert politici en beleidsmakers uitleg te geven over de rol en de activiteiten van deze universiteiten (LERU, n.d. a). Binnen LERU zijn er verschillende beleidsmedewerkers actief, die elk verantwoordelijk zijn voor een aantal *communities*. *Communities*, zijn thematische werkgroepen met afgevaardigden van alle universiteiten. Zij bepalen de positie van LERU op een bepaald onderwerp en schrijven daar een position paper en eventueel amendementen over (Interview LERU Full Cost, 2014).

De leden van LERU hadden allen een eigen mening over het wel of niet behouden van Full Cost. Sommigen maakte er namelijk al gebruik van en anderen niet. LERU heeft er daarom voor gekozen om niet actief voor of tegen Full Cost te lobbyen. Alle leden waren het er wel over eens dat ze een gunstig model voor de Flat Rate wilde hebben. LERU heeft zich vooral in het eerste stadium, tijdens de wetsontwikkeling, als lobbyorganisatie ingezet. Op het moment dat het wetsvoorstel uitkwam was LERU tevreden en zijn ze meer naar de achtergrond verplaatst. De respondent heeft wel aangegeven dat ze graag zagen dat Full Cost behouden bleef voor de instellingen die er al gebruik van maakten (Interview LERU Full Cost, 2014).

Wanneer er wordt gekeken naar de frames die LERU uitdroeg om haar standpunt duidelijk te maken valt het op dat deze erop duiden dat ze graag één declaratiemodel zien, de Flat Rate. Het eerste

frame dat LERU uitdroeg is een frame dat ze hebben overgenomen van de Europese Commissie. Dit frame houdt in dat alleen de Flat Rate moet blijven bestaan omdat het programma wordt gesimplificeerd, er moeten minder (financiële) regels komen. LERU ziet dit als de manier om universiteiten op een duurzamere manier met financiën om te laten gaan. Dit frame is daarmee een tegenframe van de EUA. LERU was het echter niet altijd met de Europese Commissie eens. De manier waarop gesimplificeerd zou worden, ook met alleen een Flat Rate, kan verschillen. LERU draagt namelijk uit dat de voorgestelde financiële regels het alleen makkelijker maken voor de Commissie en niet voor de eindgebruiker (Interview LERU Full Cost, 2014).

Nu aan het einde van de onderhandelingen kijkt LERU tevreden terug op de lobby (Interview LERU Full Cost, 2014, r. 189). Het belangrijkste doel, 100% declaratie van de directe kosten krijgen, is behaald.

5.2.3.1 Variabelen

5.2.3.2 Focus

LERU had in tegenstelling tot andere organisaties geen duidelijk focus. Het meest hebben ze zich gericht op het realiseren van gunstige tarieven voor de Flat Rate (LERU, 2012, p.1; Interview LERU Full Cost, 2014, r. 101-103). Daarnaast hebben ze gelobbyd voor andere onderdelen van de *Rules for Participation* zoals *time to grant*. Wanneer er naar het hele Horizon 2020 voorstel wordt gekeken heeft LERU eveneens gelobbyd voor een prominentere plek voor sociale wetenschappen en geesteswetenschappen (LERU, 2012, p. 1-2; Interview LERU Full Cost, 2014, r. 111-121; Interview LERU SSH A).

5.2.3.3 Herhaling

In LERU's adviespaper van mei 2010 worden een aantal frames regelmatig herhaalt. Zo wordt er meerdere keren gesproken over het simplificeren van de financiële regels:

Recommendation III: Simplify financial regulations for funding research (LERU, 2010, p.5, 9).

FP8 must ensure a more sustainable funding basis for universities in the future (LERU, 2010, p. 9, 10).

Wanneer er meer in detail wordt gekeken naar de verschillende documenten van LERU is er minder een herhaling te zien van boodschappen over Full Cost. Op sommige momenten wil LERU Full Cost behouden voor leden, die het al gebruiken, en op andere momenten willen ze het afschaffen omwille van de administratieve lasten en versimpeling van de financiële regels (Interview LERU Full Cost, 2014, r. 79-82; LERU, 2010). In de onderstaande quotes zijn deze tegenstellingen te zien.

Wat Full Cost betreft zaten we een beetje in een moeilijke positie omdat een aantal van onze leden Full Cost toepasten en dit graag wilden blijven doen en wij als organisatie ook graag wilden ondersteunen maar aan de andere kant, het grootste deel geen Full Cost had en meer voorstander waren van één funding mechanism voor iedereen. Omdat er natuurlijk naar simplification toe werd gestreefd, dat is makkelijker (Interview LERU Full Cost, 2014, r. 52-56).

Je ziet hier dat we Full Costing altijd blijven ondersteunen maar de focus ligt op de alternatieven (Interview LERU Full Cost, 2014, r. 66-67).

Ja zeker we hebben wel amendementen ingediend maar over Full Cost niet want we hebben er niet actief tegen gelobbyed. Wij vonden het goed als het behouden bleef maar het moet niet verplicht worden (Interview LERU Full Cost, 2014, r. 127-129).

We hebben wel zeker en vast nog geprobeerd die triloog te beïnvloeden op een aantal vlakken... Over Full Cost hebben we in het bijzonder niet concreet iets mee gedaan (Interview LERU Full Cost, 2014, r. 142-144).

Concluderend kan er gezegd worden dat LERU zich minder bezig hield met Full Cost en dat ze naar leden uitdroegen dat ze het graag wilde behouden maar dat ze hier geen actie toe ondernamen wanneer deze optie op het spel stond.

5.2.3.4 Gelijke boodschap

LERU geeft in het interview aan dat ze niet altijd, exact dezelfde boodschap overbrengen aan de ontvanger. Dit komt omdat ze mee willen gaan met de ontwikkelingen en dat daardoor bepaalde boodschappen verouderd kunnen zijn als die niet worden aangepast (Interview LERU Full Cost, 2014, r. 215-224). In de vorige paragraaf over herhaling was ook al te zien dat er iedere keer net een andere boodschap werd verkondigd.

5.2.3.5 Emotie

LERU maakt in haar documenten geen gebruik van het inspelen op emoties om haar boodschap meer kracht bij te zetten. Dit was ook niet nodig omdat LERU al tevreden was met het wetsvoorstel. Dit is te zien aan de woorden *pleased to see* en *welcomes*. Hiermee geven ze aan positief te zijn over het voorstel.

5.2.3.6 Generiek frame

Aan de vorige paragrafen was reeds te zien dat LERU geen sterke lobby heeft gevoerd, hierdoor droegen zij minder frames en daarmee ook minder generieke frames uit. Er zijn echter wel een aantal generieke frames die door meerdere organisaties wordt uitgedragen. Zo halen de EUA, Neth-ER en LERU het frame aan dat de voorgestelde plannen alleen gemakkelijker zijn voor de Europese Commissie en niet voor de eindgebruiker. Dit is niet alleen een generiek frame omdat het door drie organisaties wordt uitgedragen maar ook doordat het met kleine aanpassingen mogelijk is om het in andere situaties te gebruiken. Hieronder zijn een aantal voorbeelden van hoe dit frame bij de verschillende organisaties terug was te zien:

Simplification too often means simplification for the EC, but not the recipients (LERU, 2010, p. 9).

A one-size-fits-all approach with a single reimbursement rate for all activity types and categories of organisations would massively decrease complexity, but this simplification is mainly designed to benefit the EC (LERU, 2010, p. 10).

Er waren wel veel partijen vanuit heel Europa (voornamelijk wel EARTO en de EUA) die vonden dat de Commissie vooral voor zichzelf die simplificatie doorvoerde. Voor de eindgebruiker aan de universiteit werd het niet per se gemakkelijker (Interview Neth-ER, 2014, r. 65-67).

Hoe het komt dat dit frame door alle drie de organisaties wordt uitgedragen is niet bekend. Wanneer er namelijk aan LERU wordt gevraagd of ze hebben samengewerkt is het antwoord, nee (Interview LERU Full Cost, 2014, r. 169-170). De reden die hiervoor wordt genoemd is dat ze snel moeten handelen en dat ze de andere actoren nog niet kenden. Wat echter een verklaring zou kunnen zijn is dat een aantal leden van LERU ook actief zijn bij andere organisaties. Zo zijn alle leden lid van de EUA en de Nederlandse lid van Neth-ER. De leden van de EUA schrijven namelijk de amendementen (Interview LERU Full Cost, 2014, r. 93-98; 172-176).

5.2.3.7 Macro narratief

LERU legt in haar documenten soms een koppeling met macro narratieven om een boodschap meer kracht bij te zetten. Zo schreef LERU bijvoorbeeld dat de Europese Commissie niet één declaratiemodel moest voorstellen omdat een one-size-fits-all niet bestaat. Ze gaven aan dat er juist moet worden gekeken naar een few-sizes-fits-most model (LERU, 2010, p. 10). Dit komt overeen met het macro narratief van de EUA die ook zei dat one-size-fits-all niet bestaat.

Voor de rest legt LERU weinig koppelingen met macro narratieven. Het enige wat LERU wel doet is taalgebruik van de Europese Commissie overnemen. Dit wordt gedaan omdat het dan duidelijker was dat ze dezelfde mening uitdroegen als de Europese Commissie. Ze wisten bijvoorbeeld dat de Europese Commissie de simplificatie agenda erg belangrijk vond (LERU, 2010, p. 9). Wanneer LERU zelf dan een boodschap uitbracht probeerden ze duidelijk aan te geven wat simplificatie voor hen betekende (Interview LERU Full Cost, 2014, r. 197-202).

5.2.4 Netherlands House of Education and Research (Neth-ER)

Neth-ER is de vooruitgeschoven post van het Nederlandse kennisveld in Brussel. Dit betekent dat Neth-ER het gehele onderwijs- en onderzoeksveld, bestaande uit negen koepelorganisaties, van Nederland bij de Europese Unie vertegenwoordigd. Voor deze leden is een team van beleidsmedewerkers actief in Brussel dat in de gaten houdt wat er speelt en probeert de mening van haar leden te laten horen. De leden van Neth-ER bepalen het beleid in de bestuursvergadering maar er zijn ook werkgroepen gericht op bepaalde onderwerpen (Neth-ER, n.d. a). Neth-ER is daarnaast actief bij de Europese koepelorganisatie voor vertegenwoordigingen van nationale kennisvelden, IGLO. Het grote verschil tussen Neth-ER en andere leden van IGLO is dat de andere organisaties vaak niet of nauwelijks lobbyen. Ze hebben namelijk minder mandaat of zijn onderdeel van de nationale overheid. Wel worden er werkgroepen georganiseerd waar leden informatie met elkaar uitwisselen (Interview Neth-ER, 2014). Sommige leden van Neth-ER zijn zelf ook actief in Europees verband. Drie Nederlandse universiteiten lid van LERU en de VSNU (koepelorganisatie van universiteiten) en alle Nederlandse universiteiten zijn lid van de EUA. TNO (Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek) is lid van EARTO.

De lobbyinzet van Neth-ER is opgekomen op het moment dat duidelijk werd dat Full Cost niet in het Commissie voorstel zat. Er is toen een werkgroep om koers te bepalen voor de lobby rondom Horizon 2020. Voor Neth-ER begrepen was het een intensieve werkgroep omdat er regelmatig in Brussel werd samengekomen en amendementen werden geschreven (Interview Neth-ER, 2014).

De lobby bewandelde twee sporen, het ene spoor liep via de Nederlandse ministeries naar de Permanente Vertegenwoordiging en de ander via Neth-ER naar het Europese veld (Interview Neth-ER, 2014, r. 34-38). In deze lobby werd eerst het frame uitgedragen dat kan worden omschreven als “behouden wat je hebt”. Ze vonden het namelijk niet fair van de Commissie om eerst Full Cost te

stimuleren om het daarna weer af te schaffen (Interview Neth-ER, 2014, r. 142-144). Daarnaast sloten ze zich aan bij de EUA en LERU met het frame dat de voorgestelde wet alleen maar gemakkelijker was voor de Europese Commissie en niet voor de eindgebruiker. Andere argumenten die Neth-ER aandroeg waren gericht op de onwenselijkheid van dubbele financieringsvormen. Als instellingen intern namelijk de Full Cost methodiek gebruiken en naar de Europese Commissie de Flat Rate moeten aanhouden zou dit volgens Neth-ER onwenselijk zijn (Interview Neth-ER, 2014, p. 264-270).

Als Neth-ER nu terugkijkt naar de lobby, zijn ze redelijk tevreden. Dit komt vooral door hoe er is samengewerkt tussen de leden en met de PV. Als er alleen wordt gekeken naar het bereikte doel dan zijn ze blij dat Full Cost in het verslag van het EP stond maar zijn teleurgesteld dat het niet in de uiteindelijke wet staat.

5.2.4.1 Variabelen

Net als de vorige organisaties wordt Neth-ER aan de hand van de zes variabelen besproken. Het is alleen iets lastiger om erachter te komen op welke manier Neth-ER haar ontvangers heeft beïnvloed. Er zijn namelijk geen openbare persberichten of onderzoeken uitgebracht. De werkwijze van Neth-ER is namelijk om een objectief beeld te geven van de discussie aan de leden van Neth-ER. Hierdoor zijn er op de website van Neth-ER vele artikelen te vinden over de inzet van andere organisaties maar niet over wat Neth-ER zelf heeft gedaan en vindt van het onderwerp. De informatie in deze paragraaf zal daarom grotendeels gebaseerd zijn op het interview.

5.2.4.2 Focus

Voor Neth-ER waren er verschillende onderwerpen van belang binnen Horizon 2020. Dit komt doordat Neth-ER negen hele verschillende leden vertegenwoordigt die allemaal andere onderwerpen belangrijk vinden. Wel was Full Cost één van de belangrijkste knelpunten omdat dit meerdere leden aanging. In de amendementen van Neth-ER is eveneens te zien dat Full Cost niet het enige knelpunt was omdat er ook voor andere onderwerpen amendementen zijn geschreven (Interview Neth-ER, 2014, r. 79-82).

5.2.4.3 Herhaling

Voor Neth-ER kwam het vrij onverwacht dat Full Cost niet meer in het wetsvoorstel zat. Ze zijn daarom eerst snel gestart met een lobby. De eerste argumenten die ze gebruikten voor het behoud van Full Cost was dat ze graag wilden behouden wat ze al hadden. Later toen ze een beter beeld kregen van de situatie gebruikten ze ook andere argumenten die in de inleiding van deze paragraaf werden genoemd. Er is voor Neth-ER dus niet een herhaling te zien van dezelfde frames over de gehele tijdsperiode van onderhandelingen.

5.2.4.4 Gelijke boodschap

In het interview met Neth-ER werd uitgelegd dat zij twee sporen hebben bewandeld met de lobby en dat dit goed werkte omdat je dezelfde argumenten kon gebruiken om een ambtenaar te overtuigen als om een assistent van een Europarlementariër (Interview Neth-ER, 2014, r. 34-42, 285-287). Dit geeft aan dat Neth-ER aan elke ontvanger dezelfde boodschap heeft verteld. Echter bij de vorige variabele werd al duidelijk dat Neth-ER haar gehele boodschap aanpaste. De kern van de boodschap, dat ze voor het behoud van Full Cost waren, bleef wel altijd gelijk.

5.2.4.5 Emotie

Neth-ER heeft in haar lobby niet bewust ingespeeld op emoties. Dit wordt duidelijk uit het interview waar geen frames voorbij komen die inspeelt op de emoties van ontvangers (Interview Neth-ER, 2014, r. 95-96).

5.2.4.6 Generiek frame

Neth-ER is zichzelf ervan bewust dat ze een kleinere organisatie is dan andere spelers in de onderhandelingen. Daarom probeerden ze bij het uitdragen van hun standpunt aan te geven als een grote koepelorganisaties, als EARTO en de EUA, hun boodschap ondersteunden (Interview Neth-ER, 2014, r. 291-294).

Neth-ER heeft daarnaast ervoor gekozen om samen te werken met andere nationale organisaties. Zo hebben ze bijvoorbeeld een brief geschreven samen met universiteitskoepels uit Zweden, het Verenigd Koninkrijk, Nederland en Duitsland (Interview Neth-ER, 2014, r. 217-218). Voor de rest heeft Neth-ER alleen generieke frames uitgedragen die andere organisaties ook al uitdroegen zoals dat het afschaffen van Full Cost geen simplificatie is voor de eindgebruiker (Interview Neth-ER, 2014, r.297-303).

5.2.4.7 Macronarratief

Doordat Neth-ER naast haar amendementen geen persberichten of onderzoeken openbaar heeft uitgebracht is het lastig te achterhalen of er in de gesprekken met ontvanger macro narratieven zijn gebruikt. In het interview met Neth-ER werd aangegeven dat er geen koppelingen werden gemaakt met belangrijke maatschappelijke discussies.

5.3 Impact

In deze paragraaf staat de impact van de verschillende lobby's centraal. Er is gesproken met de belobbyde organisaties, De Europese Commissie, Het Europees Parlement en de Raad van ministers om te kijken wat het effect van framing is geweest.

5.3.1. Europese Commissie

Horizon 2020 was het achtste onderzoeksprogramma van de Europese Unie. Al sinds het vierde programma werd Full Cost als declaratiemogelijkheid gepromoot. Volgens de respondent van de Europese Commissie werd hier alleen vrij weinig gebruik van gemaakt. Op het moment dat het nieuwe programma vorm begon te krijgen heeft de Commissie op basis van twee ontwikkelingen ervoor gekozen om Full Cost af te schaffen. Als eerste was er de in 2012 uitgebrachte communicatie over simplificatie waar ze zich graag aan wilde houden (Europese Commissie, 2012). Ten tweede was er in 2011 de Green paper consultatie geweest. Hieruit kwam naar voren dat men voornamelijk de Flat Rate graag wilde behouden (Interview EC Full Cost, 2014, r. 46-65). Hier parallel aan zijn er gesprekken geweest met belanghebbenden die aangaven dat het niet erg was als Full Cost werd afgeschaft omdat het qua opbrengst weinig uitmaakte (Interview EC Full Cost, 2014).

Het wetvoorstel is in november 2011 opgestuurd naar de Raad van ministers en het Europees Parlement. Op het moment dat de Europese Commissie het voorstel heeft uitgebracht, verdedigen zij dit ook (Interview EC Full Cost, 2014, r. 117-123). Ze zijn volgens de ambtenaar van de Europese Commissie wel altijd in gesprek gebleven met belanghebbenden. Ze hebben daarmee ook de verhalen angehoord van RTO's maar zij vonden dat de situatie werd gedramatiseerd, door te zeggen dat ze wegbleven als het voorstel niet werd aangepast (Interview EC Full Cost, 2014, r. 96-

101). Daarnaast merkten ze dat de lobbyorganisaties niet met één stem spraken, iedereen wilde wat anders. Organisaties veranderen ook van mening, in het interview werd gezegd dat LERU eerst niet voor het voorstel was maar naar een tijd wel en de EUA eveneens (Interview EC Full Cost, 2014, r. 104-112).

De Europese Commissie heeft uiteindelijk één keer aanpassingen gedaan aan het voorstel. Door de onderhandelingen hebben ze het Flat Rate percentage voor indirecte kosten verhoogd naar 25% en hebben ze een speciaal schema geïntroduceerd voor projecten met een grote onderzoeksinfrastructuur, wat meestal RTO's zijn (Interview EC Full Cost, 2014, 123-127).

5.3.2. Europees Parlement

Zoals in het hoofdstuk over de ontwikkeling van regelgeving binnen de Europese Unie reeds is uitgelegd, werd Horizon 2020 eerst voorbereid in de ITRE commissie. Mr. Ehler was als rapporteur verantwoordelijk voor de *Rules for Participation*.

Mr. Ehler is Europarlementariër sinds 2004 en was al betrokken bij de onderhandelingen van KP7 (het vorige onderzoeksprogramma). Daarvoor was hij werkzaam bij een biotechnologie bedrijf waardoor hij veel kennis heeft van mkb, onderzoek en innovatie (Interview kantoor Ehler, 2014, r.10-18). Mr. Ehler was in eerste instantie niet actief bezig met het vraagstuk van Full Cost omdat hij niet op de hoogte dat het ging veranderen. Hij was het eens met de simplificatie agenda van de Europese Commissie en moderniseringsstappen die waren gezet maar was verbaasd toen het nieuwe voorstel uitkwam. Hij was met name verrast dat bedrijven 100% van hun directe kosten terugkregen, hij vond simplificatie goed maar dit is was verspilling (Interview kantoor Ehler, 2014, r.56-84).

Vanaf het moment dat het in de wandelgangen duidelijk werd dat mr. Ehler rapporteur ging worden klopten lobbyorganisaties bij hem aan. Hij merkten dat alle stakeholders; de RTO's, universiteiten en industrie tegen het voorstel waren. Ze werkten niet samen maar kwamen wel allen tot dezelfde conclusie. Als nu wordt teruggekeken op de gesprekken dan blijken een aantal argumenten van lobbyisten te zijn blijven hangen. Er werd onder andere gezegd dat Full Cost belangrijk is voor de financiële duurzaamheid van universiteiten en dat ze de daadwerkelijk gemaakte kosten moeten kennen. Dit waren argumenten van de EUA (Interview kantoor Ehler, 2014, r. 119-125, 381-382).

Ze merkten dat LERU graag de status quo wilde behouden maar dat ze gedurende de onderhandelingen steeds meer naar de achtergrond zijn verplaatst (Interview kantoor Ehler, 2014, r.136-139, 334-336). Earto was volgens het kantoor van Ehler het meest gefocust op het terug krijgen van Full Cost. Er werd aangegeven dat RTO's echt wegbleven van het programma als het niet werd veranderd en dat ze erg dure overhead kosten hebben (Interview kantoor Ehler, 2014, r.142-154). Deze uitspraken van lobbyisten probeerde het kantoor van Mr. Ehler altijd te checken. Dit deze zij door het na te vragen bij de Europese Commissie (Interview kantoor Ehler, 2014, 262-264)

Mr. Ehler had zelf ook een aantal redenen om voor het behoud van Full Cost te zijn. Zo vond hij het belangrijk dat er geen over- of onderfinanciering was bij projecten en dat belastinggeld goed terecht kwam (Interview kantoor Ehler, 2014, r.173-176).

Het samenwerken met de Europese Commissie verliep in de ogen van het kantoor niet altijd soepel. Het idee heerste dat de Commissie actief aan het tegen lobbyen was en het Parlement niet serieus nam. Om dit te illustreren werd er aangegeven dat de Commissie altijd zei dat het óf de Flat Rate óf

Full Cost was en dit was niet het idee van het Parlement. Ze benadrukken hierbij, net als de lobbyisten, dat het gebruik van enkel een Flat Rate niet vereenvoudiging voor de eindgebruiker betekend (Interview kantoor Ehler, 2014, r. 212-229).

Uiteindelijk heeft het Europees Parlement ingestemd met een alternatief voorstel van mr. Ehler. Dit was in lijn met wat lobbyisten graag wilde (Interview Neth-ER, 2014, r. 189-191).

5.3.3. Raad van ministers

Wanneer het wetsvoorstel naar het Parlement gaat, gaat het ook naar de Raad van ministers. Hier wordt voornamelijk gewerkt via de Permanente Vertegenwoordigingen omdat zij alle vergaderingen voorbereiden. Voor dit onderzoek is er met de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging gesproken.

Uit het interview met de EUA kan worden opgemaakt dat de verschillende landen in de Raad, elk een eigen afweging maken. Sommige vonden financiële duurzaamheid erg belangrijk en andere waren overdonderd van de technische discussie. Daarnaast merkte de EUA dat er verschillende politieke processen gaande waren in de Raad, er werden verschillende deals gesloten zodat landen voor of tegen het voorstel stemden (Interview EUA, 2014, r. 212-218, 229).

5.3.3.1. Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de Europese Unie

De Permanente Vertegenwoordiging (PV) behartigt de belangen van Nederland in de Europese Unie. De medewerkers zijn experts van vrijwel alle ministeries en andere onderdelen van de Nederlandse overheid (Permanente Vertegenwoordiging, n.d.). De Permanente Vertegenwoordiging speelt een belangrijke rol in de voorbereiding van de Europese Raad en de Raad van ministers. Zij doen namelijk de ambtelijke onderhandelingen in de werkgroepen en de Coreper over alle onderwerpen voordat ze naar de Raad gaan (Europees Parlement, n.d.).

Dit is formele rol van de PV maar ze kunnen ook al in eerdere stadia een bijdrage leveren bij de onderhandelingen. Zo heeft Nederland gereageerd op de consultatie van de Europese Commissie en is er gesproken met Commissieleden voordat het wetsvoorstel werd uitgebracht. Toen is alleen nooit specifiek ingegaan op de Full Cost omdat er geen aanleiding was dat het zou veranderen (Interview PV, 2014, r. 20-94). In een later stadium heeft Nederland eveneens zelf gelobbyd. Ze hebben conferenties en meetings georganiseerd en hebben een groep like-minded landen bij elkaar gebracht (Interview PV, 2014, r. 157-159).

De mening van de PV is gebaseerd op wat Den Haag wil en wat ze zelf in Brussel om zich heen horen. Omdat Den Haag ook beïnvloed wordt door verschillende organisaties, denkt de PV dat hun mening geheel is gebaseerd op wat stakeholders willen. Deze stakeholders werkten al enige tijd met integrale kostenberekeningen, dit wordt gedaan omdat het in Nederland als belangrijk wordt gezien om te weten hoeveel een project precies kost. Omdat de PV deze organisaties geen dubbele boekhouding wilde opleggen, waren ze voor het behoud van Full Cost (Interview PV, 2014, r. 95-98, 105, 131-136). De PV wilde alleen niet dat de Flat Rate werd afgeschaft, ze vonden het belangrijk dat er altijd keuzemogelijkheid is voor de eindgebruiker (en niet voor de Commissie). Een ander argument dat ze erg belangrijk vonden, was dat met een Flat Rate projecten onvoldoende geld terugkrijgen als er hoge indirecte kosten zijn (Interview PV, 2014, r. 20-94, 108-130).

Er is in het onderhandelingsproces niet alleen met Nederlandse stakeholders gesproken, er is ook regelmatig samengewerkt met Europese koepelorganisaties als EARTO en de EUA. Je merkt

voornamelijk in het interview dat argumenten van de EUA over de financiële duurzaamheid van instellingen, het weten hoeveel iets kost etc. terugkomen. Met EARTO waren ze het in grote lijnen eens, echter ze waren niet tevreden met de oplossing van de Europese Commissie voor grote infrastructuren. De PV was van mening dat universiteiten hiermee een verslechterde positie kregen (Interview PV, 2014, r. 410-420),

Uiteindelijk is er in de Raad veel gesproken over het wel of niet behoud van Full Cost, er kwamen veel cijfers op tafel, die de PV niet allemaal als betrouwbaar bestempelde. Ze merkten dat zij heel erg bezig waren met het overhalen van lidstaten op basis van inhoudelijke argumenten. Hierdoor kwamen ze er eigenlijk te laat achter dat de lidstaten die eerst geen mening hadden, tegen stemden (Interview PV, 2014).

De Raad heeft uiteindelijk gekozen om tegen Full Cost te stemmen en voor een speciaal schema voor grote infrastructuur. Waar stakeholders zeggen dat het idee voor de grote infrastructuur ervoor heeft gezorgd dat landen instemden, zegt de PV dat het niets uitmaakt (Interview PV, 2014, r. 202-211, 421-422).

5.3.4 Uitkomst van de onderhandelingen

Kortgezegd is de uitkomst van alle onderhandelingen dat Full Cost niet is opgenomen in de *Rules for Participation*. Er is wel een voorstel aangenomen om grote onderzoeksinfrastructuur de mogelijkheid te geven bepaalde indirecte kosten onder directe te scharen en het teruggave percentage van de Flat Rate is iets verhoogd.

Wat er precies is gebeurd tijdens de trilog discussies is moeilijk te achterhalen. Dit is een informeel proces waar weinig over is vastgelegd. De respondent van het Europees parlement gaf aan dat de Commissie erg strak vasthield aan de Flat Rate, ze wilden over alles onderhandelen behalve de herinvoering van Full Cost. Het Europees Parlement dacht sterk te staan met alle koepelorganisaties achter zich maar toen de tijd begon te dringen, het voorstel moest namelijk worden afgerond voor 2014, heeft LERU een persbericht geschreven. In dit persbericht gaf LERU aan dat het prima was als alleen de Flat Rate bleef bestaan (Interview EUA, 2014, r. 247-251; Interview Kantoor Ehler, 2014, r. 337-347, 374-378,).

5.4 Conclusie succes Full Cost-lobby

Uit de bovenstaande analyse blijkt dat LERU en EARTO (gedeeltelijk) hebben bereikt waar ze voor lobbyden. De vraag is echter in hoeverre dit door de manier van lobbyen komt. Dit is met name de vraag bij LERU. Zij hadden vanaf het begin al dezelfde mening als de Europese Commissie en hebben daardoor minder hoeven lobbyen om een positief resultaat te genereren. EARTO aan de andere kant heeft wel daadwerkelijk framing effect gehad. Het eerste idee van de Europese Commissie was namelijk anders dan het uiteindelijke plan.

Als je met de belobbyde organisaties praat dan hoor je vaak de frames van EARTO en van de EUA, wat zou kunnen aangeven dat zij een framing effect hebben gerealiseerd bij deze organisaties maar dat vanwege andere omstandigheden het de EUA en EARTO niet is gelukt om Full Cost te behouden.

In het onderstaande tabellen: *Gebruik theoretische concepten en geslaagdheid lobby* worden de organisaties gerangschikt in hoeverre de lobby succesvol is geweest. Hierbij is niet alleen het eindresultaat van belang maar eveneens het framing effect. Het bleek namelijk dat de

veronderstelling dat als een organisatie framingsucces heeft ze ook lobbysucces hebben niet juist is. Als eerste organisatie is er EARTO. Zij hebben zowel een framing effect als een positief eindresultaat behaald. Daarna komt de EUA, zij hebben een framing effect bewerkstelligd bij de belobbyde organisaties. Als derde komt er LERU, ze hebben een positief eindresultaat behaald maar hadden ook vrijwel dezelfde mening als de Europese Commissie en hebben niet veel inzet getoond tijdens de lobby. Dit positieve eindresultaat is daarom niet alleen aan hun inzet te danken. Als laatste is er Neth-ER zij hebben geen positief eindresultaat behaald en als er wordt gekeken naar het gehele debat rondom Full Cost dan heeft Neth-ER hier geen belangrijk framing effect in bewerkstelligd onder de wetgevende organen. Ter verduidelijking zijn in de tabel de organisaties met een positief eindresultaat schuin gedrukt.

Wanneer er naar de eerste tabel over het gebruik van theoretische concepten wordt gekeken dan valt het op dat de bovenste organisatie andere strategische keuzes hebben gemaakt dan de twee organisaties eronder. Zo hebben de twee succesvolle organisaties beide gebruikt van de strategie focus, emoties en koppeling met macro narratieven. Ze doen dit echter wel allebei op een eigen manier, zo zet EARTO haar boodschap vaak neer als verlies en probeert de EUA het te tillen naar een strategisch niveau. Daarnaast worden de andere theoretische concepten ook gedeeltelijk gebruikt door de niet succesvolle organisaties uit de algemene conclusie zal daarom blijken welke theoretische concepten daadwerkelijk een invloed hebben gehad.

Tabel 2: Gebruik theoretische concepten (Full Cost)

	Focus	Herhaling	Gelijke boodschap elk doel	Emotie	Generiek frame	Macro narratief
EARTO	Ja	Half, alleen tussen datasets	Half, kern gelijk, wordt aangepast aan kennis	Ja	half, alleen samenwerken	Ja
EUA	Ja	Ja	Half, kern gelijk, verdieping aangepast aan kennis	Ja	Ja	Ja
LERU	Nee	Nee	Nee, aanpassingen over tijd	Nee	Nee	Half, alleen simplificatie
Neth-ER	Nee	Half, wel bij PV niet bij EC	Half, hebben meer argumenten ontwikkeld	Nee	Ja	Half, alleen simplificatie

Tabel 3: Geslaagdheid lobby (Full Cost)

	Commissie	EP	Raad (Nederland)	Eigen idee?
<i>EARTO</i>	<i>Nee</i>	<i>Ja</i>	<i>ja (Nee, qua special scheme)</i>	<i>Gedeeltelijk geslaagd</i>
EUA	Nee	Ja	Nee (Ja)	Niet succesvol in termen van eindresultaat
<i>LERU</i>	<i>Ja</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>Ja, geslaagd</i>
Neth-ER	Nee (Hebben niet samen op consultatie gereageerd maar wel brieven gestuurd en gesprekken gehad met Mr. Smits)	Ja (via NLDse EP'ers en beetje via assistenten)	Ja (via NLDse PV en ministeries)	Niet succesvol in termen van eindresultaat

6. SSH-lobby analyse

In dit hoofdstuk staat de lobbyinzet van sociale wetenschappen en geesteswetenschappen (SSH) centraal. Sinds het vierde kaderprogramma is er afwisselend veel of weinig aandacht voor socio-economisch onderzoek. In de voorloper van Horizon 2020, KP7 was er veel aandacht. Dit programma was opgedeeld in vier hoofdonderdelen. Eén van deze onderdelen was genaamd samenwerking en bevatte tien thema's. Deze tien thema's hadden alle een eigen budget gekregen, het grootste budget was voor thema's als gezondheidszorg en ICT en het kleinste budget voor Europa' grootste onderzoekgebied, sociale wetenschappen en geesteswetenschappen (NET4SOCIETY, 2011).

In de aanloop naar het nieuwe kaderprogramma waren de vertegenwoordigers van de SSH gemeenschap niet hoopvol gestemd. Naar eigen zeggen kwam SSH nergens terug in de eerste versies van het wetsvoorstel. Om ervoor te zorgen dat SSH ook in de toekomst een rol zou krijgen binnen het onderzoeksprogramma is er een enorme lobbykracht opgekomen.

Binnen de SSH gemeenschap zijn er verschillende ideeën over SSH in Horizon 2020. Er zijn partijen die van mening zijn dat SSH één eigen onderdeel in het kaderprogramma moet hebben, een zogenoemde *societal challenge*. Andere organisaties zijn echter van mening dat SSH in alle programmaonderdelen terug zou moeten komen.

6.1 Tijdlijn

Om een beeld te geven hoe de onderhandelingen rondom SSH zich hebben ontwikkeld wordt er een tijdlijn gepresenteerd. Deze tijdlijn is door feitelijke informatie en door de verhalen van respondenten vormgegeven. Door deze methode kan het zijn dat anderen de waargenomen activiteiten op een andere manier hebben geïnterpreteerd.

De Europese Commissie heeft in maart 2011, middels een consultatie, de mogelijkheid gegeven aan belanghebbenden om te reageren op de plannen voor het nieuwe kaderprogramma. Deze consultatie was naar aanleiding van het *Green Paper: From Challenges to Opportunities: Towards a Common Strategic Framework for EU Research and Innovation funding* (Europese Commissie, 2011). In dit paper worden de eerste ideeën met betrekking tot de vorm en inhoud van het kaderprogramma besproken. Zo wordt het duidelijk dat één van de verticale onderdelen in het kaderprogramma *societal challenges* zal gaan heten. Binnen dit programmaonderdeel vallen verschillende thema's die samenhangen met de huidige maatschappelijke uitdagingen.

De SSH gemeenschap gaf aan niet blij te zijn met de ideeën in het *Green Paper* van de Europese Commissie omdat ze niet werden genoemd. De gemeenschap was daarnaast teleurgesteld omdat de vragen in de consultatie ook niet op hen gericht waren (Interview Science Europe, 2014, r. 106-107).

In juni 2011 is de analyse van de publieke consultatie uitgebracht. In deze analyse wordt SSH wederom niet genoemd terwijl 13% van de respondenten afkomstig was uit de SSH gemeenschap. Parallel aan deze ontwikkeling was het SSH directoraat van de Commissie gekrompen naar een unit. SSH vertegenwoordigers hebben daarom een plan opgezet om SSH weer op de kaart te krijgen (Interview NET4SOCIETY, 2014, r. 73-93).

Dit plan hield in om een aparte *societal challenge* op te zetten voor SSH genaamd *Understanding Europe*. Hiervoor is een open brief opgesteld die door ruim 25.000 onderzoekers is ondertekend. Deze is aangeboden aan de Eurocommissaris voor onderzoek Maire Geoghegan Quinn. Deze inzet

heeft effect gehad want in november 2011 werd het officiële commissievoorstel gepresenteerd en was er een *challenge* voor SSH, *Inclusive, Innovatie and Secure Societies*. Echter deze *challenge* was niet alleen voor SSH, hij werd gedeeld met het onderzoeksveld “veiligheid” en met een aantal kleine onderwerpen. Daarnaast gaf de Commissie aan dat SSH zal worden geïntegreerd in heel Horizon 2020 (Europese Commissie, 2011). Dit was echter voor vertegenwoordigers van de SSH gemeenschap nog niet voldoende, ze wilden graag de integratie terugzien in de jaarlijkse werkprogramma’s van SSH en bleven daarnaast vasthouden aan het idee voor een geheel eigen *societal challenge*.

Hierna is het normale wetgevingsproces begonnen, zoals in het hoofdstuk context staat vermeld. Het voorstel is naar het Europees Parlement gestuurd en naar de Raad van ministers. Hier is het besproken op verschillende momenten, in verschillende samenstellingen. In december 2012 is tijdens de Raad van ministers besloten om de veiligheid *challenge* en de SSH *challenge* te scheiden. SSH kreeg daarbij nog een aantal extra onderwerpen die niet in de andere *challenges* pasten.

6.2 Lobbyorganisaties

In dit deelhoofdstuk zullen alle lobbyorganisaties en hun bijdrage aan de lobby achtereenvolgens worden besproken. Er zal worden begonnen met LERU, NET4SOCIETY en worden geëindigd met European Science Foundation en Science Europe.

Neth-ER was voor deze casus wederom onderzocht, het bleek alleen uit het interview dat zij ervoor hebben gekozen geen rol te spelen in de onderhandelingen over SSH. Ze geven aan dat het meer bij de Europese koepels heeft gespeeld en dat het niet voor alle leden een interessant onderwerp was (Interview Neth-ER, 2014, r. 85-113). Hierdoor zal Neth-ER niet verder worden behandeld in dit hoofdstuk.

6.2.1 LERU

Als vertegenwoordiger van 21 onderzoek intensieve universiteiten is LERU niet alleen actief geweest bij de onderhandelingen rondom de declaratiemodellen, ze hebben eveneens een bijdrage geleverd bij SSH. Binnen LERU kunnen universiteiten zich verenigen voor bepaalde onderwerpen wanneer zij dit nodig achten. Om deze reden is er een *community* voor sociale wetenschappen en geesteswetenschappen opgericht waar bijna alle leden deel van uitmaken.

LERU is van mening dat SSH een belangrijke rol heeft in het overkomen van alle maatschappelijke uitdagingen en niet één eigen *challenge* moet hebben. Het doel van de lobby van LERU is daarom om SSH beter te laten integreren in alle *societal challenges*. Om dit te realiseren heeft LERU een paper opgesteld met daarin voorbeelden van hoe SSH een rol speelt in het behalen van de verschillende *societal challenges*. Dit paper hebben ze voornamelijk ingezet bij de Europese Commissie waar de werkprogramma’s worden gemaakt. Daarnaast hebben ze gesprekken gehad met het Europees Parlement. De lobby van LERU, kwam naar eigen zeggen, redelijk laat op gang en ze zijn nu nog steeds actief met het uitdragen van hun standpunt (Interview LERU B, 2014, r. 90-96, 101, 113-116).

Op dit moment kijken LERU Respondenten met een dubbel gevoel terug op de lobby, ze leken serieus genomen te worden maar de betrokkenheid van SSH in de werkprogramma’s valt tegen (Interview LERU SSH, 2014 a, r. 31-34).

6.2.1.1 Variabelen

Nu zal er worden ingezoomd op de manier waarop LERU haar mening heeft geframed en welke variabelen ze daarbij gebruikt.

6.2.1.2 Focus

Zoals uit de introductie al duidelijk werd heeft LERU zich gefocust op de integratie van SSH in alle *societal challenges*. Dit heeft LERU gedaan door een community op te richten voor sociale wetenschappen én geesteswetenschappen. Normaal gesproken werkten deze gebieden niet samen binnen LERU maar omdat de Europese Commissie ze altijd samen nam, hebben ze zich daarop aangepast. Tijdens de eerste community vergadering stond er slechts één onderwerp op de agenda. Dit was volgens de respondent van LERU: *willen wij doorgaan met onszelf als een klein, zielig onderzoeksgebied te zien of willen wij de kracht van SSH, de belangrijke bijdrage dat het kan leveren laten zien?* Alle decanen reageerde hier positief op, ze wilden graag de belangrijke bijdrage van SSH laten zien. Deze focus hebben ze daarna in de gehele lobby aangehouden (Interview LERU Full Cost, 2014 B, r. 9-12, 27-33, 153-161).

Wanneer er wordt gekeken hoe LERU deze mening heeft laten terugkomen in haar documenten, dan valt het op dat er ook aandacht wordt besteed aan andere onderwerpen in de papers van LERU. Zo is in het paper *Social Sciences and Humanities: Essential field in European research and in Horizon 2020* tevens een hoofdstuk over onderzoek integriteit, kleine disciplines en onderzoek infrastructuren (LERU, 2012). Daarnaast geeft LERU in dit paper aan dat ze de SSH/veiligheids *challenge*, *Inclusive, Innovatie and Secure Societies* erg belangrijk vindt en dat het een versterkt budget zouden moeten hebben. Dit spreekt alleen het interview tegen, waar ze aangeven niet een speciale *challenge* voor SSH te willen hebben (interview LERU SSH, 2014 b, r.12-15).

6.2.1.3 Herhaling

LERU heeft ervoor gekozen om het paper, genaamd *Social Sciences and Humanities: Essential field in European research and in Horizon 2020*, over hoe SSH een bijdrage kan leveren aan de verschillende *challenges* het belangrijkste document te laten zijn in de lobby. Ze hadden eerst apart voor elke *challenge* een paper uitgebracht en deze hebben ze daarna gebundeld (Interview LERU SSH, 2014 a, r. 49-53). Dit paper hebben ze gebruikt om hun mening uit te dragen bij de Europese Commissie, bij het Europees Parlement en op verschillende bijeenkomsten (Interview LERU SSH, 2014 a, r. 53-59). Binnen het paper wordt één frame regelmatig herhaald. Dit is dat SSH erg belangrijk is voor onderzoek binnen de afzonderlijke *challenges*. Hieronder staat een aantal quotes die dit illustreren:

We argue that Social Science and Humanities research is essential for all societal challenges identified by the European Commission in Horizon 2020 (LERU, 2012, p. 4).

Social Sciences and Humanities research is essential for all societal challenges in Horizon 2020 (LERU, 2012, p. 17).

Doordat LERU vindt dat SSH belangrijk is voor alle *challenges* vindt zij ook dat ze betrokken moeten worden bij alle facetten van onderzoek. Dit frame wordt ook regelmatig herhaalt, er wordt bijvoorbeeld vier keer gezegd dat SSH mede de onderzoekagenda moet bepalen (LERU, 2012, p. 3, 4, 6, 17).

6.2.1.4 Gelijke boodschap voor gelijk doel

De respondenten van LERU zijn van mening dat je bij het overdragen van een boodschap goed moet kijken wie er tegenover je zit. Dit kan namelijk iemand zijn van het Europees Parlement die niet weet wat SSH is, maar het kan ook een onderzoeker zijn van een ander vakgebied.

Je moet een aantal verhalen in je hoofd hebben, wetenschappers hebben vaak maar één verhaal in hun hoofd en ze denken dat, dat verhaal een simpel verhaal is maar het is veel te ingewikkeld (Interview LERU SSH, 2014 b, r. 186-188).

De verschillende verhalen die je kan vertellen zijn volgens LERU af te leiden van drie soorten (academische) frames en één publieksframe. Je hebt één (academisch) frame voor SSH-onderzoekers die het nut niet inzien van een bijdrage leveren aan de *societal challenges*, je hebt wetenschappers van andere vakgebieden en je hebt een frame voor op het niveau van het College van Bestuur (CvB). Bij het CvB heb je korte boodschappen nodig die ondersteund worden door harde data. Dit CvB frame kun je ook weer gebruiken in Den Haag of in Brussel. Als laatste heb je dan nog het frame dat je wil overdragen aan burgers, je moet aan hen één verhaal kunnen vertellen, iets dat impact aangeeft, maar je mag niet liegen (Interview LERU SSH, 2014 b, r.190-220).

Wel wordt er aangegeven dat de uiteindelijke kernboodschap altijd gelijk moet zijn. Je mag binnen gesloten deuren wel van mening verschillen maar voor de buitenwereld is er één boodschap die er wordt aangehouden in de papers en in gesprekken (Interview LERU SSH, 2014 a, r. 39-41).

6.2.1.5 Emotie

LERU heeft bewust gebruik gemaakt van het inspelen op mensen hun gevoel bij deze casus om een sterker argument te hebben. Tot voor kort hebben SSH-onderzoekers van LERU altijd uitgedragen dat SSH een klein onderzoeksveld is en dat ze daarom een eigen budget nodig hadden om onderzoek uit te voeren. Dit is alleen drastisch veranderd toen ze drie jaar geleden een werkgroep voor SSH-onderzoekers opstartten. Ze zijn het er toen allemaal over eens geworden dat SSH geen zielig, klein onderzoeksveld is, maar dat het een grote meerwaarde heeft voor alle wetenschappelijke domeinen (Interview LERU SSH, 2014 a, r. 17-18). Hier koppelde ze het beeld van Calimero, een klein kuikentje, aan. Herhaaldelijk werd in er in het interview uitgedragen dat ze geen Calimero meer waren (Interview LERU SSH, 2014 a, r.23-25; Interview LERU SSH, 2014 b, r. 11-15). Bij gesprekken met belobbyden zal moeten worden gekeken of SSH nu niet meer wordt gezien als Calimero of dat ze er nu juist steeds aan herinnerd worden.

Om aan de buitenwereld te kunnen bewijzen dat ze geen Calimerostatus wilde hebben, hebben ze geprobeerd uit te leggen welke winst je behaalt als je SSH-onderzoekers betreft bij het oplossen van maatschappelijke problemen. Geïllustreerd wordt dit door de volgende quotes.

Daar (gevolgen van afasie) heb je fundamenteel onderzoek voor nodig, en dat gebeurt al jaren door linguïsten, sociale wetenschappers, neurologen etc. (Interview LERU SSH, 2014 b, r. 56-57).

Analysis of the past and understanding societies, beliefs and values can be a critical factor in understanding how we can respond effectively to these continuing challenges. SSH research enables us to have a greater understanding of change and adaptation as a process and imagining future scenarios (LERU, 2012).

SSH research generates important new knowledge which has a deep and intrinsic value (LERU, 2012, p. 3).

Deze bovenstaande boodschappen geven wel aan dat er winst valt te behalen bij het betrekken van SSH-onderzoek in alle vakgebieden maar speelt nog niet echt in op de gevoelens van de ontvanger. Dit doen de respondenten van LERU wel degelijk. Ze geven aan sprekende voorbeelden te gebruiken over kinderen met dyslexie of de ouder wordende bevolking. Iedereen kent namelijk iemand uit deze voorbeelden. Ze proberen dan uit te leggen wat de rol is van SSH-onderzoekers in het onderzoek naar deze onderwerpen (Interview LERU SSH, 2014 b, r.44-59).

Door deze sprekende voorbeelden laten ze niet alleen zien dat ze een belangrijk onderdeel uitmaken van onderzoek in verschillende vakgebieden maar laten ze eveneens zien wat hun bijdrage is aan maatschappelijke uitdagingen. Ze noemen bewust niet de voorbeelden van Egyptologie, want daar interesseert het grote publiek zich niet voor (Interview LERU SSH, 2014 b, r.60-64).

6.2.1.6 Generiek frame

Wanneer er wordt gekeken of LERU koppelingen legt met andere frames valt het op dat ze erg hun eigen weg hebben gekozen. Het was voor LERU leden eigenlijk al een grote stap om als sociale wetenschappers en geesteswetenschappers samen te werken (Interview LERU SSH, 2014 c, r. 43-46). Ze hebben niet met andere organisaties samengewerkt omdat ze een andere mening dan hen hadden (Interview LERU SSH, 2014 a, r.42-43,64-68; Interview LERU SSH, 2014 b, r. 126-127).

Het enige argument dat LERU regelmatig aanhaalt en lijkt op een generiek frame is dat ze geen Calimero zijn. Dit argument wordt namelijk vaker gebruikt om aan te geven dat men niet als klein en zielig wil worden gezien (voorbeeld; voetbalzone, 2014).

6.2.1.7 Koppeling aan macro narratief

De koppeling leggen tussen een frame van LERU en onderwerpen waar een macro narratief over is, kan onder andere door het gebruik van metaforen, historische voorbeelden en clichés. In de lobby van LERU werd er regelmatig opgemerkt dat er metaforen werden gebruikt om hun eigen verhaal meer kracht bij te zetten. Een aantal voorbeelden van deze metaforen die aangeven dat er meer SSH onderzoek zou moeten zijn is:

We dus eigenlijk niet een eigen vijvertje willen maar overal aangehaakt willen zijn bij alle grand challenges (Interview LERU SSH, 2014 b, r. 14-15)

Social Science and Humanities (SSH) research is of vital importance to the future of Europe (LERU, 2012, p. 3).

Deze bovenstaande voorbeelden passen bij de overkoepelende frames van we willen geen Calimero zijn en we zijn heel erg belangrijk. Hierdoor maakt het frame zijn geen koppeling met een macro narratief maar zijn dit twee individuele argumenten die proberen om hun boodschap meer kracht bij te zetten.

6.2.2 NET4SOCIETY

NET4SOCIETY is de koepelorganisatie van nationale contactpunten van socio-economische wetenschappen en geesteswetenschappen (vrijwel gelijk aan SSH). Deze nationale contactpunten zijn verantwoordelijk voor het juridisch ondersteunen van onderzoekers. Net4Society is in 2008 opgericht onder KP7 en is sindsdien flink gegroeid (NET4SOCIETY, 2011, p. 1).

Door de achtergrond van de organisatie was de lobby van Net4Society erg gefocust op het krijgen van een eigen *challenge* voor SSH. Het frame dat ze uitdroegen om dit te realiseren was dat SSH een belangrijke bijdrage levert aan het succes van Horizon 2020 en daarmee aan andere belangrijke Europese dossiers. Ze waren niet voor integratie van SSH omdat in de laatste paar kaderprogramma's SSH ook al niet-succesvol horizontaal was geïntegreerd (Interview NET4SOCIETY, 2014, r. 191-199, 306-309).

Het eerst wat NET4SOCIETY heeft gedaan is reageren op de *Green Paper* van de Europese Commissie. Ze hebben met een kleine groep van zes lidstaten samen een reactie geschreven ze daarna verder door het netwerk hebben laten circuleren (Interview NET4SOCIETY, 2014, r. 40-42). Hierna hebben zij, in samenwerking met anderen, de groep opgezet die gezamenlijk een open brief heeft gestuurd naar de Europese Commissie. In deze brief riepen ze de Commissie op om een aparte SSH *challenge* op te zetten. Andere organisaties die daar bij betrokken waren zijn ALLEA, ECHIC, ESF en de SSH ERA-Nets (EASH, n.d.).

NET4SOCIETY heeft zich niet alleen in ingezet voor de lobby toen het voorstel nog bij de Commissie lag. Toen het wetsvoorstel namelijk uitkwam was NET4SOCIETY nog niet tevreden, ze wilden niet een *challenge* delen met "veiligheid" en allemaal restonderwerpen die van KP7 naar de laatste *challenge* zijn verplaatst. Ze hebben hun lobby dus nog doorgezet totdat er een aparte *challenge* was voor SSH. Ze hebben hierdoor niet gelobbyd bij de Raad van ministers (Interview NET4SOCIETY, 2014, r. 245-250). Nu dat Horizon 2020 inwerking is getreden is NET4SOCIETY wel meer gericht op integratie van SSH in alle onderdelen van de Horizon 2020 werkprogramma's maar dit is niet meegenomen in dit onderzoek (Interview NET4SOCIETY, 2014, r. 323-327).

Als NET4SOCIETY nu terugkijkt op de lobby zijn ze blij met het behaalde eindresultaat. Ze vinden het echter wel jammer hoe de *challenge* tot stand is gekomen en vindt huidige ontwikkelingen in de werkprogramma's zorgwekkend (Interview NET4SOCIETY, 2014, r. 271-282). Over haar eigen inzet is de organisatie erg positief, er is goed samengewerkt waardoor SSH altijd op de agenda bleef (Interview NET4SOCIETY, 2014, r.285-293). Het enige wat niet is gelukt, is om geen restonderwerpen meer in de SSH *Challenge* te hebben.

6.2.2.1 Variabelen

6.2.2.2 Focus

NET4SOCIETY is erg gefocust geweest op het creëren van een aparte *societal challenge* voor SSH. Dit herhalen ze regelmatig in het interview en dit is eveneens duidelijk te zien in de open brief die ze in samenwerking met anderen hebben geschreven (NET4SOCIETY, 2014, r. 196-197; EASH, n.d.) In de reactie van NET4SOCIETY op de *Green Paper* van de Europese Commissie hadden ze nog niet helemaal een duidelijke focus gevonden. Door het type vragen dat in de consultatie werd gesteld bespraken ze ook andere onderwerpen (NET4SOCIETY, 2011).

Naast de lobby voor een SSH *societal challenge* heeft NET4SOCIETY zich ook ingezet voor het positief op de kaart zetten van SSH onderzoek. Op de website van NET4SOCIETY zijn verschillende publicaties te vinden waar ze ingaan op de succesverhalen van SSH-onderzoek in KP7 en de bijdrage die SSH kan leveren aan Horizon 2020. In het interview is echter hier niet naar gerefereerd, waarschijnlijk zullen deze publicaties daarom minder een rol hebben gespeeld in de lobby (NET4SOCIETY, 2011).

6.2.2.3 Herhaling

NET4SOCIETY heeft op verschillende manieren een bijdrage geleverd aan de onderhandelingen rondom SSH. Dit deden ze meestal door relatief korte berichten/papers of door een (fysieke) bijdrage te leveren aan discussies op congressen. Doordat de papers van NET4SOCIETY vrij kort zijn wordt de boodschap van NET4SOCIETY niet vaak herhaald. De boodschap wordt wel elke keer herhaald in de verschillende papers.

Ze benoemen in de *Green Paper* consultatie al hun plannen voor een SSH *challenge* (NET4SOCIETY, 2011, p. 4-5). Deze plannen worden daarna herhaald in de open brief en in het interview (EASH, 2011; Interview NET4SOCIETY, 2014). Hieronder is te zien dat ze de SSH *challenge*, met de eigen bedachte naam, meerdere keren herhalen.

I think additionally we have called it understanding Europe (Interview NET4SOCIETY, 2014, r. 98-99).

Proposal for a Societal Challenge: "Understanding Europe in a global context – transitions towards innovative and inclusive Societies" (NET4SOCIETY, 2011, p. 4).

A substantial and independent SSH-centered research programme (Challenge "Understanding Europe ...") into the new Framework Programme Horizon 2020 (EASH, 2011).

De boodschap is ook regelmatig herhaald tijdens workshops en conferenties. Dit is af te leiden uit het interview waar verschillende workshops en conferenties worden genoemd, waar de respondent een presentatie heeft gegeven (Interview NET4SOCIETY, 2014, r. 158-164). In de open brief wordt er eveneens gerefereerd aan één van deze momenten waar de SSH *challenge* is besproken.

the Challenge "Understanding Europe...": a dedicated budget of 5 billion Euro as discussed in the stakeholder workshops on Horizon 2020 convened by the European Commission in summer 2011 (EASH, 2011).

6.2.2.4 Gelijke boodschap voor elk doel

Uit de publicaties van NET4SOCIETY blijkt dat ze zich vooral aan het begin intensief hebben ingezet voor een aparte SSH *challenge*. In deze periode is er altijd een gelijke boodschap uitgedragen aan verschillende personen, aldus het interview. Ze wilden namelijk graag een sterke boodschap uitdragen, dus hielden ze hieraan vast (Interview NET4SOCIETY, 2014, r. 186-188). Er wordt wel aangegeven dat er later in het proces enige variatie in de boodschap kwam omdat het wetsvoorstel was veranderd (Interview NET4SOCIETY, 2014, r. 243-244). Om te zorgen dat leden de kernboodschap eveneens goed verkondigden, stuurden ze nieuwsbrieven met alle informatie (Interview NET4SOCIETY, 2014, r. 255-259).

Het was voor NET4SOCIETY wellicht iets makkelijker om altijd dezelfde boodschap uit te dragen want ze hebben voornamelijk aan de Europese Commissie hun boodschap uitgedragen en minder aan andere partijen.

6.2.2.5 Emotie

Net4Society neemt duidelijk een andere strategie dan LERU, als het aankomt op mensen aanspreken op hun gevoel om een argument meer kracht bij te zetten. In de publicaties en het interview met NET4SOCIETY komen geen voorbeelden van beperkingen of ziektes en de rol die SSH daarbij in het onderzoek kan spelen. Bij de eigen documenten van NET4SOCIETY merk je dat er op sommige momenten wel wordt ingespeeld op het gevoel dat mensen krijgen bij bepaalde uitspraken en dat het een verlies is als SSH niet wordt betrokken bij Europese onderzoeksprogramma's.

A serious shortcoming of the European innovation system is, among other things, the hesitant uptake of innovations by European societies demonstrating various degrees of more or less (at least: different) innovation friendly cultures. Thus, the promotion of innovation requires innovating Europe itself – again an objective that will not be attainable without key contributions from SSH (NET4SOCIETY, 2011, p.

Only the establishment of an independent research scheme (“Challenge”), focusing on societal challenges and innovation in this societal context, can ensure a holistic approach to the uniquely interlinked goals of the EU 2020 Strategy to promote intelligent, sustainable, and smart growth.

Infrastructures in the area of Socio-economic Sciences and Humanities are still underdeveloped and in need of further promotion and funding. These infrastructures and their continuing development are in many cases necessary pre-conditions for the successful undertaking of research in the areas of society and economy

De gezamenlijke open brief, waar NET4SOCIETY aan heeft meegewerkt, laat een heel ander beeld zien. Deze brief moet mensen motiveren om te ondertekenen. Je merkt daarom dat ze bij de brief meer ingaan op de winst die je kunt behalen bij het betrekken van SSH-onderzoek bij maatschappelijke uitdagingen en dat de onderzoekers proberen te motiveren en prikkelen, zoals aan de onderstaande voorbeelden is te zien:

If you agree with the need for SSH to produce policy-oriented research for Europe, and if you wish to see a strong SSH-programme under the new European Framework Programme Horizon 2020 (2014-2020) we invite you to read the Open Letter to the Commissioner and sign it!(EASH, n.d.)

only SSH research can address many of the key behavioral changes and cultural developments which provide the backdrop to the EU's current approach to “Tackling Grand Societal Challenges” (EASH, 2011).

6.2.2.6 Generiek frame

Een manier om generieke frames te vormen is door een frame door meerdere organisaties uit te laten dragen. NET4SOCIETY werkte voor het ontwikkelen van haar eigen boodschap samen met 450 onderzoekers (NET4SOCIETY, 2011, p.1). De boodschap die ze alleen hierna uitdroegen was nog geen generiek frame omdat alleen NET4SOCIETY zich echt inzette voor de lobby. Dit veranderde in 2010, NET4SOCIETY werd toen benaderd door andere SSH belangenorganisaties met de vraag of zij hun lobby mochten steunen. Dit was het begin van de EASH alliantie. Met deze alliantie is in de zomer van 2011 de open brief naar de Commissie gestuurd (Interview NET4SOCIETY, 2014, r. 64-71). Dit

samenwerkingsverband kan wel als een generiek frame worden gezien omdat alle organisaties ook zelfstandig dezelfde boodschap uitdroegen.

NET4SOCIETY heeft ervoor gekozen om niet samen te werken met LERU en de veiligheidslobby (Interview NET4SOCIETY, 2014, r. 167-172). In het interview werd wel aangegeven dat wanneer ze het over integratie van SSH hadden in alle *challenges* dat dan werd gerefereerd aan de LERU-publicatie (Interview NET4SOCIETY, 2014, r. 210-212). Dit bleek echter niet altijd het geval, in de open brief wordt aan integratie van SSH in de andere *challenges* gerefereerd maar niet aan LERU.

The undersigned therefore request the inclusion of: (...) SSH- research into the programme development and implementation of all other Grand Societal Challenges (EASH, 2011).

Als er in detail wordt gekeken naar van de woorden van NET4SOCIETY blijkt het dat ze regelmatig koppelingen maken met argumenten die in het verleden al eens zijn gebruikt. In tegenstelling tot andere generieke frames zijn ze erg gericht op de inhoud waardoor ze niet in compleet andere situaties kunnen worden toegepast.

De eerste link die er wordt gelegd, is met de Europa 2020 strategie en de *European Research Area* (ERA). Zoals in de paragraaf geschiedenis al was weergegeven is de Europa 2020, de overkoepelende strategie van de Europese Unie. Binnen deze bekende strategie is er een gedeelte voor speciaal gericht op innovatie. ERA is de Europese onderzoeksruimte en bevat alle Europese onderzoek- en ontwikkelingsactiviteiten in transnationaal perspectief (Neth-ER, n.d. b). Deze twee dossiers zijn erg bekend voor mensen die actief zijn binnen de Europese Unie. NET4SOCIETY probeert in haar lobbyactiviteiten daarom niet alleen te praten over SSH als een op zichzelf staande discipline maar legt een link met overkoepelende doelen. Ze kijken naar de doelen die de Europese Commissie heeft gezet en proberen duidelijk te maken welke bijdrage zij hieraan kunnen leveren (Interview NET4SOCIETY, 2014, r. 218-240). Hiermee proberen ze hun eigen standpunt meer kracht bij te zetten. Deze manier van denken zie je meerdere keren terug in de data, zoals hieronder is weergegeven:

Saying, these are your goals and if you take them seriously than you have to look at, how you are addressing them, because you are not addressing them correctly. Even though it was always said in the context of SSH, but our argumentation was not give us money for SSH researches, but the argumentation was you need researchers to solve your vital issues that are important to the EU. And for that you need SSH research (Interview NET4SOCIETY, 2014, r. 235-240).

Focusing on societal challenges and innovation in this societal context, can ensure a holistic approach to the uniquely interlinked goals of the EU 2020 Strategy to promote intelligent, sustainable, and smart growth (NET4SOCIETY, 2011, p.4).

In the context of creating a European research area, we thought that this was really vital to have, this large community involved in this process. And we thought that progress had been made and that progress would no longer be made if SSH had no appropriate program (Interview NET4SOCIETY, 2014, r. 221-224)

In-depth and comparative research in the above listed areas that refer to the Europe 2020 strategy goals will create a solid knowledge-base for informing policy-makers of

different levels and sectors. Only the inclusion of such a society-centered “challenge” within the Common Strategic Framework that focuses on the contributions of socio-economic sciences and humanities within a multidisciplinary frame will produce the research results within these areas that can provide the necessary insights for decision-makers (NET4SOCIETY, 2011, p.5).

6.2.2.7 Koppeling met macro narratief

NET4SOCIETY heeft op een paar momenten na niet een link gelegd met macro narratieven. Soms probeerden ze wel metaforen te gebruiken om een boodschap sterker te maken maar deze metaforen werden niet herhaalt. Hieronder wordt een voorbeeld gegeven:

Were SSH could contribute by doing a slice too (Interview NET4SOCIETY, 2014, r. 27-228).

NET4SOCIETY sneed wel thema's aan in haar lobby die in de samenleving als belangrijk worden gezien. Zo legde ze bijvoorbeeld de link tussen het belang van SSH-onderzoek en het overkomen van ongelijkheid, exclusie, armoede en het werken aan duurzame groei, sociale en politieke participatie etc. (EASH, n.d.). Dit werd echter alleen kort aangestipt en niet uitgelegd op welke manier men deze bijdrage terug kon zien.

Daarnaast nam NET4SOCIETY regelmatig taalgebruik van de Europese Commissie over omdat ze hun eigen ideeën zagen als een aanvulling op wat de Commissie wilde. Ze namen bijvoorbeeld het idee van de *societal challenges*, sociale innovatie en de simplificatie agenda over (NET4SOCIETY, 2011; EASH, 2011). Ze introduceerde wel nieuw taalgebruik voor de nieuwe SSH *challenge: Understanding Europe*, dat ze regelmatig herhaalden (NET4SOCIETY, 2011, p. 4; EASH, 2011; Interview NET4SOCIETY, 2014, r. 99).

6.2.3 Science Europe (European Science Foundation)

Science Europe is een jonge, in Brussel gebaseerde, organisatie die 51 Europese leden vertegenwoordigt. Deze leden zijn nationale financieringsorganisaties en nationale onderzoeksinstellingen (funding and research performing organisations).

Voordat Science Europe bestond waren haar meeste leden lid van de European Science Foundation (ESF). Dit is een organisatie die aln40 jaar bestaat en vergelijkbare leden heeft aan Science Europe. ESF heeft enkel nog één extra categorie leden, namelijk academies (zoals in Nederland de KNAW). Toen ESF werd opgericht, was het doel van de organisatie om haar leden beter samen te laten werken. In de loop der jaren is echter een groot deel van de organisatie van visie veranderd. Vanwege deze veranderde visie is uiteindelijk Science Europe ontstaan.

De European Science Foundation heeft binnen haar organisatie *standing committees* voor verschillende inhoudelijke onderwerpen. Zo ook voor sociale wetenschappen en voor geesteswetenschappen. Deze *committees* hebben zich zelfstandig ingezet maar daarnaast heeft ESF ook als organisatie zich gecommitteerd aan de open brief, die reeds eerder is besproken. ESF heeft hierdoor minder haar eigen frames uitgedragen maar is net als NET4SOCIETY voor een eigen SSH *challenge*. Na de open brief in 2011 is het rustiger geworden rondom de lobbyinzet van ESF en heeft Science Europe de lobby overgenomen.

ESF kijkt op dit moment zeer positief terug op de gezamenlijke lobby om een eigen SSH *challenge* op te richten. Ze vonden het wel erg jammer dat het momentum van samenwerken daarna weer was verdwenen (Interview Science Europe, 2014, r. 246-252).

Nu zal als eerste ESF worden besproken en in de volgende paragraaf zal Science Europe worden besproken. De twee kunnen niet worden samengenomen omdat ze allebei een ander doel hadden en op een ander moment plaatsvonden.

6.2.3.1 Variabelen

6.2.3.2 Focus

Wat als eerste opvalt als je kijkt naar de lobby van ESF is dat ze drie keer een reactie hebben gegeven op de *Green Paper* consultatie van de Europese Commissie. ESF heeft ervoor gekozen om als organisatie als geheel te reageren, als *standing committee* voor sociale wetenschappen en als *standing committee* voor geesteswetenschappen. Deze organisatie onderdelen hadden echter niet allemaal dezelfde boodschap en zelfde vorm. De algemene ESF reactie was niet specifiek gericht op SSH onderdeel, van de acht pagina's gaat maar een halve pagina over SSH. Het idee voor een extra SSH *challenge* wordt hier niet genoemd (ESF, 2011). De *standing committee* voor sociale wetenschappen legt in 14 punten haar standpunt uit, daarmee is er eveneens geen duidelijke focus te zien in het paper (ESF SCSS, 2011). De *standing committee* voor geesteswetenschappen heeft er als enige voor gekozen om een heel korte reactie te schrijven, die vrijwel helemaal over de SSH *societal challenge* gaat (ESF SCH, 2011).

Er is duidelijk geen focus in de boodschap van ESF. Later toen ze zich hadden gecommitteerd aan de open brief was er wel een focus rondom de extra SSH *challenge*. Er staan alleen ook bij dat deze brief enkel is ondertekend door de twee *standing committees* en niet door de gehele organisatie.

6.2.3.3 Herhaling

In de vorige paragraaf is geconcludeerd dat er geen focus was in de boodschap van ESF en dat elk organisatie onderdeel een andere boodschap verkondigde. Het is daarom lastig te zien of elk organisatie onderdeel de boodschap wel heeft herhaald. Er wordt vanuit gegaan dat de boodschap niet vaak is herhaald omdat er niet meer informatie te vinden is van de lobbybijdrage van ESF en in de documenten zelf ook weinig herhaling zat.

Uit het interview is het wel duidelijk geworden dat de gezamenlijke boodschap niet is herhaald bij veel Europese instellingen. De open brief is namelijk alleen naar de Commissie toegestuurd (Interview Science Europe, 2014, r. 116-119).

6.2.3.4 Gelijke boodschap

Voortbouwend op de vorige twee paragrafen kan er worden gezegd dat er waarschijnlijk niet aan elke ontvanger dezelfde boodschap is verteld. Het is aan de ene kant nog maar de vraag of de individuele boodschap wel is herhaald en dan blijkt het dat het er aan ligt wie je tegenover je krijgt, wat het verhaal wordt. De basisboodschap van de twee communities is wel hetzelfde, ze willen een eigen SSH challenge, en daarom dat ze waarschijnlijk ook samenwerken voor de open brief.

6.2.3.5 Emotie

In de papers van ESF wordt niet ingespeeld op de emoties die mensen kunnen hebben bij het lezen van een bepaalde tekst, dingen worden niet als winst of verlies neergezet. Er wordt enkel

aangeraden om SSH meer te betrekken in het komende kaderprogramma.

6.2.3.6 Generiek frame

ESF heeft ervoor gekozen om samen te werken met EASH *Task Force* (ESF SCH, 2011). De argumentatie die ze zelf gebruiken voor hun standpunt is dat de SSH *challenge* een antwoord kan bieden aan de uitdagingen waar Europeanen, sociale groepen en samenlevingen tegenaan lopen of gaan lopen. Hiermee proberen ze aan te geven dat ze onmisbaar zijn in het onderzoeksprogramma. Dit is een generiek frame omdat in plaats van SSH er ook een ander onderzoeksdiscipline had kunnen staan maar het toch het standpunt van ESF krachtiger maakt.

In de *Green Paper* reactie van de sociale wetenschappen *standing committee* proberen ze op een gelijke manier aan te geven dat SSH zou moeten worden geïntegreerd in alle Horizon 2020 uitdagingen. Ze schrijven dat menselijk gedrag een centraal en geïntegreerd gedeelte is van huidige uitdagingen. Daarnaast geven ze aan dat Europa als geheel zou profiteren van een SSH *challenge* (ESF SCSS, 2011, p. 4).

6.2.3.7 Koppeling met macro narratief

Als laatste is gekeken of een koppeling wordt gelegd met macro narratieven. Dit kan bijvoorbeeld door middel van metaforen in je argument te verwerken, zoals hieronder:

(over SSH challenge) but also need a thematic home to ensure that individual research areas such as inequality and poverty are properly supported at the European level (ESF, 2011, p. 8).

(over het niet terug zien van SSH) This means that the Green Paper risks missing out on a large part of the research base of Europe, a huge reservoir of valuable - to some extent even crucial - knowledge, which requires specific policies to ensure that it is used (ESF SCSS, 2011, p.1).

Net als bij de meeste andere organisaties zijn het op zichzelf staande uitspraken die metaforen gebruiken en is er niet echt een geheel frame dat een koppeling met een macro narratief maakt.

ESF neemt daarnaast ook taalgebruik over van andere organisaties als ze het eens zijn met het standpunt van deze organisaties. Zo benoemen ze van de Europese Commissie *social innovation* (ESF SCSS, 2011, p. 1). Van andere organisaties worden uitspraken over de nieuwe SSH *challenge: Understanding Europe* overgenomen (ESF SCSS, 2011, p.4).

6.2.4 Science Europe

In het voorjaar van 2013 is Science Europe begonnen met lobbyen. Omdat je zou kunnen stellen dat zij de lobby hebben overgenomen van ESF, wordt deze nu in deze paragraaf behandeld, aan de hand van hetzelfde interview (met een focus op de latere lobby) en andere documenten.

Science Europe heeft binnen haar organisatie *committees* waarin onafhankelijke wetenschappers plaatsnemen en *working groups* waar leden aan deelnemen. De *working groups* discussiëren veelal over onderwerpen die voor alle leden interessant zijn zoals open acces, integriteit etc. De *committees* hebben meer een onderzoeksthema zoals één voor geesteswetenschappen en één voor sociale wetenschappen.

Science Europe vindt het idee van de *societal challenges* binnen Horizon 2020 erg interessant en wil graag dat het zal slagen. Het frame dat ze hierbij uitdragen is dat aan het slagen van de maatschappelijke uitdagingen een menselijke factor zit waardoor SSH noodzakelijk is (Interview Science Europe, 2014, r. 54-62). Ze dragen verschillende ideeën aan hoe men dit zou kunnen bewerkstelligen. Zo zou er in elk werkprogramma comité van de Europese Commissie een SSH onderzoeker moeten zitten, het budget voor SSH moet worden vergroot, er moeten mogelijkheden zijn voor SSH onderzoek in alle *societal challenges* maar er moeten ook overkoepelende thema's zijn op SSH gericht (Science Europe, 2013).

Wanneer Science Europe nu terugkijkt naar haar lobby, merkt ze dat deze (nog) niet is geslaagd. Ze had haar lobby erg gefocust op de werkprogramma commissies van de Europese Commissie maar de gedane beloftes om SSH te integreren lijken nog niet uit te komen (Interview Science Europe, 2014, r. 127-131, 259-268).

6.2.4.1 Variabelen

6.2.4.2 Focus

In het interview van Science Europe werd er aangegeven dat Science Europe zich in de lobby had gericht op het integreren van SSH in alle *societal challenges* (Interview Science Europe, 2014, r. 56-62). Dit was echter nog niet het geval in december 2012. In het stuk, *Excellence Counts* gaat Science Europe in op het krijgen van een eigen SSH *challenge*. Op het moment dat dit was bewerkstelligd eind 2012 ging Science Europe zich helemaal focussen op de integratie van SSH in alle *challenges*. Volgens Science Europe vindt deze inbedding plaats wanneer er vier aanbevelingen worden opgevolgd, die in de inleiding over Science Europe zijn genoemd (Science Europe, 2013). Doordat niet al deze aanbevelingen direct leiden tot een betere inbedding van SSH in alle *societal challenges* kan er worden geconcludeerd dat er geen eenduidige focus is bij de lobby van Science Europe

6.2.4.3 Herhaling

Uit het interview met Science Europe blijkt het dat er steeds wordt teruggesproken naar dezelfde boodschap, ze willen van de Calimerofunctie van SSH af en ze willen hun kracht laten zien dat ze daadwerkelijk een bijdrage kunnen leveren aan de *challenges* (Interview Science Europe, 2014, r. 236-241). In de documenten komt het Calimero argument niet terug maar dat ze een daadwerkelijke bijdrage willen leveren. Een mogelijke reden dat het Calimero argument niet wordt genoemd in de documenten is omdat de respondent Nederlands was en alle documenten van Science Europe in het Engels waren.

At the same time, a strong and genuine role for the Social Sciences and Humanities is needed in all funding areas of Horizon 2020 (Science Europe, 2012, p. 4).

Niet alle argumenten worden meerdere keren herhaalt. Zo zijn de vier aanbevelingen, die hierboven zijn genoemd, niet in andere documenten of in het interview terug te vinden. Daarnaast is er in het interview niet ingegaan op de lobby om de challenge over SSH en veiligheid te splitsen. Dit kan echter wel zijn omdat deze lobby, vlak na de oprichting van Science Europe al is geslaagd. De argumenten worden ook niet herhaalt bij verschillende ontvangers. Science Europe heeft er namelijk voor gekozen om zich alleen te richten op de Europese Commissie. Het kan wel zijn dat de lidorganisaties van Science Europe zelf hebben gelobbyd bij hun Permanente Vertegenwoordiging maar dat was niet met zekerheid te zeggen (Interview Science Europe, 2014, r. 122-123, 145-154).

6.2.4.4 Gelijke boodschap voor elk doel

Uit de vorige paragrafen is reeds gebleken dat de boodschap van Science Europe een ontwikkeling heeft doorgemaakt, ondanks dat er in het interview wordt gezegd dat dit niet het geval is (Interview Science Europe, 2014, 210-211). Zij hebben ervoor gekozen om hun boodschap aan te passen gedurende de onderhandelingen. Daarnaast heeft Science Europe er ook voor gekozen om de boodschap aan te passen aan degene van de Europese Commissie die er tegenover hen zit (Interview Science Europe, 2014, r. 207-209). De toon van Science Europe is eveneens veranderd. Ze zijn steeds serieuzer en feller geworden omdat ze niet altijd aardig kunnen blijven (Interview Science Europe, 2014, r. 213-224).

6.2.4.5 Emotie

Binnen de documenten van Science Europe wordt er niet expliciet gebruik gemaakt van de emoties die mensen kunnen hebben bij een bepaalde uitspraak. Er wordt wel aangehaald dat SSH belangrijk is maar het wordt niet daadwerkelijk als winst of verlies neergezet. Dit is wel het geval in het interview. Hier wordt sterker ingezet op dat SSH iets in huis heeft waardoor de *challenges* een succes kunnen worden. Ze hebben volgens de respondent SSH echt nodig om het programma een succes te laten worden (Interview Science Europe, 2014, r. 199-202). Het kan dus zijn dat het in de gesprekken misschien wel naar voren is gekomen maar dat ze in de documenten iets terughoudender zijn met de uitspraken.

6.2.4.6 Generiek frame

Bij de lobby van de voorlopende organisatie van Science Europe, de European Science Foundation, kwam het duidelijk naar voren dat ze hadden samengewerkt in de lobby. Echter toen Science Europe actief ging opereren in de onderhandelingen was het momentum van samenwerken verdwenen. Ze proberen het wel weer op te pakken met de oprichting van een European Alliance maar dit ging erg langzaam doordat iedereen actief was met zijn eigen campagne (Interview Science Europe, 2014, r.94-99). Wel heeft Science Europe zelf gekeken naar andere organisaties. Ze waren op de hoogte welke brieven er zijn gestuurd en wat ieders standpunt was en of ze daarbij konden aansluiten. Ze wilden namelijk niet dat ze een andere organisatie gingen tegenspreken (Interview Science Europe, 2014, r. 166-182). Door deze manier van werken zie je dat de frames die Science Europe uitdraagt overeenkomen met die van andere organisaties. Zo dragen zij samen met LERU uit dat SSH een significante, noodzakelijke bijdrage levert aan alle *societal challenges* en dat SSH daarom beter ingebed zouden moeten worden in de programma's (Science Europe, 2013, p.1; LERU, 2012, p.4).

Science Europe probeert net als andere belangenorganisaties mee te gaan in het Calimero taalgebruik. Dit doen ze omdat ze hetzelfde willen bereiken als de andere organisaties die het over het Calimero-imago hebben. Ze willen niet meer als klein, zielig onderzoeksveld worden gezien maar krachtig laten zien dat je de SSH nodig hebt (Interview Science Europe, 2014, r. 192-200). Science Europe maakt voor de rest geen gebruik van aansluiting met generieke frames.

6.2.4.7 Koppeling aan macro narratief

Science Europe maakt weinig gebruik van de kracht van macro narratieven. Ze gebruiken slechts een enkele keer metaforen in hun stukken.

To harness the full scientific potential of European scholarship in tackling the grand societal challenges (Science Europe, 2013, p. 3).

Als laatste neemt Science Europe nog wel een enkele keer het taalgebruik van de Europese Commissie over als ze het met hen eens zijn, zoals over het punt van sociale innovatie (Science Europe, 2013, p. 4).

6.3 Impact

In dit hoofdstuk staat de impact van de verschillende lobbyactiviteiten centraal. Er is voor het onderzoek gesproken met de Europese Commissie en de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging. Voor informatie van het Europees Parlement is er gekeken naar de website van de rapporteur en de stemming in het Parlement.

6.3.1 Europese Commissie

In tegenstelling tot Full Cost was het voor de SSH-lobby al vroeg duidelijk dat de Commissie vele veranderingen wilde maken in het programma. Uit het interview met een medewerker van de Europese Commissie blijkt het dat de Europese Commissie in dit programma graag maatschappelijke uitdagingen centraal wilde stellen. In KP7 waren er thematische programma's waardoor gemakkelijk te herleiden was hoeveel geld er naar welk onderzoeksgebied ging. In het nieuwe programma was dit niet het geval en hierdoor stond SSH niet expliciet genoemd in de eerste ontwerp teksten van de Commissie, aldus de respondent (Interview EC SSH, 2014, r. 22-32).

De Commissie voelde al vroeg de SSH lobbykracht en heeft daarom een externe adviesgroep opgezet. Deze adviesgroep heeft alle policy papers gelezen van organisaties en heeft op basis hiervan een aantal onderwerpen voor de werkprogramma's aangedragen. Deze onderwerpen zijn niet één op één over genomen omdat de Commissie altijd het laatste woord heeft (Interview EC SSH, 2014, r. 150-155).

Binnen de Commissie was het idee om SSH te integreren in de verschillende programma's. De SSH unit zag echter wel graag een speciale plek voor SSH binnen elke *societal challenge* omdat er anders teveel onzekerheden waren. Wat de SSH unit al vroeg inzag toen ze met andere thematische units gingen overleggen was dat SSH nooit de leiding zou nemen in een programma en niet dezelfde groei intensiteit zou hebben als de rest van het onderzoeksprogramma (Interview EC SSH, 2014, r. 121-136, 146-148). De Commissie was zich daarnaast ook bewust van de wens van het Europees Parlement om een zelfstandige thematische onderwerpen te wilde hebben (Interview EC SSH, 2014, r. 107-111). Uiteindelijk is het wetsvoorstel een compromis geweest tussen het integreren van SSH in alle *challenges* en één *challenge* voor SSH incl. veiligheid en nog wat restonderwerpen.

Over de lobbyactiviteiten van belangenorganisaties zegt de respondent dat deze rationeel en tamelijk goed geordend waren. Hij benoemt de lobbyinzet van LERU, die *flagship proposals* aandroegen. Hij vond het een goed idee maar vroeg zich af of LERU daadwerkelijk de ideeën ging indienen als het mogelijk was. Van Science Europe kon hij zich enkel nog de position papers herinneren. De EASH open brief benoemde hij eveneens maar twijfelde over de impact van deze brief (Interview EC SSH, 2014, r.237-238, 314-318, 334-339, 353-354).

6.3.2 Europees Parlement

In het Europees Parlement zijn Mvr. Carvalho en Mvr. Madurell aangewezen als rapporteurs voor het SSH-deel in het Horizon 2020 voorstel. Wanneer er op de website van Mvr. Carvalho wordt gekeken is de lobbyinzet van een aantal organisaties terug te vinden. Zo heeft ze bijvoorbeeld input gekregen van Science Europe en LERU op het gehele Horizon 2020 voorstel. Van andere organisaties staan

geen documenten op haar website (Carvalho, 2012). Wel staat het op andere websites dat NET4SOCIETY haar position paper heeft gepresenteerd voor geïnteresseerden van het Europees Parlement (NET4SOCIETY, n.d.).

In het verslag van de ITRE commissie komt naar voren dat ze graag willen dat SSH niet alleen een geïntegreerd deel zou worden maar dat het ook een horizontale dimensie heeft. Hier bedoelen ze mee dat er in iedere werkprogramma commissie van de Europese Commissie een SSH expert zit. Daarnaast wil de ITRE commissie dat de SSH/veiligheid *challenge* wordt gesplitst in twee aparte *challenges*. Deze bevindingen zijn te herleiden uit het onderstaande amendement:

*Social sciences and humanities shall be **a horizontal dimension and an integral part of the activities to address all the challenges. They are to be represented in programme committees and experts' groups in charge of project and programme evaluation in all topics and through development of social sciences oriented calls.** In addition, the underpinning development of these disciplines shall be supported under the specific objective 'Understanding Europe in a changing world - inclusive, innovative and reflective society'.....(Europees Parlement, 2012).*

Daarnaast was het Europees Parlement zich er van bewust dat de nieuwe SSH *challenge* vele restonderwerpen in haar *challenge* zou hebben. Daarom hebben ze zich eveneens ingezet om een restonderwerp als het cohesiebeleid uit de SSH *challenge* te halen (Europees Parlement, 2012).

Niet alle Europarlementariërs waren het helemaal eens met de keuzes van Mvr. Madurell en Mvr. Carvalho. In het eerste debat over Horizon 2020 in juni 2012 gaven ze namelijk aan dat ze niet dachten dat SSH meer aandacht zou krijgen wanneer de *challenges* worden gesplitst. Ze waren namelijk van mening dat vooral de veiligheid *challenge* meer aandacht zal krijgen.

6.3.3 Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging

Voor het onderzoek is er met de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging niet alleen gesproken over Full Cost maar ook over SSH. SSH is een onderwerp geweest waar de Permanente Vertegenwoordiging en de Raad wel mee bezig zijn geweest maar er is niet op dezelfde manier voor gelobbyd als voor Full Cost.

Het doel van de Nederlandse PV was om SSH te laten inbedden in alle onderdelen van het Horizon 2020 programma. Ze waren echter wel bang dat SSH dan buiten de boot kon vallen. Ze hebben daarom lange tijd geprobeerd om SSH te oormerken binnen alle programma's. Dit is echter in hun ogen niet voldoende gelukt. In de *partial general approach* over Horizon 2020 van mei en oktober 2012 van de Raad van ministers staat dat SSH geïntegreerd moet worden in alle societal challenges (Council of the European Union, 2012).

Aan de andere kant zag de PV de *societal challenges* als programma's voor bepaalde sectoren en daarom vonden ze het vreemd dat SSH, als sector, geen eigen programma had. Ze hebben daarom dus ook proberen te lobbyen voor een eigen SSH-programma (Interview PV, 2014, r. 500-501, 519-530). Dit is gelukt, nog voordat het Europees Parlement SSH en veiligheid had gesplitst had de Raad het al gedaan (Council of the European Union, 2012). Critici zeggen alleen wel dat de Raad om een andere reden tot de conclusie is gekomen om de twee challenges te splitsen. Zij zijn namelijk van

mening dat de ministers dit hebben gedaan om meer geld richting defensie te krijgen (Rabesandratana, 2012).

Wat de respondenten zich nu afvragen is of de lobby wel echt is geslaagd, de *challenge* is gesplitst maar er is misschien niet meer aandacht voor. Ze denken dat de lobby van SSH goed was maar dat het te weinig echte impact had. Dit kwam aan de ene kant omdat er dingen speelden waar lobbyisten geen invloed op hadden (Interview PV, 2014, r. 541-561). Aan de andere kant vonden ze dat de argumenten van de lobbyorganisaties inhoud miste. De lobbyorganisaties konden onvoldoende de bijdrage van SSH aangeven aan de economische groei. Hierdoor was er wel politieke backing op papier maar niet in daadwerkelijke daden (Interview PV, 2014, r. 568-580).

Als er wordt gevraagd welke organisaties hebben gelobbyd dan komen er vooral individuele universiteiten naar boven. Aan de andere kant denken ze dat wellicht de Raad niet de juiste plek is om te lobbyen maar dat dit de commissies zijn die de werkprogramma's maken (Interview PV, 2014, r. 601-617). Als er wordt gekeken welke frames worden herhaald door de PV respondenten dan benoemen ze dat je in de samenleving SSH nodig hebt, iets wat LERU en Science Europe ook aangaven (Interview PV, 2014, r. 523-526).

6.3.4 Uitkomst van de onderhandelingen

Na meer dan drie jaar onderhandelen is het wetsvoorstel voor Horizon 2020 goedgekeurd. Hierin is een *societal challenge* voor SSH opgenomen die genaamd is *Europe in a changing world - Inclusive, innovative and reflective societies* (Europese Commissie, n.d.). SSH is net als in het voorstel van de Europese Commissie een geïntegreerd onderwerp gebleven. De wens van het Europees Parlement om in elke werkprogramma commissie iemand met een SSH achtergrond te laten zitten is niet waarheid geworden. Daarnaast zitten er ook nog steeds restonderwerpen in de SSH *challenge*.

6.4 Conclusie lobbysucces SSH

Uit het onderzoek blijkt dat NET4SOCIETY en ESF de organisaties zijn die tevreden zijn met het uiteindelijk wetsvoorstel. Zij waren namelijk voor de realisatie van een eigen SSH *challenge*. Binnen deze lobby heeft NET4SOCIETY de grootste rol gespeeld. Zij waren een belangrijke gesprekspartner van de Europese Commissie, hebben met Europarlementariërs en op congressen gesproken. ESF heeft voornamelijk een rol gespeeld in de open brief maar is daarna naar de achtergrond verplaatst. Als er wordt gekeken naar de documenten die ESF zelf heeft geschreven is daar geen duidelijke focus in te zien, is het enkel naar de Commissie gestuurd en refereert niemand er aan.

De andere twee organisaties, Science Europe en LERU hebben zich juist ingezet voor de integratie van SSH in alle *challenges*. Ze zijn hier allebei niet erg vroeg mee begonnen waardoor ze geen invloed meer hebben gehad op het concept wetsvoorstel dat naar het Europees Parlement en de Raad van ministers is gegaan. Ze hebben hun pijlers nog steeds wel gericht op de Europese Commissie. Dit hebben ze gedaan omdat hier de werkprogramma's worden gemaakt waar de integratie van SSH in terug zou moeten worden gevonden.

Het was echter ook een optie geweest om juist meer te lobbyen bij het Europees Parlement en de Raad van ministers. Dit heeft alleen LERU in mindere mate gedaan en individuele leden van Science Europe en LERU hebben met de Permanente Vertegenwoordiging gepraat. Wellicht dat dit een gemiste kans is geweest want bij het Europees Parlement wilden ze graag verplicht SSH betrekken in

elke *societal challenge* maar bij de Raad van ministers miste de politieke backing doordat ze niet konden uitleggen wat de meerwaarde was van SSH voor de economische groei.

In de onderstaande tabellen: *Gebruik theoretische concepten en geslaagdheid lobby* zijn de verschillende organisaties te zien in volgorde van succes. Als eerste is er NET4SOCIETY/EASH zij hebben zowel een positief resultaat behaald als een framing effect gerealiseerd. Daarna komt LERU zij hebben wel een framing effect bewerkstelligd maar hebben niet het gewenste eindresultaat voor zichzelf gerealiseerd. Als derde is er de European Science Foundation. Zij hebben hun lobbydoel behaald, er is een eigen SSH challenge maar hier hebben ze als opzichzelfstaande organisatie geen grote bijdrage aan geleverd. Ze hebben wel in de gezamenlijke lobby met NET4SOCIETY een framing effect bewerkstelligd. Als laatste is er Science Europe, deze jonge organisatie heeft niet haar gewenste lobbydoel bereikt. Ze hebben wel zich ingezet om een framing effect te bewerkstelligen maar dat is tot op heden nog niet gelukt. Ter verduidelijking is in de onderstaande tabellen de lobby's met een positief eindresultaat voor de lobbyorganisatie, schuin gedrukt.

Als er nu wordt gekeken naar de onderstaande tabel over het gebruik van theoretische concepten dan valt het op dat de organisaties die een framing effect hebben bewerkstelligd, NET4SOCIETY en LERU wel gebruik hebben gemaakt van herhaling en emoties bij het overdragen van hun boodschap en dat de minder succesvolle organisaties ESF en Science Europe dit niet hebben gedaan. Het is ook te zien dat de organisatie die daadwerkelijk succes heeft gehad, zowel qua eindresultaat als qua framing effect de andere theoretische concepten ook heeft toegepast. Wellicht dat dit een reden is waarom het LERU niet is gelukt om een succesvol eindresultaat neer te zetten. Op deze en andere conclusies zal dieper worden ingegaan in de conclusie waar een duidelijker overzicht kan worden gegeven van alle organisaties, hun gebruik van theoretische concepten en succes.

Tabel 4: Gebruik theoretische concepten SSH

	Focus	Herhaling	Gelijke boodschap elk doel	Emotie	Generiek frame	Macronarratief
<i>NET4/ EASH (open brief)</i>	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>	<i>Ja</i>
LERU	Half	Ja	Half (kern blijft gelijk)	ja	Nee	Nee
<i>ESF (consultatie)</i>	<i>Nee</i>	<i>Nee</i>	<i>Nee</i>	<i>Nee</i>	<i>Half</i>	<i>Half</i>
Science Europe	Half, in interview wel documenten niet	Nee	Half (kern blijft gelijk)	Nee	Half	Nee

Tabel 5: geslaagdheid lobby SSH

	Commissie	EP	Raad (Nederland)	Eigen idee
<i>Net4/ EASH (open brief)</i>	<i>Ja</i>	<i>Ja (zelfs rest-onderwerpen)</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>Ja, helaas niet restonderwerp</i>
LERU	Half (niet verplicht integratie)	Ja	Half (Ja, incl. oormerken)	Nog niet
<i>ESF (consultatie)</i>	<i>Nee</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>
Science Europe	Half (Niet verplicht integratie)	Ja (horizontaal, elk PC een SSH'er)	Half (Half, wel integratie niet andere aanbevelingen)	Nog niet

7. Conclusie

In dit laatste hoofdstuk wordt teruggekeken naar het gehele onderzoek en wordt antwoord gegeven op de hoofdvraag. Als eerste zal er worden gekeken op welke manier er gebruik wordt gemaakt van framing lobbystrategieën.

7.1 Framing lobbystrategieën

De eerste onderzochte strategie is focus. Uit het empirisch onderzoek is gebleken dat ongeveer de helft van de belangenorganisaties een daadwerkelijke focus had gebracht in haar lobby. Veel andere organisaties wilden wel graag gefocust zijn maar slaagden hier niet in. Ze betrokken vooral veel andere onderwerpen in hun lobbydocumenten, in tegenstelling tot de interviews. Hier konden ze vaak wel makkelijk vertellen wat het focuspunt was van de organisatie in de lobby.

De tweede te onderscheiden strategie is herhaling. Het blijkt dat de helft van de onderzochte organisaties hun boodschap herhaalt. Er waren verschillende manieren waarop organisaties dit deden. Sommige hadden lange lobbydocumenten en herhaalden een boodschap in één document, anderen gebruikte korte documenten en herhaalden juist op verschillende momenten. Organisaties die hun boodschap niet herhaalden bleken vaak geen focus te hebben in hun verhaal of hadden hun boodschap aangepast door ontwikkelingen in de tijd.

Het volgende theoretische concept dat als strategie kan worden gebruikt is een aan elk doel dezelfde boodschap verkondigen. In de praktijk blijkt dat lobbyisten niet aan elke ontvanger precies dezelfde boodschap vertellen. Ze kijken naar het achtergrond niveau en de relatie met de ontvanger alvorens ze de een boodschap formuleren. Bij het overdragen van deze boodschap zorgden respondenten er wel voor dat de kern altijd gelijk bleef. Ontvangers hadden kritiek op deze manier van werken. Zij gaven aan dat lobbyisten zich beter moesten inleven in de belangen van de ontvanger.

De vierde strategie, het inspelen op emoties wordt bij de helft van de organisaties toegepast. Men maakte gebruik van de strategie om in plaat van een technisch verhaal, een verhaal te vertellen wat meer impact heeft. Dit werd bijvoorbeeld gedaan door het verhaal neer te zetten als winst of verlies. Het was niet zichtbaar of organisaties bewust kozen voor positieve of negatieve emoties, regelmatig maakten ze van beide gebruik. Een voorbeeld is dat een organisatie een positief frame koos om andere op te roepen de lobby de steunen en negatieve frames gebruikten om de ontvangers de ernst van de situatie te laten inzien. Een aantal organisaties hielden juist ook bewust afstand van het inspelen op emoties.

De vijfde strategie is generiek frame en is daarmee het eerste type frame dat een koppeling legt met abstractere frames die al eerder zijn gebruikt. In dit onderzoek gebruikte drie organisaties bewust generieke frames en drie organisaties haalden ze soms aan. Generieke frames kwamen meestal terug door de samenwerking die organisaties aangingen. Er werd beperkt gebruik gemaakt van frames die ook in andere situaties konden worden gebruikt.

De laatste strategie is koppeling leggen met abstractere macro narratieven. In de praktijk maakten drie organisaties hier echt gebruik van. Ze deden dit op verschillende manieren. Sommige organisaties namen succesvol taalgebruik van anderen over en andere probeerden aansluiting te vinden met thema's die binnen de EU als belangrijk worden gezien. Voor slechts een aantal organisaties is het echt gelukt om hun frame een link te leggen met geïnstitutionaliseerde waarden.

7.2 Lobbysucces

Voor het tweede deel van de conclusie wordt er gekeken naar de casussen. In het hoofdstuk methodologie was bewust gekozen om een succesvolle lobby en een onsuccesvolle lobby, voor belangenbehartigers, te onderzoeken. Uit het empirisch onderzoek bleek echter dat de gekozen casussen niet voor alle onderzochte belangenorganisaties als succesvol of onsuccesvol konden worden gezien. Elke organisatie had een eigen doel voor de lobby, welke veel kon verschillen van anderen organisaties. In de deelanalyses is er daarom gekozen om de individuele organisaties met elkaar te vergelijken en te kijken welke lobbystrategieën een positieve invloed hadden op het succes. In de eindconclusie zal voor dezelfde methode worden gekozen omdat op deze manier het beste conclusies zijn te trekken uit de analyse.

Er was daarnaast nog een aanname gedaan in dit onderzoek. Dit was de aanname dat wanneer een organisatie een framing effect had gerealiseerd dat er ook een lobbysucces was behaald. In de analyse van beide casussen werd duidelijk dat dit niet altijd het geval was. Er zijn organisaties die bijna niet hebben gelobbyd, waardoor ze geen framing effect hebben behaald maar die wel blij zijn met het eindresultaat. Dit kon bijvoorbeeld omdat ze hetzelfde wilden als wat werd voorgesteld door de Europese Commissie of omdat andere organisaties zich veel hadden ingezet voor de lobby en een succes hadden behaald. Aan de andere kant zijn er ook organisaties die, bij een gedeelte van de ontvangers, een framing effect hebben gerealiseerd maar die geen succes hebben gehad bij het eindresultaat. In de volgende paragraaf zal er worden gekeken of deze organisaties op een andere manier gebruik hebben gemaakt van framing lobbystrategieën als organisaties die wel succes hebben behaald in termen van eindresultaat.

Er is daarom voor gekozen om alle organisaties samen te nemen en te kijken naar de individuele inzet en succes van de lobbyorganisatie. Op deze manier kan er worden gekeken wat organisaties die zowel framing effect hebben bewerkstelligd als lobbysucces anders hebben gedaan dan organisaties die dit niet hebben bewerkstelligd.

In de onderstaande tabel zijn de organisaties gerangschikt. Bovenaan staan de organisaties die een framing effect hebben bewerkstelligd en succes hebben gehad bij het eindresultaat en onderaan staan de organisaties die dit niet hebben gehad. Daarnaast zijn ook de belangrijkste kenmerken van organisaties opgenomen in de tabel die van invloed kunnen zijn op het succes van de lobby maar die niet één van de onafhankelijke variabelen zijn. In de discussie zal verder in worden gegaan op de andere aspecten die van invloed zijn geweest op het succes van een lobby.

Tabel 6: succes belangenorganisaties

Organisatie	Type lobby	Succes in eindresultaat	Succes in framing effect
NET4SOCIETY (EASH incl. ESF)	Gezamenlijke lobby en daarnaast veel publieke optredens	Ja, eigen SSH challenge, maar wel met rest onderwerpen	Ja, open brief is erg bekend
EARTO	Bij alle organen gelobbyd	Ja, geen Full Cost maar oplossing voor grote infrastructuren	Ja, de frames over grote infrastructuren etc. worden herhaalt
EUA	Bij alle organen gelobbyd	Nee, geen Full Cost	Ja, EP en Raad nemen duurzaamheid frame over
LERU(SSH)	Laat begonnen, gericht op EC werkprogramma's	Half, geen verplichte integratie maar wel toezeggingen	Ja, flagship proposals wordt benoemd en integratie zit in EP verslag maar bij Raad mist de

			koppeling met economische groei
ESF	Alleen gereageerd op consultatie door drie onderdelen van organisatie	Ja, eigen SSH challenge maar wel met rest onderwerpen	Nee, ESF wordt niet genoemd door ontvangers (kan komen doordat organisatie grotendeels is overgegaan in Science Europe)
LERU (Full Cost)	Voornamelijk bij EC gelobbyd	Ja, gunstige Flat Rate tarieven alleen geen behoud van Full Cost voor gebruikers	Nee, hadden zelfde mening als EC dus weinig gelobbyed
Science Europe	Laat begonnen, gericht op EC	Half, geen verplichte integratie maar wel toezeggingen	Nee, weinig door ontvangers genoemd en niet inhoudelijk
Neth-ER	Gericht op Nederlandse spelers	Nee, geen Full Cost	Nee, wordt alleen genoemd door Nederlandse ontvangers

7.3 Framing effect

Op dit moment is het duidelijk welke organisaties de meest succesvolle lobby hebben gevoerd. Het is echter nog niet duidelijk welke framing lobbystrategieën deze organisaties hebben toegepast. In de onderstaande tabel staan de organisaties daarom nogmaals in volgorde van succes gerangschikt met daarachter de toegepaste framing lobbystrategieën.

Tabel 7: framing effect

	Focus	Herhaling	Gelijke boodschap	Emotie	Generiek	Macro narratief
NET4SOCIETY (EASH)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
EARTO	Ja	Half	Half	Ja	Half	Ja
EUA	Ja	Ja	Half	Ja	Ja	Ja
LERU(SSH)	Half	Ja	Half	Ja	Nee	Nee
ESF	Nee	Nee	Nee	Nee	Half	Half
LERU (Full Cost)	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Half
Science Europe	Half	Nee	Half	Nee	Half	Nee
Neth-ER	Nee	Half	Half	Nee	Ja	Half

Er zijn twee organisaties die zowel een framing effect als een succesvol eindresultaat hebben gerealiseerd. Dit zijn NET4SOCIETY en EARTO. Er zijn daarnaast nog twee organisaties die alleen een framing effect hebben bewerkstelligd, dit zijn de EUA en LERU (SSH). Wanneer er wordt gekeken naar het gebruik van framing lobbystrategieën dan is er geen strategie die NET4SOCIETY en EARTO wel toepassen en de EUA en LERU (SSH) niet of andersom. Hieruit valt af te leiden dat er nog andere factoren een rol spelen die van invloed zijn op het succes van een organisatie die niet worden ondervangen door de framing lobbystrategieën. Op deze factoren zal verder worden ingegaan in de discussie. In de rest van deze paragraaf zal er voornamelijk worden gekeken wat het verschil is in

gebruik van framing lobbystrategieën tussen de organisaties die wel een framing effect hebben bereikt en welke niet.

Als er wordt gekeken naar de verschillen tussen de eerste vier organisaties en de tweede vier organisaties valt het op dat de eerste vier organisaties allemaal emoties hebben gebruikt van het uitdragen van hun boodschap. Wel hebben alle organisaties dit op een eigen manier gedaan, zoals in de paragraaf over framing lobbystrategieën staat beschreven.

Naast emotie zijn er nog een aantal framing lobbystrategieën waarvan het lijkt of ze een bijdrage hebben geleverd aan het behalen van een framing effect. Dit zijn focus, herhaling en koppeling met macro narratief. Hierbij valt het op dat de twee meest succesvolle organisaties NET4SOCIETY en EARTO een duidelijke focus hadden die ze regelmatig herhaalden op verschillende momenten en in korte documenten. Dit in tegenstelling tot de twee organisaties die alleen een framing effect hebben bewerkstelligd. Zij hadden langere rapporten die zij als lobbydocumenten gebruikten. Bij de manier van herhalen valt het eveneens op dat de drie meest succesvolle organisaties, NET4SOCIETY, EARTO en de EUA, regelmatig spraken op congressen en persconferenties. De ontvangende organisaties roemde ook een aantal organisaties om hun bijdrage op deze bijeenkomsten. De laatste framing lobbystrategie die de meeste succesvolle organisaties wel hebben gebruikt en de onsuccesvolle minder is koppeling aan macro narratief. Er zijn verschillende soorten geïnstitutionaliseerde culturele waarden waar men een koppeling mee kan maken. Uit de interviews met respondenten bleek dat zij het waardevol vinden als er meer een koppeling werd gelegd met maatschappelijke discussies. Zo zeiden respondenten van de Raad dat er meer een koppeling moest worden gelegd met economische groei.

De twee overgebleven strategieën, gelijke boodschap voor elk doel en generieke frames, werd minder consequent gebruikt wel of niet gebruikt door alle organisaties. Uit de interviews bleek dat ongeveer elke organisatie de kern van een boodschap gedurende de hele lobby gelijk hield. Ze pasten soms wel de boodschap aan als er iets was veranderd in de onderhandelingen. Anderen paste de boodschap aan, aan de ontvanger. Ze keken naar het kennisniveau of naar de relatie met de ontvanger. De ontvangende organisaties gaven alleen aan dat de lobbyisten nog wel meer rekening hadden kunnen houden met het perspectief van de ontvanger. Elke ontvanger heeft namelijk zijn eigen belangen en zal meer geïnteresseerd zijn in een bepaald onderdeel van het verhaal. Een voorbeeld is dat het Europees Parlement aangaf dat er te weinig werd ingegaan op het goed terechtkomen van belastinggeld, iets wat zij erg belangrijk vonden.

Over het gebruik van generieke frames is eveneens lastig een verschil te zien tussen de lobbyorganisaties. Het lijkt alsof organisaties die niet succesvol zijn geweest meer frames van anderen overnemen om hun eigen frame meer kracht bij te zetten. Het lijkt daarentegen of de succesvolle organisaties vaker een samenwerking initiëren. Meer onderzoek zal alleen nodig zijn om dit met zekerheid te kunnen zeggen.

Volgend op deze conclusie kan de hoofdvraag worden beantwoord:

Wat is zijn effectieve framing lobbystrategieën voor (semi)publieke organisaties, actief op het beleidsterrein Onderzoek van de Europese Unie?

Voor (semi)publieke organisaties, actief op het beleidsterrein onderzoek van de Europese Unie, blijkt het waardevol om een duidelijk focus aan te brengen in de lobbyboodschap en deze focus vaak te herhalen, op verschillende momenten. Er moet daarnaast nagedacht worden over hoe er kan worden ingespeeld op de emoties van ontvangers zodat er niet alleen een technische discussie wordt gehouden. Een mogelijkheid om dit te doen is om de boodschap neer te zetten als winst of verlies.

Het kan daarnaast waardevol zijn om een koppeling te maken met frames die door de ontvanger als belangrijk wordt gezien. De boodschap die wordt verteld moet namelijk goed aansluiten op de belangen van de ontvanger en hoeft daarom niet bij elke ontvanger gelijk te zijn.

Wanneer al deze verschillende strategieën worden toegepast, is er geen gegarandeerd succes. De boodschap zal namelijk altijd bij de juiste mensen ten gehore moeten worden gebracht en er zijn nog vele andere factoren van invloed op lobbysucces.

8. Discussie

Uit de conclusies van dit onderzoek kunnen enkele lessen worden geleerd. Deze lessen tonen zowel de sterke als zwakke kanten aan van het onderzoek. In dit hoofdstuk zullen de implicaties voor de theorie en de praktijk, de generaliseerbaarheid, de lessen uit het onderzoek en mogelijke vervolgonderzoeken worden besproken.

8.1 Generaliseerbaarheid

De achterliggende gedachte van dit onderzoek was om de resultaten te generaliseren voor de gehele onderzoek lobby met (semi)publieke organisaties. Uit de analyse is gebleken dat een aantal variabelen een positief effect creëerden in verschillende situaties. In deze paragraaf worden er een aantal redenen genoemd waarom er enige terughoudendheid zou moeten zijn met het generaliseren van de resultaten van dit onderzoek.

Bij de Europese Unie wordt voor bijna elk programma en beleidsterrein gelobbyd. Dit is de reden dat er bij dit onderzoek gekozen is om gericht te kijken naar de onderzoek lobby en daarbinnen naar twee Horizon 2020 casussen. Dit betekende aan de ene kant een beperking maar bood aan de andere kant de ruimte voor verdieping. Door een aantal homogene aspecten, controle variabelen, aan te houden in de casusselectie en in de selectie van onderzoeksorganisaties werden een aantal framing lobbystrategieën, onafhankelijke variabelen, extra uitgelicht. De homogene aspecten van de casussen waren de gekozen tijdsperiode, het beleidsterrein, de wetgevingsprocedure en de mate van onderhandeling. Voor de organisatiekeuze waren er eveneens overkoepelende aspecten, zo zijn alle organisaties publiek en zijn het koepelorganisaties. Bij de keuze van de casussen is er bewust gekozen voor één casus met een succesvolle en één met een niet succesvolle lobby, voor belangenorganisaties. Op deze manier kon er worden gekeken wat het verschil was in lobbystrategie en wat een positief effect genereerde. Het bleek echter dat er meer casuskenmerken waren die van invloed zijn op het succes van de daarbinnen opererende organisaties. Er zijn twee soorten kenmerken naar boven gekomen in het empirisch onderzoek die van invloed kunnen zijn op het succes van de lobbyorganisatie waar van te voren geen rekening mee is gehouden. Deze punten zijn vanuit de analyse en feedback van de respondenten geselecteerd.

Professioneel netwerk

Uit het onderzoek blijkt dat het hebben van een band met de ontvanger en het op de juiste plaats lobbyen, van invloed is op het lobby succes. Ontvangers willen een lobbyist en hun organisatie eerst leren kennen alvorens ze er naar luisteren. Het Europese speelveld is alleen erg groot waardoor niet elke organisatie een band heeft opgebouwd met elk ontvangend orgaan. Dit heeft zijn consequenties gehad, sommige organisaties bleven bij de Europese Commissie lobbyen, zelfs nadat het wetsvoorstel was uitgebracht. Op dat moment is er nog maar een kleine kans dat de Commissie aanpassingen doet en kan er beter bij het Europees Parlement of de Raad worden gelobbyd.

Politieke processen

Het tweede kenmerk dat een rol heeft gespeeld op het lobby succes van organisaties bij beide casussen is dat er veel politieke spelletjes, achter de schermen, zich afspeelden. Niet alle organisaties hadden weet van deze spelletjes en konden er ook maar lastig grip op krijgen. Een voorbeeld van een politiek spel dat achter de schermen plaats vond zijn de bezuinigingen. De respondent van het Europees Parlement vertelde dat de Europese

Commissie moet bezuinigen op personeel en dat ze daarom niet twee declaratiemodellen willen. Een ander voorbeeld van de Raad is dat er nog hele andere politieke onderhandelingen plaatsvonden parallel aan Horizon 2020 die invloed hadden op het stemgedrag van landen op Horizon 2020. Dit zijn allen politieke spelletjes waar het lastig voor lobbyorganisaties is om zicht en invloed op te houden.

Daarnaast bleek dat er een verschil zit tussen framingsucces en lobbysucces. Een organisatie kon veel hebben bereikt in termen van reframing maar niet het gewenste eindresultaat hebben behaald en andersom. Daarom is er in de conclusie de keuze gemaakt alle organisaties apart te bekijken en te kijken naar het individuele succes. Door deze verschillende redenen zal er enige terughoudendheid moeten zijn wat betreft het generaliseren van de uitkomsten omdat er niet met zekerheid kan worden gezegd of enkel het gebruik van de onafhankelijke variabelen van invloed is geweest op het eindresultaat.

Er zijn daarnaast nog een aantal andere kanttekeningen te maken bij de generaliseerbaarheid van het onderzoek. Tijdens de dataselectie is ervoor gekozen om van elke belangenorganisatie één of twee respondenten te spreken en een aantal sleuteldocumenten te analyseren. Hierdoor is niet alle beschikbare informatie verzameld. Daarnaast kan het zijn dat respondenten de onderhandelingen niet meer goed konden herinneren of anders hebben weergegeven in het interview. Respondenten gaven namelijk de lobbyinzet van hun eigen organisatie altijd op een zeer positieve wijze weer. Dit kan de waarheid zijn maar het kan ook slechts een perceptie zijn. Daarnaast kunnen respondenten sociaal wenselijke antwoorden geven of zaken rooskleuriger weergeven. Er kunnen verschillende redenen zijn waarom dit gebeurt, respondenten geloven bijvoorbeeld vaak zo in hun eigen frames dat ze geen informatie kunnen opnemen die daar niet binnen past (De bruijn et al., 2012, p. 5). Het zou ook kunnen dat een respondent naar voren is geschoven door de organisatie om mee te werken aan dit onderzoek en dat er daardoor enige druk op deze persoon kwam te liggen. In het zoeken naar respondenten is het namelijk een keer voorgekomen dat de vraag om een interview drie keer werd doorgestuurd naar iemand anders. Dit, op zichzelf, bevestigt nog niet de bovenstaande uitspraak maar zet wel vraagtekens bij de positieve weergave van de situatie. Alle organisaties, op de European Science Foundation na, zijn op dit moment nog erg actief in de Europese lobbywereld. Het kan zijn dat deze organisaties daardoor graag een bepaald beeld van hun organisatie willen uitdragen of beschermen. Om al deze redenen kan het zijn dat er bepaalde informatie is gemist, achtergehouden of niet naar waarheid is verteld. Hierdoor is de uiteindelijk analyse misschien onjuist en gebaseerd op te weinig feiten.

Een mogelijke manier om in de toekomst een deel van deze beperkingen voor generalisatie te ondervangen zou zijn om, naast een x aantal interviews, een enquête naar alle betrokkenen te sturen. Hierdoor wordt een breder beeld verkregen van de situatie en zullen respondenten, door het gevoel van anonimiteit, waarschijnlijk minder sociaal wenselijke antwoorden geven.

8.2 Implicaties praktijk

Door de wijze waarop de hoofdvraag is geformuleerd is de conclusie van vrij praktische aard en kan het de betrokkenen inzicht geven in hoe er is gehandeld en welk effect dit heeft gehad. Hierdoor kunnen ze reflecteren op het handelen van zichzelf of anderen en lessen trekken voor de toekomst.

Dit onderzoek bood lobbyisten en belobbyden de kans om stil te staan bij de dagelijkse praktijk. Hierdoor kunnen respondenten gaan nadenken over het effect van hun boodschap en dan met name

de manier waarop deze is overgebracht. Tijdens de interviews werd soms opgemerkt dat wanneer aan het einde, van het interview, iets specifiekere vragen werden gesteld over het gebruik van bepaalde variabelen dat dit mensen aan het denken zette. Er was daarbij een duidelijk verschil te zien tussen respondenten die al uitgebreid nadachten over hoe ze een boodschap konden overbrengen en anderen. De SSH respondenten van LERU speelden bijvoorbeeld heel bewust in gevoelens van ontvangers door over ziektes te praten. Ze konden de ontvangers helemaal zien oplichten als ze spraken over de inzet die ze leverden om kinderen met dyslexie te helpen. Dit deden ze omdat ze zelf veel hadden geleerd van framing van ruimtevaartorganisaties. Ze vonden het zo bijzonder hoe NASA met totaal irrelevante informatie voor de meeste mensen, zo veel in het nieuws kon komen. Aan de andere kant zou je ook kanttekeningen kunnen plaatsen bij deze manier van werken. Is het niet misleidend om te spreken over zielige kinderen wanneer er wordt onderhandeld over miljarden. Elke lobbyist zal bij het uitdragen van zijn of haar verhaal hier een keuze in moeten maken.

Wanneer er meer met een helicopterview wordt gekeken naar de lobbyinzet van organisaties viel het op dat men in interviews kort en krachtig konden uitleggen wat ze wilden. Dit was in tegenstelling tot veel documenten, waar tientallen pagina's werden besteed aan één deelonderwerp. Dit zorgt niet alleen voor een verminderde leesbaarheid maar haalde ook de kracht uit het verhaal. Het kan komen dat er een verschil zit in de gesproken boodschap als in de geschreven omdat documenten door meerdere mensen worden opgesteld die allen hun eigen sausje eraan toe willen voegen. Belangenorganisaties zouden hier nog een keer goed over na kunnen denken of er ook andere mogelijkheden zijn om lobbydocumenten vorm te geven.

Er zijn aan de hand van dit onderzoek een aantal aanbevelingen geformuleerd maar de belangrijkste aanbeveling is dat men bewust een frame moet vormen en deze consequent moet uitdragen. Bij het vormen van dit frame is het raadzaam om te kijken naar de omgeving, je netwerk en politieke processen. Lobbyen is niet één keer een persbericht schrijven met je mening maar continu, op verschillende momenten de boodschap ter oren brengen aan ontvangers. De precieze invulling, of men wel of niet een link legt met abstractere frames of met emoties blijft altijd een eigen keuze.

8.3 Implicaties theorie

De zes framing lobbystrategieën waren afkomstig uit verschillende onderzoek disciplines. Dit onderzoek heeft daarom bruggetjes geslagen tussen de verschillende onderzoekdisciplines waar framing wordt behandeld en heeft een bijdrage geleverd aan de literatuur over lobbyen.

Aan het begin van het onderzoek werd aangehaald dat Baumgartner (2007) stelde dat er te weinig informatie bekend is over de bijdrage van framing aan lobbysucces (p. 487). Er zou meer en uitgebreider onderzoek nodig zijn om te kijken wat de daadwerkelijke bijdrage is. Dit onderzoek doet een poging om hier een bijdrage aan te leveren in termen van conclusies en methodologie. Er kunnen nog verbeteringen worden gedaan aan de methodiek om in de toekomst nog meer te weten maar een eerste stap is gezet. Het is duidelijk dat framing daadwerkelijk een bijdrage kan leveren aan lobbysucces maar dat dit niet een direct verband heeft. Wanneer een lobbyist succesvol framing toepast zal er eerst een framing effect plaatsvinden bij de ontvanger. Of dit framing effect leidt tot reframing van de gehele discussie en lobbysucces is echter nog van vele andere actoren en factoren afhankelijk. Verder onderzoek zal nodig zijn om precies te ontdekken wat alle aspecten zijn die van invloed zijn op framing effect en lobbysucces.

Dit onderzoek poogt de literatuur waaruit de onafhankelijke variabelen zijn gehaald te verrijken. Voor de variabele 'aan elke ontvanger moet je dezelfde boodschap vertellen' bleek dat het aan de ene kant waardevol is om altijd dezelfde kernboodschap te hebben maar dat een bepaald nuanceverschil een waardevolle impact kan hebben op de ontvanger. Uit het empirisch onderzoek kwam namelijk naar voren dat respondenten inderdaad elkaars position papers lezen en gebruiken, maar dat het tevens slim was om te kijken wat de ontvanger belangrijk vond. Hierdoor is het wellicht slim om een ander accent te geven aan de kernboodschap bij de Europese Commissie dan bij de Raad van ministers. Elke ontvanger heeft zijn of haar eigen belangen waar rekening mee moet worden gehouden. Hierdoor reageert iedereen op zijn of haar eigen manier op de lobbyboodschap. Verder onderzoek kan worden gedaan naar waar de grens ligt tussen nuanceverschillen die een positief effect hebben en daadwerkelijke verschillen waardoor lobbyisten als ongelooftwaardig worden beschouwd.

De onderzochte literatuur geeft aan dat het waardevol is om op emoties in te spelen tijdens het lobbyen. Het empirisch onderzoek ondersteunt deze uitspraak. Specifiek werd er in de literatuur gezegd dat een boodschap meer effect zou hebben als het als verlies in plaats van als winst wordt neergezet. Als men de boodschap als verlies zou presenteren, zijn mensen eerder geneigd zich in te zetten voor het behoud van datgene. Uit dit onderzoek bleek echter dat het niet uitmaakte of men de boodschap als winst of verlies formuleerde. Beide methodes werden gebruikt en gaven het gewenste effect. Hier moet wel aan worden toegevoegd dat een boodschap van verlies nooit op zichzelf stond. Binnen de Europese lobby heerste volgens de respondenten namelijk een cultuur dat je de Commissie complimenteert met het goede voorstel en dat je laat zien welke positieve bijdrage jij als organisatie levert. Nadat dit positieve kader is gezet wordt er toegelicht wat er niet goed is aan het voorstel en wat men zou missen als dit niet wordt veranderd. Verder onderzoek zou wel nodig zijn om te kijken of dit altijd het geval is of dat dit specifiek voor de Europese lobbywereld geldt.

In de empirie is er gekeken of men koppelingen legt met macro narratieven om een standpunt beter over te laten komen. In sommige gevallen bleek dat respondenten deze strategie gingen toepassen maar niet elk narratief had een even grote impact op de ontvangers. Het bleek niet alleen zaak te zijn om een narratief te benoemen met een geïnstitutionaliseerde culturele waarde maar dat het tevens aansloot op de belangen van de ontvanger. Net als dat je niet aan elke doel dezelfde boodschap moet vertellen heeft elk doel zijn eigen narratieven waar positief op wordt gereageerd. Dit sluit aan op de politieke wetenschappen-literatuur waarin wordt aangehaald dat men niet het taalgebruik van de tegenpartij moet overnemen als men niet hetzelfde wil als de tegenpartij. Dit was wel terug te zien in het onderzoek. Zo namen vele Full Cost-actoren het simplificatie frame van de Europese Commissie over terwijl ze in de ogen van de Europese Commissie niet voor simplificatie waren. Het kan zijn dat ontvangers niet onthouden wat deze actoren precies willen en dat alleen het frame van simplificatie is bijgebleven. Dit kunnen ze dan koppelen aan wat de Europese Commissie eerder heeft gezegd en lijkt het ineens of alle actoren voor de simplificatie ideeën van de Europese Commissie zijn.

8.4 Lessen en vervolgonderzoek

Uit de verschillende punten die hierboven zijn behandeld, zijn al een aantal lessen naar boven gekomen die men zou kunnen meenemen wanneer dit onderzoek nog een keer zou worden uitgevoerd. Daarnaast heeft dit onderzoek een aantal tekortkomingen waardoor er in de toekomst verschillende vervolgonderzoeken zouden kunnen plaatsvinden.

De eerste les die hierboven al is genoemd, is de hoeveelheid mensen waarmee is gesproken. Helaas is er van elke organisatie maar met één iemand (en één keer twee) gesproken en voor informatie van het Europees Parlement over SSH zelfs met niemand. Wanneer dit onderzoek nog een keer zou worden gedaan zou het een positief effect hebben op de betrouwbaarheid wanneer er met meerdere respondenten zou worden gesproken. Om de haalbaarheid van dat onderzoek nog verder te verhogen zouden enquêtes kunnen worden gebruikt, wat eveneens de generaliseerbaarheid van het onderzoek verhoogt.

Een tweede les kan worden getrokken uit het feit dat het niet zeker is of alle respondenten de gehele waarheid hebben verteld. Om in de toekomst dit te kunnen ondervangen zouden er observaties kunnen plaatsvinden ten tijden van het lobbyen. Op deze manier kan de onderzoeker zien en horen wat de lobbyist zegt en hoe de ontvanger hierop reageert. Het nadeel van deze methode is echter dat het erg lastig te realiseren is. Men is namelijk waarschijnlijk niet altijd bereid om lobbygesprekken open te stellen voor observatie. Er zitten natuurlijk ook een aantal voordelen aan de methodiek die in dit onderzoek is toegepast. De beide casussen waren, wat betreft de onderhandelingen voor de wet, afgerond. Hierdoor konden respondenten makkelijker openlijk spreken. Het is een optie om bij toekomstige studies te kijken of er mogelijkheden zijn om te gesprekken te filmen en pas na het afronden van de casus de analyse van de gesprekken openbaar te maken.

De derde les uit dit onderzoek kan worden getrokken is dat het belangrijk is om een duidelijke afbakening te maken in termen van de casussen en de daarbinnen onderzochte organisaties. Binnen dit onderzoek bleek het al dat er een verschil zit tussen de lobby op een thematisch onderwerp als SSH en een overkoepelend onderwerp als Full Cost. Er zijn een hele andere soort organisaties actief op beide onderwerpen. SSH was een erg specifiek onderwerp waar voornamelijk veel onderzoekers bij betrokken waren. Zij hadden denk ik soms minder tijd en kende minder mensen in de Europese lobby. Hierdoor zijn ze soms te laat begonnen met lobbyen en hebben ze niet bij alle wetgevende organen gelobbyd. De inrichting van de declaratiemodellen was een onderwerp dat voor alle actoren binnen de lobby interessant was en waar “echte” lobbyisten op zaten. Zij kenden meer mensen bij alle wetgevende organen en zijn op tijd begonnen met lobbyen. Hierdoor is het niet altijd een eerlijke vergelijking tussen de verschillende resultaten van de lobbyorganisaties. Wanneer opnieuw dit onderzoek zou worden gedaan zou er nog beter kunnen worden gekeken naar de verschillen tussen de casussen en de invloed hiervan.

De vierde les heeft erg veel overeenkomsten met de derde les. Hier gaat het namelijk over de verschillen tussen de onafhankelijke variabelen. Bij de analyse van het empirisch onderzoek bleek dat het niet altijd handig was dat sommige variabelen veel overeenkomstigheden hadden en dat ze op zich op een ander niveau bevonden. De eerste vier variabelen, focus, herhaling, gelijke boodschap voor elk doel en emotie keken op ander niveau naar de gebruikte frames als dat de laatste twee variabelen deden. Hierdoor kwamen er regelmatig zaken terug omdat frame zowel kan worden herhaalt als dat het een koppeling legt met een abstracter frame. Wellicht dat hier in vervolgonderzoeken nog meer rekening mee kan worden gehouden zodat het een positief effect heeft op de leesbaarheid van het onderzoek en zodat de verschillende variabelen beter vergeleken kunnen worden.

Aan de hand van de resultaten van dit onderzoek zijn er vele vervolgonderzoeken mogelijk. Zo zou het interessant zijn om te kijken naar andere Europese beleidsterreinen. Op die manier kan er worden gekeken of in andere beleidsterreinen dezelfde patronen te herkennen zijn als bij dit onderzoek. Met dit onderzoek is er namelijk bewust gekozen voor het beleidsterrein onderzoek omdat hier minder grote tegenstellingen zijn en omdat Europa gedeelde verantwoordelijkheid heeft. Wanneer er ook onderzoek zou worden gedaan binnen andere beleidsterreinen kan er worden gekeken of deze factoren daadwerkelijk een invloed hebben op hoe er wordt gelobbyd door (semi)publieke organisaties.

Een ander vervolgonderzoek kan zijn om te kijken of private organisaties op dezelfde manier de strategieën toepassen als dat (semi)publieke organisaties dit doen. Er zijn namelijk ook bedrijven die invloed hebben gehad op Horizon 2020. Daarnaast zijn er nog andere onderzoeken mogelijk waar de casussen worden vergeleken in verschillende landen. In Nederland wordt er namelijk veel gesproken over het Calimero-effect maar dit is geen veelvoorkomend begrip buiten Nederland. In vervolgonderzoeken zou men er voor kunnen kiezen om andere controle variabelen te nemen of andere onafhankelijke variabelen. Zoals in de bovenstaande vierde les was genoemd bevonden niet alle variabelen zich op hetzelfde niveau. Er kan opnieuw naar de literatuur worden gekeken om de variabelen, waar nodig, bij te schaven zodat er opnieuw naar deze of andere casussen kan worden gekeken.

9. Bronnenlijst

Interviews:

European Association of Research and Technology Organisations (EARTO) (2014)

European University association (EUA) (2014)

Netherlands House of Education and Research (Neth-ER) (2014)

NET4SOCIETY (2014)

League of European Research Universities Full Cost (LERU) (2014)

League of European Research Universities SSH (LERU) (2014 a)

League of European Research Universities SSH (LERU) (2014 b)

Science Europe (2014)

Kantoor Mr. Ehler (2014)

Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging (PV) (2014)

Europese Commissie Full Cost (2014)

Europese Commissie SSH (2014)

Literatuurlijst:

Baumgartner, F. (2007). EU lobbying: A view from the US. *Journal of European Public Policy*, 14(3).

Browne, W.P. (1990). Organized Interests and Their Issue Niches: A Search for Pluralism in a Policy Domain, *Journal of Politics*, 52.

BrusselNieuws (2012) *5.500 lobbyorganisaties register blijft promopraatje*. Geraadpleegd via: <http://www.brusselnieuws.be/nl/nieuws/5500-lobbyorganisaties-register-blijft-promopraatje> (12-3-2014).

Business dictionary (n.d.). *Full cost*. Geraadpleegd via <http://www.businessdictionary.com/definition/full-cost.html> (18-6-2014).

Carvalho, G. (2012, 20 september). *Q&A Session with LERU*. Geraadpleegd via <http://www.gracacarlovalho.eu/en/QA-Session-with-LERU-a4880,z96.htm> (10-10-2014).

Chong, D., Druckman, N. (2007). Framing Theory, *The Annual Review of Political Science*, 10.

Council of the European Union (2012, 6 december). *Proposal for a Council decision establishing the Specific Programme implementing Horizon 2020 - The Framework Programme for Research and Innovation (2014-2020)*. Geraadpleegd via <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?!=EN&f=ST%2017029%202012%20INIT> (10-10-2014).

Council of the European Union (2013, 3 december). Council adopts "Horizon 2020": the EU's research and innovation programme for 2014-2020. Geraadpleegd via http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/intm/139875.pdf (15-10-2014).

Council of the European Union (n.d.). *EU Multiannual financial framework (MFF) negotiations*, Glossary. Geraadpleegd via <http://www.consilium.europa.eu/special-reports/mff/glossary> (18-6-2014).

Cyprus presidency of the Council of the European Union (2012, 10 oktober) *Press Release – Research Ministers reach ‘partial general approach’ on two regulations for the Horizon 2020 programme*. Geraadpleegd via <http://www.cy2012.eu/index.php/en/news-categories/areas/competitiveness/press-release-research-ministers-reach-partial-general-approach-on-two-regulations-for-the-horizon-2> (18-6-2014).

Daviter, F. (2007). policy framing in the European Union. *Journal of European Public Policy*, 14 (4).

De Bruijn, H., Schillemans, T., van der Steen, M. (2012). Framing framing. Betekenisgeving en besluitvorming over beleid. *Bestuurskunde*, 4.

Druckman, J.N., Nelson, K.R. (2003). Framing and deliberation. *The American Journal Political Science* 47:728 (44).

Druckman, J.N., Jacobs L.R., Ostermeier E. (2004). Candidate strategies to prime issues and image. *Journal of Politics*, 66(4).

Dür, A. (2005). *How to assess power and influence?*. Paper gepresenteerd tijdens the CONNEX research group 4 Civil society and interest representation in EU-governance, Leiden.

EARTO (2011). *EARTO Position on the Next Generation of European Union Research and Innovation Programmes*. Geraadpleegd via http://www.earto.eu/fileadmin/content/03_Publications/EARTO_Response_Innovation_Union_Final_01.pdf (2-9-2014).

EARTO (2013, 6 mei). *Press Statement: Horizon 2020 Needs Full RTO Participation To participate Full RTOs Need Full-Cost Reimbursement*. Geraadpleegd via: http://www.earto.eu/fileadmin/content/Website/Horizon_2020_Needs_Full_RTO_Participation.pdf (2-9-2014).

EARTO (n.d.). *About EARTO*. Geraadpleegd via: <http://www.earto.eu/about-earto.html> (27-8-2014).

EASH (n.d.). Europe needs a large Social Sciences and Humanities – centered research programme to tackle its “Grand Societal Challenges”!. Geraadpleegd via <http://www.eash.eu/openletter2011/> (10-10-2014).

EASH (2011). Making research work: SSH challenges for the EU framework Programme Horizon 2020 and beyond. Geraadpleegd via http://www.eash.eu/openletter2011/docs/OpenLetter_final_layout.pdf (10-10-2014).

Edwards III, G.C., Wood, B.D. (1999). The President, Congress and the media. *The American Political Science Review* 93:327 (44).

EUA (2008). *EUA Experts Conference: Universities urged to identify the full costs of their activities*. Geraadpleegd via: http://www.eua.be/News/08-02-07/EUA_Experts_Conference_Universities_urged_to_identify_the_full_costs_of_their_activities.aspx (27-8-2014).

EUA (2011). *EUA Position on the EC “Green Paper” on a Common Strategic Framework for EU Research and Innovation Funding*. Geraadpleegd via: http://www.eua.be/Libraries/Policy_Positions/EUA_Position_on_EC_Green_Paper_web.sflb.ashx (2-9-2014).

EUA (2013 a). *Financially Sustainable Universities*. Geraadpleegd via: http://www.eua.be/libraries/publications_homepage_list/full_costing_progress_and_practice_web.sflb.ashx (2-9-2014).

EUA (2013 b). *Horizon 2020 update: EUA gives further support to European Parliament’s position on Cost Model*. Geraadpleegd via: http://www.eua.be/News/13-06-03/Horizon_2020_update_EUA_gives_further_support_to_European_Parliament_s_position_on_Cost_Model.aspx (27-8-14).

EUA (n.d. a). *Work and policy areas*. Geraadpleegd via <http://www.eua.be/eua-work-and-policy-area.aspx> (27-8-2014).

EUA (n.d. b). *EUA Input to the Debate on the Rules for Participation in Horizon 2020*. Geraadpleegd via http://www.eua.be/libraries/policy_positions/eua_input_to_the_debate_on_the_rules_for_participation_in_horizon_2020.sflb.ashx (27-8-2014).

European Research Area and in Horizon 2020. Geraadpleegd via http://www.leru.org/files/general/LERU_SSH_Note_vandenDoel_2013_final.pdf (10-10-2014).

ESF (2011). *EuroHORCs and ESF response to the EC Green Paper: From Challenges to opportunities: Towards a Common Strategic Framework for EU Research and Innovation Funding*. European Science Foundation.

ESF SCH (2011). *Response to Green Paper "From Challenges to Opportunities: Towards a Common Strategic Framework for EU Research and Innovation Funding*. European Science Foundation, Standing committee for the humanities.

ESF SCSS (2011). *Missing in action*. European Science Foundation, Standing committee for the social sciences.

Europees Parlement (2012, 20 december). *Report on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council establishing Horizon 2020 - The Framework Programme for Research and Innovation*. Geraadpleegd via <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A7-2012-0427&language=EN> (10-10-2014).

Europees Parlement (2014). Industrie, onderzoek en energie. Geraadpleegd via <http://www.europarl.europa.eu/committees/nl/itre/home.html> (15-10-2014).

Europees Parlement (n.d.). *Wetgevende bevoegdheden*. Geraadpleegd via <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/nl/0081f4b3c7/Wetgevingsprocedures-in-detail.html> (10-10-2014).

Europese Commissie (2006). *Citizens and governance in a knowledge-based society*. Geraadpleegd via http://ec.europa.eu/research/fp6/index_en.cfm?p=7 (18-6-2014).

Europese Commissie (2007). Het zevende kaderprogramma (FP7). Brussel: Communicatie-eenheid. Geraadpleegd via: http://ec.europa.eu/research/fp7/pdf/fp7-brochure_nl.pdf (16-5-2014).

Europese Commissie (2008). *Verdrag van de werking van de Europese Unie*. Brussel: Communicatie-eenheid. Geraadpleegd via <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0047:0199:nl:PDF> (27-1-14).

Europese Commissie (2011, 30 november). *Horizon 2020: de Commissie wil 80 miljard euro investeren in onderzoek en innovatie om groei en werkgelegenheid te stimuleren*. Geraadpleegd via http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-1475_nl.htm (18-6-2014).

Europese Commissie (2011). *Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL laying down the rules for the participation and dissemination in 'Horizon 2020 – the Framework Programme for Research and Innovation (2014-2020)'*. Geraadpleegd via http://ec.europa.eu/research/horizon2020/pdf/proposals/com%282011%29_810_final.pdf#view=fit&page=e=none (17-3-2014).

Europese Commissie (2012, 8 februari). *A Simplification Agenda for the MFF 2014-2020*. Brussel: Communicatie-eenheid. Geraadpleegd via <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0042:FIN:EN:PDF> (3-9-2014).

Europese Commissie (2014 a). *Europa 2020 in een notendop*. Geraadpleegd via http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/index_nl.htm (18-6-2014).

Europese Commissie (2014 b). *Innovation Union*. Geraadpleegd via http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm (18-6-2014).

Europese Commissie (n.d.). *Europe in a changing world - Inclusive, innovative and reflective societies*. Geraadpleegd via <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/europe-changing-world-inclusive-innovative-and-reflective-societies> (10-10-2014).

Fletcher, J.L., (2007). Clearing the air: the contribution of frame analysis to understanding climate policy in the United States. *Environmental Politics*, 18 (5).

Gamson, W.A. (1992). *Talking Politics*. New York: Cambridge University Press.

Horizon 2020 projects (2013, 4 juni). *EARTO: "false solution to a real problem"*. Geraadpleegd via <http://horizon2020projects.com/policy-research/earto-false-solution-to-a-real-problem/> (10-10-2014).

Europa Nu (n.d. a). *Kaderprogramma's voor onderzoek en technologische ontwikkeling in Europa*. Europa Nu. Geraadpleegd via http://www.europa-nu.nl/id/vh75qg9trvzs/kaderprogramma_s_voor_onderzoek_en (18-6-2014).

Europa Nu (n.d. b). *Raad van Europese Unie*. Europa Nu. Geraadpleegd via http://www.europa-nu.nl/id/vg9hk8zrn2qz/raad_van_de_europese_unie (18-6-2014).

Hull, C. (2013, 28 mei). *Flat Rate for the many who want it, Full Cost for the few who need it*. LinkedIn. Geraadpleegd via <https://www.linkedin.com/groups/FLAT-RATE-MANY-WHO-WANT-4270510.S.245390133> (10-10-2014).

Gamson, W.A., Modigliani, A. (1987). The changing culture of affirmative action. *Research in Political Sociology*, 3.

Jacoby, W.G. (2000). Issue framing and public opinion on government spending. *The American Journal of Political Science*, 44.

Kollman, K. (1998). *Outside Lobbying: Public Opinion and Interest Group Strategies*. Princeton: Princeton University Press.

Lakoff, G. (2010). Why it Matters How We Frame the Environment. *Environmental Communication: A Journal of Nature and Culture*, 4 (1)

LERU (2010, mei). *Towards and effective 8th Framework Programme for Research*. Geraadpleegd via <http://ec.europa.eu/research/csfr/pdf/contributions/prior/leru.pdf> (3-9-2014).

LERU (2012, juni). Social Sciences and Humanities: Essential Fields for European research and in

Horizon 2020. Geraadpleegd via http://www.leru.org/files/publications/LERU_AP_11_SSH_Essential_fields.pdf (10-10-2014).

LERU (2013, december). LERU proposes a roadmap to improve the position of SSH-research in the

LERU (n.d. a). *About LERU*. Geraadpleegd via: <http://www.leru.org/index.php/public/about-leru/> (27-8-2014).

LERU (n.d. b). *Response of the League of European Research Universities to the proposed draft amendments to the Rules of Participation for Horizon 2020*. Geraadpleegd via: http://www.leru.org/files/general/LERU%20response%20to%20amendment%20proposals%20on%20the%20ROP%20for%20Horizon2020_final.pdf (27-8-2014).

Mahoney, C. (2007). *Lobbying Succes in the United States and the European Union*, Cambridge University Press, 27 (1).

McCarthy, J.D. and Zald, M.N. (1978). Resource Mobilisation and Social Movements: A Partial Theory. *American Journal of Sociology*, 82, 1212-41.

Milbrath, L. (1963). *The Washington lobbyist*. Northwestern: Chicago.

- Neth-ER (2012). *ITRE in the run up to Horizon 2020*. Geraadpleegd via <http://www.neth-er.eu/nl/nieuws/itre-run-horizon-2020> (18-6-2014).
- Neth-ER (2013 a). *Horizon 2020: it's a done deal*. Geraadpleegd via <http://www.neth-er.eu/nl/nieuws/Horizon-2020-it%E2%80%99s-done-deal> (16-2-2014).
- Neth-ER (2013 b). *Akkoord over EU begroting 2014-2020*. Geraadpleegd via <http://www.neth-er.eu/nl/nieuws/Akkoord-EU-begroting-2014-2020> (5-11-2014).
- Neth-ER (n.d. b). *Europese onderzoeksruimte*. Geraadpleegd via <http://www.neth-er.eu/nl/dossiers/onderzoek-en-innovatie/era> (10-10-2014).
- Neth-ER (n.d. a). *Over Neth-ER*. Geraadpleegd via: <http://neth-er.eu/nl/Over-Neth-ER> (27-8-2014).
- NET4SOCIETY (2011). *NET4SOCIETY on the Common Strategic Framework for Future Research and Innovation Funding*. Geraadpleegd via http://www.net4society.eu/_media/net4society-position-paper-on-the-common-strategic-framework-for-future-research-and-innovation-funding.pdf (10-10-2014).
- NET4SOCIETY (2011). *SSH Experiences with FP7 – a Commentary*. Geraadpleegd via ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/ssh/docs/net4society-fp7-commentary_en.pdf (10-10-2014).
- Permanente Vertegenwoordiging (n.d.). *Permanente Vertegenwoordiging*. Geraadpleegd via <http://www.europarl.europa.eu/committees/nl/itre/home.html> (15-10-2014).
- Pieper, R. (2001). *Mobimiles*. KPN. Geraadpleegd via http://home.kpn.nl/alchemilab/mobimiles/Mobimiles_RoelPieper_10april2001.pdf (14-10-2014).
- Price, V. (2000). *Citizen deliberation and resistance to framing effects*. Gepresenteerd tijdens the Annual meeting of the American Association of Public Opinion Res., Portland.
- Rabesandratana, T. (2012, 19 juni). *MEPs disagree on Horizon 2020 challenge split*. ResearchResearch Geraadpleegd via [http://www.researchresearch.com/index.php?option=com_news&template=rr_2col&view=article&articleId=1201005\(10-10-2014\)](http://www.researchresearch.com/index.php?option=com_news&template=rr_2col&view=article&articleId=1201005(10-10-2014)).
- Rabin, M.(1998). *Psychology and Economics*. *The Journal of Economic literature*, 36(1).
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) (2013). *Horizon 2020*. Geraadpleegd via <http://www.rvo.nl/sites/default/files/2013/11/1.%20Het%20nieuwe%20Horizon%202020%20funding%20model.pdf> (18-6-2014).
- Rijksoverheid (n.d.). *Nederland en de Europese Unie*. Geraadpleegd via <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/europese-unie/nederland-en-de-europese-unie> (27-1-14).
- Riker, W.H. (1996). *The Strategy of Rhetoric: Campaigning for the American Constitution*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Samenvattingen van de EU-wetgeving (2003). *Innovatie en strategie van Lissabon*. Geraadpleegd via http://europa.eu/legislation_summaries/other/n26021_nl.htm (18-6-2014).
- Samenvattingen van de EU-wetgeving (2005). *De buitengewone Europese Raad van Lissabon (maart 2000): naar het Europa van de innovatie en de kennis*. Geraadpleegd via http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/general_framework/c10241_nl.htm (18-6-2014).
- Science Europe (2012, december). *Science Europe Position Statement. Horizon 2020: Excellence Counts*. Geraadpleegd via

http://www.scienceeurope.org/uploads/PublicDocumentsAndSpeeches/SE_H2020_Excelsence_Counts_FIN.pdf (10-10-2014).

Science Europe (2013, januari). *Science Europe Position Statement. Embedding Social Sciences and Humanities in the Horizon 2020 Societal Challenges*. Geraadpleegd via http://www.scienceeurope.org/uploads/PublicDocumentsAndSpeeches/SE_SSH_Pos_Statement_Jan.2013.pdf (10-10-2014).

Science Europe (n.d.). *About us*. Geraadpleegd via <http://www.scienceeurope.org/about-us/about-us-full/> (18-6-2014).

Science Guide (2013). *Researchers: boost lobby or go bust*. Geraadpleegd via <http://www.scienceguide.nl/201301/researchers-boost-lobby-or-go-bust.aspx> (5-11-2014).

Scheufele (1999). Framing as a theory of media effects. *Journal of communication*. Winter.
Sterckx, D., Ryckbost, I., Delva, T., van Bossuyt, A., Vermeersch, A. (2010). *Zo werkt Europa*. Uitgeverij UGA.

Slothuus, R., de Vrees, C.H. (2010). Political Parties, Motivated Reasoning, and Issue Framing Effects. *The Journal of Politics*, 72 (3).

The Community Research and Development Information Service (Cordis) (1999). *TSER*. Geraadpleegd via <http://cordis.europa.eu/tser/home.html> (18-6-2014).

The Community Research and Development Information Service (Cordis)(n.d.) *Socio-economic Research Guided Tour*. Geraadpleegd via <http://cordis.europa.eu/improving/socio-economic/coordination.htm> (18-6-2014).

Tkmst (2014). *LSVB wil basisbeurs behouden*. Geraadpleegd via <http://www.tkmst.nl/home/artikel/63675/lsvb-wil-basisbeurs-behouden.html> (5-11-2014).

Tuchman, G. (1978). *Making News: A study in the construction of reality*. New York: Free.

University of Oxford (2014). *Introduction and background to FEC*. Geraadpleegd via <http://www.admin.ox.ac.uk/researchsupport/costing/intro/> (18-6-2014).

Van Schendelen, M.P.C.M. (1993). *Nederlandse lobby's in Europa*. Den Haag: Sdu Uitgeverij Koninginnegracht.

Vlaamse parlement (2012). *Zevende kaderprogramma historiek van de kaderprogramma's*. Geraadpleegd via http://www.vlaamsparlement.be/vp/informatie/diensteuropa/beleidsdomein/ondernemingen/fp7/historiek_f p7.html (18-6-2014).

Volkskrant (2014). *Eindelijk Europees geld voor onderzoek maar het vergt nogal wat polderwerk*. Geraadpleegd via <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/6185/SciencePalooza/article/detail/3605254/2014/02/28/Eindelijk-Europees-geld-voor-onderzoek-maar-het-vergt-nogal-wat-polderwerk.dhtml> (1-3-2014).

Voetbalzone (2014). *KNVB krijgt boze brief: 'Maar we willen geen Calimero-gedrag vertonen'*. Geraadpleegd via <http://www.voetbalzone.nl/doc.asp?uid=228733> (5-11-2014).

Walsh, K.C. (2003). *Talking About Politics: Informal Groups and Social Identity in American Life*. Chicago: University Chicago Press.

Zeigler, H., Baer, M. (1969). *lobbying: interaction and influence in American state legislatures*. Wadsworth: Belmont.

Bijlage 1 Nederlandse interview vragenlijst

Beste ... Ik wil u aller eerst van harte bedanken voor u deelname aan dit interview en daarmee mijn onderzoek. Ik zal mezelf nog even voorstellen en mijn onderzoek toelichten, ik ben Marleen Dijkhoff, een masterstudent van de opleiding Bestuur- en organisatiewetenschappen aan de Universiteit Utrecht. Ik doe onderzoek naar het effect van framing op lobbysucces. Framing is, simpel gezegd, het proces van het plaatsen van informatie in een kader waardoor er een bepaalde interpretatie aan wordt gegeven. Om te kunnen onderzoeken wat het effect is van dit proces, bij lobbyen, ben ik nu aan het kijken hoe mensen en organisaties hun boodschap formuleren.

Om dit te kunnen onderzoeken heb ik twee casestudies gekozen. Deze casestudies vallen allebei binnen het onderzoeksprogramma Horizon 2020, het zijn:

- Rules for participation: Full Cost optie en/of Flat rate optie
- Sociale wetenschappen en geesteswetenschappen (oftwel SSH): een eigen programmalijn versus een geïntegreerde programmalijn.

Ik kijk binnen deze casussen met name naar de periode van het einde van KP7 toen de eerste geluiden over een nieuw kaderprogramma opkwamen, zo rond de consultatie van de Europese Commissie in 2010, tot het einde van de triloogonderhandelingen in juni 2013. Hierna is er namelijk, op het budget na, niet veel meer veranderd aan het kaderprogramma Horizon 2020.

Dan nog wat praktische zaken, het interview zal ongeveer .. minuten duren en omdat het voor mijn scriptie is zou ik ook aan u willen vragen of het interview mag opnemen, vindt u dat goed?

[Zo ja,]

Heel erg bedankt, heeft u vooraf nog vragen?

Dan zou ik graag als eerste willen vragen, kunt u alstublieft vertellen wat uw functie was binnen de organisatie waarvoor u een rol heeft gespeeld in de onderhandelingen van horizon 2020?

Wat was de boodschap van uw organisatie in deze lobby?

Hoe heeft uw organisatie een rol speelt binnen de onderhandelingen van Horizon 2020

Wat was het doel van uw organisatie met deze lobby?

Is dit doel volgens u behaald?

Hoe is uw boodschap tot stand gekomen?

Wat waren de overwegingen die uw organisatie heeft gemaakt bij het maken van de boodschap?

Hoe hebben jullie deze boodschap overgebracht, aan wie, op welke manier, hoe vaak ?

Is hetzelfde frame, zeg maar boodschap, vaker terug te vinden op verschillende momenten en in documenten en gesprekken etc. ?

Past u uw boodschap aan, aan de persoon die tegenover u zit tijdens de lobby of is het altijd gelijk?

Hoe doet u dat met documenten?

Heeft u samengewerkt met andere organisaties? Hoe?

Heeft uw organisatie bij het opbouwen van uw boodschap ook gekeken naar andere frames die andere stakeholders uitdragen?

Heeft u er voor gekozen om hier juist wel of niet een koppeling mee te maken?

Hoe kun je deze koppeling terug zien?

Waar let je op bij het maken van zo'n frame?

Zijn er bredere debatten waar jullie bij aansluiten?

Bijlage 2: Engelse versie beleidsmakers interview

Dear ... first I would like to thank you again for your contribution to this interview and I think it is best if I first introduce myself and my research to you. I'm Marleen Dijkhoff, a master student public administration at Utrecht University. I am conducting a research about the effect of framing in lobbying. Framing is the process of putting information in a framework so that a certain interpretation can be given to it. To find out what the effects of this process are, during lobbying, I'm now looking at how people and organisation formulate their message, or theoretically said, frame. And how this is perceived by the receiver.

To actually research framing I have chosen two case studies. These cases both are under the umbrella of Horizon 2020.

- Rules for participation: Full Cost option and/or Flat Rate option
- Social sciences and humanities: separate societal challenge versus integrated in all challenges

By asking questions to you I would like to get an idea of how the message of lobbyists influenced your opinion towards SSH/Full Cost. The organisations that I spoke to are: LERU, EUA, EARTO, Science Europe, Net4Society, Neth-ER

Because this interview is for my study, I would like to ask if it is okay if I record it. I will make a transcript of the interview and will send it to you afterwards so that, if you want, you can check it is you are still okay with your answers.

Then there is not much to left to say before we start, except, do you maybe have any questions?

The first question that I would like to ask is, could you tell me a bit more your role within the European Commission,

and what his views/ your views were about Full Cost before the negotiations, so around the seventh framework programme.

Do you also maybe have an idea, what the majority of the parliament thought of Full Cost/SSH at the beginning?

Could you explain to me what to process of the negotiations of Horizon 2020 look like from your point of view?

By which organisations were you lobbied?

Was there a lobby that changed your view about Full Cost/SSH? How? Or was is more lobbies combined?

Can you remember that .... tried to persuade you to their point of view/message?

Which lobby made an impact?

Why? How?